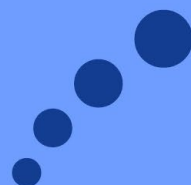
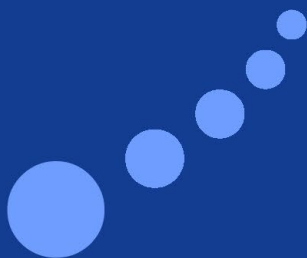

**Cesta
kolem světa
za osmdesát let**

**Hana
Bořkovcová**

Městská knihovna v Praze

půjčuje

knihy, audioknihy,
obrazy, deskové hry...

nabízí prostory pro

samostatné studium,
skupinová setkání,
přednášky, konference...

pořádá

autorská čtení, přednášky,
koncerty, filmové projekce,
akce pro děti...

poskytuje online služby

e-knihy, digitalizované dokumenty,
přednášky, kurzy...

podporuje tvoření v kreativních dílnách

DOK16 pro práci se dřevem a papírem
Atelier pro šití a vyšívání

Suterén pro 3D tisk, knižní vazbu, kaligrafii a pyrografii

mlp.cz
e-knihovna.cz
knihovna@mlp.cz
facebook.com/knihovna

Cesta kolem světa za osmdesát let

Hana Bořkovcová

Znění tohoto textu vychází z díla [Cesta kolem světa za osmdesát let](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Albatros v Praze v roce 1982. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

Podle [předlohy](#) z fondu [Moravské zemské knihovny v Brně](#).

§

Text díla (Hana Bořkovcová: Cesta kolem světa za osmdesát let), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 11. 11. 2022.

OBSAH

1 Konec.....	6
2 Kdesi zvoní telefon.....	9
3 Starý rybář na čas opouští loď.....	16
4 Někdo zvoní	20
5 Zas už někdo zvoní.....	26
6 Nezvonił někdo?	42
7 Za holkama	54
8 Přeurčená úloha	68
9 Velice smutný Luboš	78
10 Starý rybář obhlíží svůj majetek.....	90
11 Zcela nepravděpodobná Olinka.....	92
12 Máma se Štěpkou pijou rum.....	102
13 Váva se shledá se starými přáteli	113
14 Neklidný spánek tuleňů.....	132
15 Zodpovědně připravený archeologický nález	148
16 Dan se ujímá svého dědictví.....	165

1

Konec

Jsou to oni? Ne. Dan věděl náhodou docela přesně, kde zrovna jsou. Na angličtině. Tedy Martin. A Štěpka na okně. S hadrem v ruce. Takže to nejsou oni. To jen že člověk přes tu křižovatku pořádně nevidí, protože sem svítí slunce, zrovna když zapadá, a hrozně oslňuje. Škoda že to nemohou být oni. Martin chtěl dnes přinést tu mapu chetitského území, kterou objevil v jakémisi tátově naučném slovníku a kterou si schválně ještě vůbec neprohlédl. Schovával ji na tohle volné odpoledne. A teď musí zrovna dnes nahrazovat zameškanou hodinu. Takže zase jednou zapracoval zákon schválnosti, který vždycky ví, kdy začít fungovat.

Dan se znovu pokusil podívat se na ten protějščí chodník, ale musel hned zamhouřit oči. Stejně to nejsou oni. Takové prima náhody se prostě nestávají. Spíš ty opačné – Chtěli si dnes tu mapu překreslit a vyznačit na ní dnešní silnice a taky letecké a lodní linky, aby si mohli tu cestu k Chetitům už přesně promyslet. Martin povídal, že to byl od nich moc dobrý nápad, vybudovat si říši, která v jedné době sahala od Středozevního až k Černému moři. Takže až tam pojedou jako členové archeologické výpravy, uvidí taky pěkný kousek světa. Od moře k moři. Štěpka povídala, že moře by taky chtěla vidět. A potkat se s těmi Chetity. Martin se jí napřed smál a potom jí vysvětlil, že Chetitě na tomhle světě už dost dlouho nežijí. Nějakých pár tisíc let. Takže najít něco, co po nich zůstalo, i kdyby to byl jen úlomek nádoby, je strašně zajímavé. Jenže Štěpka řekla, že jak pro koho. A že na ně v tom případě radši počká doma, protože vyhrabávat střepy by ji nebavilo. Střepy může mít u nich v kuchyni taky. Bez hrabání. A vlastně to od ní nebyl ani tak špatný nápad. S tím čekáním. Z každé výpravy se člověk někdy vrací. A někdo na

něj má čekat. Jenže každému se to asi tak nejeví. Například mámě. Zlobila se, že s ní Dan nechtěl jet o prázdninách do Polska. Taky k moři. Ale na takovém polském pobřeží to asi vypadá spíš jako u velkého rybníka, nad kterým je pořád zatažené nebe. Ne že by to taky nebylo hezké, ale správné moře je prostě jiné. A je s Martinem. Martin by taky nejel bez něho. Ani tu mapu si sám neprohlížel. A neprohlédne, i když to dnes nevyšlo. Prostě to nechají na příští týden. Mapa neuteče. Moře taky ne.

Dan si zaclonil oči rukou. Stejně by byl jakživ nevěřil, že je na světě ještě jedna holka, která má tak zrzavé vlasy jako Štěpka. Vždycky si myslel, že to není možné, ale jak je vidět, tak je. Protože Štěpka teď s mámou myje okna. Povídala, že to nemůžou odložit, protože už od nich není vidět ven. Chudák Štěpka. Když už má tolik sourozenců, neměla by mít samé bráchy. Kdyby měla sestru, jako je sama, dělaly by všechno spolu a měly by se bezvadně. Tyhle dvě tedy určitě. Jenže Štěpka vlastně ani takhle nevypadá zničeně. Nerozčilovala se kvůli těm oknům jako oni dva kvůli Martinově angličtině. Když mýt okna, tak mýt okna. Třeba se mají s mámou taky prima. Možná že se i takové věci stávají.

Zkrátka to nejsou oni. Jenže jak má člověk pořádně vidět, když je na té křižovatce takový provoz. Divné, že je na světě ještě jeden kluk, co naklání hlavu stejně jako Martin, když ho něco začne zajímat –

Křižovatka byla teď okamžik volná a na tom protějším chodníku se Martin rychle rozhlédl a pak stejně rychle strčil Štěpce do ruky balíček. Nedalo se o tom pochybovat, ale stejně to nebylo možné. Tohle by Martin neudělal. Že to Štěpka navrhla, to jí bylo docela podobné, ale Martin by to určitě odmítl. Třeba si tu věc, kterou si od Pepka vzal, teď už nemůže nechat, ale Štěpce by ji jakživ nedával. Až na to, že to teď zrovna udělal. A domluvili se na tom bez něho. Martin je zrovna na angličtině a Štěpka myje okna – Jenže to prostě nejde.

Dan se rozběhl.

Uslyšel zaskřípění, neuvěřitelně dlouhé, pořád hlasitější a pronikavější, a pak někdo vykřikl. Vtom zahlédl moře, ale ne to správné, ozářené sluncem, ale tmavé, nad kterým se právě zatáhlo nebe, a současně se proti němu zvedla velká šedivá vlna. Konec, napadlo ho.

2

Kdesi zvoní telefon

„To už stačí,“ řekl Dan a podíval se na mámu přes ohromnou hromadu knih, kterou mu vyrovnala na stolku. „Když si budu chtít vytáhnout tu detektivku zespona, tak se to na mě všechno zřítí. Nebo tu budu mít potopu.“

To byla věcná připomínka, protože vedle těch knih stál ještě džbán s limonádou. Kromě toho tam byla připravená sklenice, krabice keksů a talíř s pomerančem.

„Chceš tu detektivku?“ zeptala se máma ihned a chystala se ji vytáhnout.

„Ne,“ řekl Dan. „Povídal jsem jenom, že kdybych ji chtěl –“

„Tak zavoláš. Dveře jsou otevřené.“

Dan kývl. Nebylo to moc zřetelné kývnutí, ale kývnutí to bylo, protože zavrtět hlavou se nedalo. Ty dveře zůstávaly opravdu pořád otevřené. Jenže na velikosti té hromady knih se dalo přesně změřit, jak dlouho by vlastně neměl nic chtít. Sám by si byl dřív neuměl představit, co všechno může člověk nutně potřebovat během jedné půlhodiny, ale to asi neumí nikdo, kdo si pro věci může prostě dojít. To až když nemůžete vstát z postele ani si v ní sednout, tak to najednou víte. A kromě toho se začnete zlobit na mámu, že si v tom vedlejším pokoji jen tak sedí. I když je vám vlastně jasné, že si tam jen tak nesedí. Že ty hromady spisů, které jí Míla nosí z práce, musí vyřídít. A že má pravdu, když říká, že je to od šéfa slušné, že ji to nechá dělat doma, a od Míly, že jí tu práci nosí. Ale přesto vám jde Míla strašně na nervy, když začne pokaždé hned ve dveřích povzbudivě halekat, jako byste byli od té doby oba s mámou ohluchli, a ten strašně slušný šéf by vám mohl být ukradený. Když nechápe, že ty hory spisů jsou prostě hory nesmyslů a že má teď

máma důležitější věci na práci. Jenže máma to taky nechápe, a tak potřebujete každou chvíli víc věcí, než jich přesně vzato opravdu potřebujete, protože se zlobíte, že si tam máma jen tak sedí.

Třeba zrovna teď by Dan potřeboval nějaké papíry, tužku a historický atlas. Možná že by se tam taky našla mapa chetitského území, podobná té, co ji našel Martin doma – Měli s ní jakési úmysly. Na tom stojánku, který má přidělaný na postel, by se možná dalo kreslit, ale – Na co. Mohl by tu mapu udělat pro Martina. Když tedy bude na tom letišti nebo v přístavu vystupovat sám. Martin by mu mohl odtamtud o všem psát a občas se s ním poradit. Jo. To určitě. Dan se tomu zasmál, ale tak potichu, aby to nebylo slyšet. Ani ve vedlejším pokoji, ani tady. I když je to tedy vážně k smíchu. Martin se s ním neporadil ani o tamtom. Radši se sešli sami. Nebyli u moře ani na druhém konci světa. Byli tady za rohem. A ani k tomu ho nezavolali. Dan zavrtěl hlavou a polštář protivně zašustil. Ne. Když jdou člověku na nervy lidi, co trapně připisují důležitost nesmyslným lejstrům, nemůže sám vyrábět nesmyslnou mapu.

Mohl by říct mámě, aby mu podala sešit a nějakou učebnici. Chvilí shánění by jí to tedy dalo. Něco je v polici, něco ještě v tašce a něco měl asi rozložené na psacím stole – Jasně. Měl tam nedopočítaný ten příklad se zrychlením a dva řádky v sešitě měl přeškrtané, protože to nevycházelo. Jestlipak by to vyšlo teď? Tenkrát si vzpomněl, že si musí ještě koupit dva trojúhelníky. Na zítřek. Tak to přeškrtnal a nechal toho. Třeba se mu to za chvíli v hlavě rozleží. Možná že se mu to v ní už rozleželo. Pět měsíců by na to snad mělo stačit. Asi by se na to měl opravdu podívat. Jestli chce na konci roku dělat zkoušky. – Tím se teď nerozčiluj, řekla máma. Můžeš klidně opakovat. Klidně – Máma vůbec nemyslí na to, co říká. Když má strach, že nebude s těmi lejstry hotová, sedí nad nimi do rána. Protože to je důležité. Ale že když bude opakovat, už se s nimi nesejde ani ve škole, na tom nezáleží. Tím se nerozčiluj. Jenže na tom asi opravdu nezáleží. Třeba bude vždycky už jenom dělat na konci roku zkoušku, a to ho tam povezou.

Takže by mohl opakovat třeba třikrát za sebou. Klidně. Vůbec se tím nemusí rozčilovat. Stejně už od něho Štěpka jakživa nebude opisovat příklady. Ani roztržitě poslouchat, z čeho a jak si kdysi lidi stavěli města. – Chtěla bych se tam podívat, povídala. – Tak pojeděš s náma, rozhodl tehdy okamžitě. Zavrtěla hlavou. – Já se tam nechci podívat teď, řekla. – Já se tam chci podívat tenkrát, a Dan věděl přesně, co tím myslela. Zajímali ji lidi, ne domy, a lidi člověk moc nepozná, když se o nich nemůže dovědět víc, než jak vypadala jejich města. Jenže co vůbec ví člověk o lidech, když je nevidí. Vlastně asi ani nevěří, že vůbec jsou. A Štěpka má pořád kolem sebe plno těch, o jejichž existenci se nedá pochybovat, a na něj se vykašle. Vlastně – už to udělala. Když se sešla sama s Martinem, a vůbec. Dan znovu zavrtěl hlavou, polštář zase zašustil. Člověk ani nemůže zavrtět hlavou, a přitom to zrovna teď potřebuje udělat asi tak stokrát za den, protože doufá, že se mu třeba promíchají myšlenky a navrch vyplavou nějaké jiné. Jenže které by asi chtěl mít navrchu –?

Možná že by bylo přece jen nejlepší podívat se na to učení. Aspoň by měl důvod zavolat mámu – ale máma tu vlastně stojí, jako by najednou zapomněla pospíchat do toho vedlejšího pokoje.

„Měli bychom si popovídat,“ řekla.

Dan zas už zavrtěl hlavou. Jenže tentokrát údivem. K mámě už prostě patřilo, že na popovídání nikdy neměla čas.

„Tak jo,“ souhlasil rychle a přesunul se blíž ke zdi, aby jí udělal místo. Docela to šlo. O jednu nohu už se mohl opřít a druhou si přitáhl rukama. „Sedni si,“ řekl.

Kdyby zůstala stát, určitě by to popovídání netrvalo déle než dvě minuty. Máma okamžik zaváhala, ale pak si sedla. Možná že ji napadlo, že to takhle bude trvat zbytečně dlouho, ale Dan měl kupodivu najednou spíš dojem, že neví, jak začít. To bylo úplně nezvyklé, protože máma řekla vždycky přesně to, co chtěla, a tím to skončilo. Proto se taky o žádném popovídání vlastně nikdy ani nedalo mluvit. Ani teď to dlouho neprotahovala. Jen si povytáhla rukávy svetru,

jako by se chystala dělat něco, při čem by jí mohly překážet. Nebo jako by chtěla přece jen získat okamžik času.

„Budu muset zase začít chodit do práce,“ řekla.

„Copak nepracuješ?“

„Trochu ano. Ale všechno se nedá dělat doma. A nemůžu chtít věčně od šéfa, aby některé věci dělal za mě. Nebo rozděloval mou práci ostatním.“

Věčně, napadlo Dana.

„Zatím by možná stačilo, kdybych tam chodila párkrát týdně. Nebo polodenně – jak by se ti to zdálo lepší.“

Polodenně, myslel si Dan. Mámu zřejmě ani nenapadlo, že člověk potřebuje občas něco podat – nebo si myslí, že by se klidně mohl obejít bez toho. Představil si tu beznadějnou hromadu knih a jídla, kterou by mu pokaždé navršila u postele.

„Samozřejmě tu nebudeš sám,“ dodala rychle, jako by byl Dan právě vyslovil své námítky nahlas. „Bude sem chodit babička.“

Dan chvíli mlčel.

„Hm,“ řekl pak.

„Proč hm?“ zeptala se máma. Zřejmě to nepokládala za vyčerpávající odpověď.

Dan ano. Byl přesvědčen, že mu máma docela dobře rozumí, ale přesto dodal:

„Vůbec ji neznám.“

„Jak to, že ji neznáš?“ chtěla vědět máma.

„Tak ji teda znám,“ řekl Dan. „Já znám vůbec lidí –“

„Co to s tím má společného?“

„Znám například paní Vysušilovou,“ vysvětlil jí Dan.

„Rozhodně ji vidím častěji a víc toho s ní namluvím. Teda – namluvil jsem.“ Když přesnost, tak přesnost.

Paní Vysušilová byla jejich sousedka z druhého patra. Vedla ráda na schodech dlouhé hovory, kterým se Dan i máma vždycky koukali vyhnout.

„S babičkou bys toho tolik namluvit nemusel,“ řekla máma. „Jednak toho sama moc nenamluví –“

„– a jednak mluví chytřejc,“ doplnil ji Dan a připustil tak, že trochu babičku přece jen zná.

Ale opravdu jen trochu, jak přece máma sama dobře věděla. Viděli se s ní pravidelně dvakrát za rok. Jednou, když měla narozeniny. To tam s mámou vždycky šli a donesli jí dárek. Dan si teď vzpomněl, že se pokaždé trochu divil, proč jsou to vždycky kapesníky a kabelka, nebo nákupní taška a kapesníky. Jednou se na to dokonce zeptal a máma mu vysvětlila, že si nepamatuje, jakou velikost šatů babička nosí, takže jí nemůže kupovat nic na sebe, a Dan to vzal na vědomí – a donesli jí tedy pokaždé tyhle dárky a babička jim upekla dort. Nebyl to žádný z těch ohromujících výtvorů se šlehačkovou výzdobou, jen takové kostky polévané čokoládou, jenže byly mnohem lepší, než vypadaly. Babička si pamatovala, že mu chutnají, a i když měla připravené i jiné věci, tyhle kostky nikdy nechyběly. Možná že pro ni nebylo tak těžké pamatovat si, co Dan rád, protože mezitím už nebylo celý rok nic, co by ji mohlo poplést. Jako například vzpomínka, že mu u ní jindy chutnalo zase něco jiného. Jenom když měl zase Dan narozeniny, přišla babička k nim a donesla dárky pro něj a pro mámu, která měla narozeniny hned pět dní po něm. Ty dárky tedy stály za to. Dan měl od ní knihu o Schliemannovi a Umění čtyř světadílů a Martin jen otevřel pusou, když mu to ukázal. Babička nosila kromě toho taky svetry a lyžařské rukavice, a nějak to byly věci, které člověk zrovna nutně potřeboval, a zajímavé na tom bylo, že vždycky věděla, jakou velikost mají mít, i když Dan přece neměl pořád stejnou. Jenže –

„Babička si jakživa nedokáže ani přesně pamatovat, kdy mám narozeniny,“ řekl nahlas.

„Hm,“ odpověděla teď zas pro změnu máma.

„Vždycky je zmešká,“ řekl Dan pevně. „Objeví se tu pokaždý až po nich.“

„To neznamená, že zapomíná. Přijde přece hned druhý den.“

To byla vlastně pravda. Ale dost divná, když si to takhle člověk uvědomil.

„Ale proč? Tak se to přece nedělá.“

„Protože si myslí, že chceme být ten den radši spolu sami. Nebo že tu máš třeba hosty.“

Dan se na mámu pozorně podíval. Vypadala, jako by se jí sedělo trochu nepohodlně, ale on teď chtěl tuhle otázku osvětlit.

„Tak by chodila o den dřív, ne. Jenže si vzpomene pokaždý pozdě.“

Máma zavrtěla hlavou. Skoro tak, jako by si taky potřebovala promíchat myšlenky. Ale promluvila k věci.

„Kdyby chodila před těmi narozeninami, myslela by si, že nás tím nutí, abychom jí na ně pozvali. I kdyby se nám nechtělo.“

„A nám by se nechtělo?“

„Myslela by si to,“ řekla máma krátce.

Takhle to dělala často. Odpověděla přesně, jenže ne na to, na co se člověk ptal. Dan věděl ze zkušenosti, že je v takovém případě marné vymáhat odpověď, a vzdal to. Zeptal se místo toho na něco jiného.

„Co vlastně dělá, když nejsou narozeniny?“

Tentokrát se máma zřejmě chystala odpovědět, ale chvíli jí trvalo, než to opravdu udělala.

„Má se dobře,“ řekla pak. „Může teď dělat všechno to, na co dřív neměla čas. Číst – má doma spoustu anglických a francouzských knih a pořád se k nim nemohla dostat – a plést a poslouchat muziku. Vždycky měla ráda Bacha,“ zamumlala roztržitě.

Bacha – Tak proč jsme jí někdy místo tašky nekoupili desku, napadlo Dana. Bach se snad taky nekupuje na míru. Třeba si někdy přála, aby on sám potřeboval trochu větší svetry. Velikost asi tak na dorostlého slona. Protože od narozenin k narozeninám by toho člověk možná stačil naplést kilometry. Číst. Plést. A poslouchat muziku. Když deska doběhne, cvakají jehlice protivně nahlas.

„Zatelefonovat jí se nám taky nikdy nechtělo?“ zeptal se.

Hned si uvědomil, že mámě bezvadně nahrál.

„Zatelefonuju jí teď,“ oznámila mu a rázně vstala.

Protože za sebou zavřela dveře, Dan se ani nepokoušel zaslechnout, co povídá. Představil si otáčející se desku a pokoj plný zvuků velkého orchestru. A do toho tam někde začal právě vyzvánět telefon.

3

Starý rybář na čas opouští loď

Vítr hučel pořád silněji, takže se zvuk orchestru začal ztrácet, až nebylo slyšet nic než vichřici. Moře bylo šedivé, ale starému rybáři to nevadilo. Bylo tu vždycky takové, takže si už zvykl, a ostatně se tu octl zcela dobrovolně. Otočil velkým klíčem ve dveřích chalupy a zastrčil jej do jedné z kapes svého nepromokavého kabátu. Utáhl si strakatý šátek na krku, přetáhl si kapuci přes hlavu a vykročil. Vypadá to na déšť, myslel si. Košík s rybami byl těžký, ale zato prázdný batoh na zádech nic nevážil. Na zpáteční cestě to bude obráceně. Jak vyšel, vytrvale si pískal. Asi se to k jeho věku nehodí (a staré ženské si nepískají v žádném případě), ale byl tu taky proto, že tady to nevadilo. Věděl, že nikoho nepotká, dokud se nepřiblíží k vesnici, a to bude ještě hezkou chvíli trvat. Celé dny si takhle pro sebe hvízdal nebo si prozpěvoval a občas si pro sebe i povídal. Většinou se neslyšel, protože moře ho vždycky přehlušilo. Nikdy tu nebylo klidné, a pokud nebyla zrovna vichřice, foukal vítr. V pořádku. Starý rybář nestál o to, poslouchat sám sebe.

Neslyšel taky, kdy si přestal pískat. Šel teď lesem a vítr ohýbal vrcholy stromů, takže šuměly a skřípaly. Klopýtal trochu po nerovné půdě, byl teď už unavený a nohy měl těžké. Bylo trochu hloupé, že cestu do hospody musel urazit vždycky dvakrát, nejdřív prodat tamty ryby, pak zajít na druhý konec vesnice do krámu pro zásoby a potom znovu do hospody. Jenže jinak to nešlo. Před nákupem by nevěděl, kolik mu zbývá na útratu. A mělo to takhle i své výhody. V té hospodě ho vždycky viděl někdo ze starých známých a došel to oznámit ostatním, takže když se tam potom vrátil, už na něj čekali. I teď ho vítali hned u dveří.

„Tak co, jak se pořád máme?“

„Tak tak, ujde to. Čím dál tím stejnějc.“

Věděl, že by je zklamal, kdyby to neřekl pokaždé přesně takhle.

„Taky tak,“ zabručel kdosi z nich spokojeně. „Jen když není hůř.“

Protože přesně takhle má vypadat řeč mezi chlapy. Klidně a zavedeně. Pomohli mu složit nacpaný batoh na lavici a pověsit nepromokavý kabát a on jim děkoval, ale přitom se nenápadně rozhlédl. Všimli si toho.

„Dnes nepřijdou,“ zabručel jeden z nich.

Bylo jim ho líto. Ušel dlouhou cestu, a ani je neuvidí.

„Pozdravujou tě.“

„A vzkazujou, že příště tu budou jak na koni.“

„Starýho Vendelína bolí noha. Nedokázal se vyškrábat z postele. A Tonda musel odjet. Psal mu syn. Někam se chystají a potřebujou, aby jim pár dní hlídal děti.“

„Tak se budeš muset dneska napít jenom s náma.“

Usmál se na ně, že rozumí, a pomalu si zapaloval fajfku. Kývali spokojeně a hospodský už před každého z nich stavěl grog.

Na zpáteční cestě zakopával starý rybář častěji, než když šel ráno do vesnice, a taky hlasitěji zpíval. Možná že to souviselo s počtem skleniček, které v té hospodě vypil, ale zpíval taky proto, aby neslyšel, na co myslí. Byl rád, že se dostal z té hospody a vrací se zase domů a že jeho hlas je slyšet mihn a mihn, jak se přibližovalo hučení moře, i když teď schválně zpíval z plných plic. Dnes to zkrátka nevyšlo. To se stává. Jenže když neviděl ty dva, celá ta cesta do vesnice byla jaksi zbytečná. I když samozřejmě musel prodat ty ryby a opatřit si zásoby. Příště už to snad bude mít Vendelín s tou nohou lepší. A Tonda byl jistě rád, že mohl jet za synem. Nestávalo se nijak často, že by ho potřebovali. Jak už to tak chodí.

Starý rybář došel ke své chalupě dost unavený. Podíval se na svou loď, pro dnešek vytaženou na břeh. Zítra zas vyjede. Odemkl dveře chajdy a vítr je za ním přirazil. Shodil těžký batoh, uložil prázdný košík a pověsil mokrý plášť – ani si nevšiml, že se venku opravdu

dalo do deště – a zul si holínky. Takhle vypadá opravdový život a člověk ho přece musí žít – tak nebo tak –, než skončí. Občas se mu musí podařit vidět z okna na moře, a ne na zeď protějšího domu s těmi směšnými balkónky, co pořád ukazují svou věčně stejnou výstavu ubíhajícího času, pleny měnící se před očima v malé punčocháče, které rostou jak ve zrychleném filmu, až jsou z nich velké, sebevědomé džínsy, a to už vítr nabírá dech, aby zas honem odfoukl pleny, které se tam na chvilku objeví. A dole zatím blikají semafony: vždycky volná cesta pro útěk splašených vteřin. I nad mořem táhne čas, ale to je rozumný čas hvězd a rozednívání, světla a tmy – Starý rybář si popaměti obul své kostkované bačkory a rozhlédl se. Jo. Stejně to vždycky končí tady. Někde, kde už nikdo nebydlí. Možná že je to jedno, jestli člověk odejde odněkud někam jinam, nebo tam někde zůstane. Opravdový život. Hm. Jenže proč by měl být vlastně někde opravdovější než jinde. Otevřel dvířka plotny a škrtl sirkou. Dřevo, které tam měl připravené, začalo praskat. Někomu někdy zavolá syn. Někoho pro změnu nevolají nikdy. Stačili si sami, když byl Dan malý. A teď už ho nikdo hlídat nemusí. Starý rybář se zasmál, ale nebylo ho slyšet. Ani o to nestál. Snažil se poslouchat moře, ale nějak mu unikalo, neslyšel teď už ani praskání ohně v plotně. Chalupa byla najednou zase plná posledních taktů Braniborského koncertu.

Podíval se do malého zrcátka, které měl pověšené na zdi. Pročísl si šedivé vlasy a utáhl si šátek na krku. Ahoj, starej rybáři, řekl si, ale ani to nebylo nic platné. Viděl drobnou starou paní v hladké sukni a šedém svetru. Nedá se nic dělat.

Přečísla si ještě jednou vlasy a urovnala si šátek. Pootočila hlavu, aby od svého stolku viděla ven. Dole velice jasně blikl semafor a na zdi protějšího domu se rozsvítilo okno. Prádlo na šňůrách vypadalo jen jako světlé skvrny. Mrkla na hodinky a vstala. Čas jít, když je nechce nechat v té kavárně čekat. Není to nic příjemného, pít grog nebo kafe s lidma, na které člověk není zvědavý. Vytáhla ze skříně

krátký kabátek a sáhla do kapsy, jestli tam má lístek na tramvaj. Podívala se ještě jednou do zrcadla a kývla. V pořádku. Dobře oblečená ženská, která si nemá nač stěžovat. Víc nemusí nikdo vědět. Ani Tonka a Vendula.

Právě si pověsila kabelku přes rameno, když zazvonil telefon. Zvedla sluchátko a v tom zrcadle se najednou ukázal užaslý obličej někoho, koho potkala nečekaná radost. Nedívala se tam, takže si nemohla všimnout, jak se v okamžiku výraz toho obličeje zase změnil. Teď byl vyděšený a nešťastný, a přestože poslouchala pozorně, neslyšela chvíli nic než klapnutí gramofonu, který právě dohrál, a pak ohlušující ticho, než sama řekla hlasitě, i když trochu nezřetelně:

„Přijdu.“

Starý rybář to nevěděl (a taky v tu chvíli docela zapomněl, že je starým rybářem), ale opouštěl právě nadlouho svou loď a jeho chalupa na mořském břehu zůstala prázdná. Vítr za ním přirazil dveře.

4

Někdo zvoní

„Co jsi říkala?“ zeptal se Dan, který si právě uvědomil, že mámu neposlouchá.

„Že se na tebe babička těší.“

Jo tak. Zas už babička. Když si máma něco vezme do hlavy – Takže už se s ní domluvila. Asi jí na to stačil jeden telefon. Aby babičce vysvětlila, že se sem vlastně ohromně těší. To teda určitě. Napřed někomu stačí, když za vámi přijde jednou za rok, a najednou se nemůže dočkat, až u vás bude moct vysedávat každý den. Asi jak kdo. S Martinem a se Štěpkou se viděli pořád. Odjakživa. Jenže od té doby se už neobjevili. Asi nemají čas. Štěpka musí mýt okna a Martin chodí na angličtinu. A na basket. A hraje s klukama kopanou. Všechno se stačit nedá. A co by je tu taky bavilo –

„Nevíš náhodou, na co by se sem babička asi tak mohla těšit?“

„Vím. A už jsem ti to řekla. Na tebe.“

Máma už zase odpovídala, jako by nerozuměla, na co se člověk ptá. V dávných dobách to Dana rozčilovalo a pamatoval se ještě dobře, jak se tehdy pořád marně pokoušel přimět ji k opravdové odpovědi. Pak to vzdal. Máma mu neřekla, kam se táta odstěhoval ani proč, a Dan najednou zjistil, že ho to přestalo zajímat. Lidi prostě dělají nepochopitelné věci a asi ani nestojí za to chtít je pochopit. Objevit základy zasypaného města a z vykopaných věcí si udělat nějakou představu o dávno zmizelých lidech je možná daleko míň beznadějně počínání. A v každém případě mnohem zajímavější – a zajímalo taky Martina. Takže byli dva. A se Štěpkou tři. A s Pepkem v poslední době vlastně už čtyři. I když o těch posledních dvou se nedalo tvrdit, že by se zajímali o archeologii. Měli jiné starosti. Ale to nevadilo. Důležité bylo, že když se jich člověk na něco zeptal,

dostal rozumnou odpověď. A taky takovou samozřejmě dal, když se ho na něco ptali oni. Tihle tři stačili. Víc člověk vůbec nepotřeboval. A s mámou se dalo docela rozumně vyjít. Každý večer si rozdělili práci na druhý den a máma se ho zeptala, co bylo ve škole, ale žádnými zbytečnými otázkami ho neobtěžovala, a on ji už taky ne. Nevypytával se jí, proč zůstává v práci přes čas, a ani neuvažoval o tom, jestli mu to vadí. Asi nevadilo. Ale když si najednou nemůžete za těmi druhými dojit –

Polštář zase zašustil. Nešlo o to, že člověk nemohl za nimi jít, ale že by stejně nešel. Protože najednou bylo jasné, že by od nich už nedostal rozumnou odpověď. Začali se chovat nepochopitelně a s tím už měl Dan své zkušenosti. Jenže od nich by to byl nikdy nečekal.

I když možná Štěpka – Dan mrkl na hromadu knih na stolku. To psaní bylo v té nejspodnější. Věděl dobře, v které, a dával pokaždé pozor, aby ji máma neuklidila. Protože snad aspoň Štěpka – Bylo to úplně uhozené psaní, které asi diktovala paní učitelka, nebo možná složila Vendula, protože byla odjakživa na veřejné projevy – že mu všichni přejí brzké uzdravení a návrat do školy a tak – a celá třída pod tím byla podepsaná. Pepek. I Martin. Martinovo jméno tam vypadalo, jako by patřilo někomu jinému. Ale Štěpka tam podepsaná nebyla. Dan ty podpisy přečetl několikrát, aby si tím mohl být úplně jistý, a pak to uhozené psaní schoval do knihy. Jako by v něm byla jakási zpráva – a občas se podíval, jestli je ta kniha, kde má být. U jeho postele. Jednou ho napadlo, že Štěpka ten den nemusela být ve škole. Ale třeba byla. A třeba to byla pořád ona –

Když se vzbudíte v posteli, o které si až později uvědomíte, že stojí v nemocnici, a zjistíte, že jste to vy, kdo v ní leží, přestože tamto už byl konec, a vidíte na mámě, že si to myslela taky, jste nejdřív jenom rádi, že jste se přece jenom oba dva spletli. A taky jste ospalí. Myslíte na to okno, které vidíte, a na toho ptáka, který se za ním objevil, a na mámu, a taky trochu na toho doktora, o kterém se vám

nějak zdá, že ho už dlouho znáte, a na ty nohy, o kterých vám řekl, že to bude ještě chvíli trvat, než se na ně postavíte, ale to zatím nevádí. Není toho moc, na co se vám chce myslet. Ale potom se do toho všeho zase začnete probouzet. Vzpomenete si, jak se to stalo – a najednou vás napadne, že teď už brzy přijdou. Napřed možná jen Martin. A potom oba. Nejdřív vás to napadne jen takhle. Že přijdou. Jenže jak se probouzíte pořád dál, myslíte si, že nejen přijdou, ale taky vám vysvětlí – Samozřejmě nemají ani tušení, že víte, kde to odpoledne byli. A jak blízko jste byli vy. To neví nikdo. A taky to nebude vědět. Prostě jste se zapomněli rozhlédnout, když jste šli do papírnictví pro trojúhelníky. Ale oni vám přijdou povědět, kde byli a proč. Byli by vám to vysvětlili už předtím, než se sešli, a pozvali vás na tu schůzku, jenže vy nevíte, co jim do toho tenkrát přišlo. A pak tedy zas do toho něco přišlo vám – ale teď už se objeví. Hned, jak doktor povolí návštěvy. Jenže za tři měsíce povolí doktor převoz domů, když vám bude máma s těma nohama denně cvičit, jak ji to naučili. A občas opravdu zazvoní zvonek. Poštačka. Nebo Míla se spisy pro mámu. A jinak nic. Ani byste nemuseli mít zvonek na dveřích. A možná že za těmi dveřmi už ani nikdo není. Třeba už lidi zmizeli ze světa a jejich domy zasypal písek. Občas si je představíte, jak jdou ze školy, ale asi tak, jako si představujete obyvatele těch zmizelých měst. Možná že už ani nechcete, aby zazvonili tady u dveří. Na co by vám to bylo –

Tu první dobu vlastně ani moc nevádílo, že nikdo nezvonil. Bylo to skvělé, být zas doma. S mámou, která byla taky doma. Seděla tady u postele a nikam nespěchala. Vlastně spěchala, ale jen když byla v kuchyni. Aby už byla zase zpátky. A povídala si – jenže pak už nějak nebylo moc o čem. Možná že by mu byla řekla něco o tátovi, kdyby se byl zeptal, ale táta ho zrovna nijak zvlášť nezajímal. A na to, proč musela poslední dobou předtím dělat pořád přesčas, se ptát nechtěl. Věděl to. Možná že by o tom byla docela ráda začala, protože jí zas bylo jasné, že o tom druhém ví, ale nechtěl jí ho

zbytečně připomínat. Byl rád, že je teď tady, a nijak nestál o to, aby byla zase každý večer někde jinde. Věděl, že to zas nastane, ale na některé věci je vždycky času dost. Čím víc, tím líp. Jenže ji zas taky ani nenapadlo, aby se ho na tu poslední dobu předtím zeptala. Co vlastně dělal a s kým, když jakživa nebyla doma. Ani jednou se nezeptala, jestli někoho nečeká – a pak zas musela začít pracovat. Takže s mámou to zas už moc nevycházelo. Ale někdo cizí, i když je náhodou příbuzný, by byl už vůbec na nic. Vlastně ne na nic. Strašně na obtíž.

„Hele mami, co kdybys teda chodila do práce na ty čtyři hodiny. Takovou chvíli tu budu klidně sám.“

„Vyloučeno,“ řekla máma. „Ty si asi neuvědomuješ, kolikrát za takovou dobu něco potřebuješ. A kromě toho musíš pořádně jíst. A někdo s tebou musí cvičit.“

Tohle bylo tedy vůbec to nejlepší. Cvičení nebylo nic příjemného. Spíš naopak. Dan věděl, že se při tom občas příšerně zašklebí. Prostě to jinak nešlo. A komu by asi tak bylo příjemné šklebit se před někým, koho zná jen z posezení u narozeninového dortu.

„Musíš taky pomalu začít s učením,“ pokračovala máma. Měla to zřejmě přesně promyšlené. „Babička už nechodí do práce, a taky si žádnou práci nenosí domů, takže bude mít čas jen na tebe. Může se s tebou učit všechny předměty, kromě matematiky a fyziky. To neumí. Ale na to někoho seženu. A možná že bude pro začátek stačit, když sem někdy zajdou děti ze školy a ukážou ti, co zrovna probíráte. Babičce to vadit nebude, když bude mít na starosti jen tebe, takže teď sem klidně můžou začít chodit. A kdybys chtěl, mohli byste začít s angličtinou. Babička umí výborně a –“

Dan neposlouchal. Teď sem klidně můžou začít chodit – To přece musí znamenat, že to někdo z nich už zkoušel. U dveří nezvonili, ale telefon občas zazvonil. Jenže máma jej měla u sebe v pokoji a nebylo rozumět, co povídá, takže Dan nikdy nevěděl, s kým mluví. Neptal se jí na to. Ani teď se nezeptal. Jenom trochu kývl hlavou.

„To by možná šlo,“ řekl neurčitě.

Máma vypadala najednou spokojeně.

„Věděla jsem, že to pochopíš,“ řekla. „Nemůžeme riskovat, že bych o takové místo zrovna teď přišla. A dělat tuhle práci trvale doma, to se prostě nedá. I když všichni projevili ohromné pochopení.“

Zřejmě si Danovo kývnutí vyložila jako souhlas s nástupem ba-bičky. A Danovi se teď zrovna nechtělo vyvádět ji z omylu. Ani sám přesně nevěděl proč, ale na to bude dost času potom. Rozmyslí si to v klidu, až bude máma zase sedět vedle, a ne zrovna tady.

„Kdy sem vlastně chce začít chodit?“ zeptal se.

Máma se podívala na hodinky a vstala.

„Měla by tu být tak za dvacet minut,“ řekla. „Donesu už dnes tu zprávu do kanceláře sama. Musím si tam ještě něco ověřit. Nechceš přece jen podat tu detektivku? Měla bych se už jít převlékat.“

Za dvacet minut. Jak je to asi dlouho, co se máma takhle rozhodla? A kdy to všechno domluvila? V žádném případě jí nezbylo nijak moc času, aby to domluvila s ním. Na jeho případný souhlas nebo nesouhlas měla vyměřenou půlhodinu. Jenže nesouhlas vůbec nepřicházel v úvahu. Proč vlastně souhlasil, nebo nechal mámu myslet si, že souhlasí? Souviselo to s tím, co řekla – ale na to je dost času. Potom. Přitáhl se na hrazdičce, kterou mu dala máma přidělat nad postel, takže skoro seděl. Šlo to nezvykle lehce, a najednou si uvědomil, že si pomohl nohama. Oběma. Aspoň se mu to zdálo. Třeba to s nima není tak špatné, jak si ještě před chvílí myslel. Když máma řekla, že nemůže chtít věčně od šéfa ohledy. Věčně. Jenže máma někdy mluví, a nemyslí na to, co povídá. Nebo spíš na to, co si musí myslet ten, kdo poslouchá. Ale kdyby to s těma nohama vypadalo úplně prohraně, nechtěla by od něho každý den odcházet. To zase ne. Nebo ano? – Půjdeš domů, protože teď už víme s jistotou, že nastalo podstatné zlepšení, povídal doktor. – A že se to bude dál zlepšovat. Kam až zlepšovat, to neřekl. Ale takhle to povídal. Dan si to občas zopakoval. Jenže někdy, jako když teď máma řekla během

deseti minut jednou věčně a jednou trvale, věděl jistě, že mu ten doktor lhal. Ale máma, jak známo, má někdy všeho dost, a v tom případě dokáže říkat nebo dělat věci – S tím se musí počítat. Ale i tak – je možné, že se ozvali a že mu to vůbec neřekla? Tedy – nemohla vlastně vědět, že na ně čeká. Neptala se ho na to. A on se jí taky na nic nezeptal. Měli to tak odjakživa zavedené. Předtím chodila do práce a potom tu práci musela vyřizovat doma a žádné vyrušování nemohla potřebovat. Kdyby byla náhodou potřebovala, obstaral jí to sám. V dostatečné míře. O víc určitě nestála. Ale jestli to bylo takhle, znamená to – Polštář varovně zašustil. Mohlo to tak být. Máma na takové hlouposti, jako jsou něčí návštěvy, neměla čas. To jenom babička nemá nic důležitého na práci. Jo.

Zvonek se ozval krátce a tiše.

Dan zůstal bez hnutí ležet. To jsou oni.

Pak zaslechl mámin hlas, tak klidný, jako by vítala někoho, kdo k nim denně chodí.

„Ahoj, mami.“

5

Zas už někdo zvoní

„Ach jo, zas už,“ vzdychla Štěpka a seskočila ze stolu, na kterém stála s hadrem v ruce u otevřeného okna.

„Ach jo,“ řekla máma na štaflích u druhého okna.

Štěpka ani máma neměly v zásadě nic proti návštěvám ani proti popovídání, jenže teď si zrovna při tom mytí docela spokojeně povídaly spolu, a kromě toho – Štěpka vrhla zoufalý pohled kolem sebe, jak se od toho okna probíjávala ke dveřím. Jejich byt prostě nebyl nijak přehnaně velký pro ně dvě, tátu a čtyři kluky. Takže mýt okna neznamenal prostě vzít hadr a začít. Musely nejdřív odšoupnout polici a psací stůl, jenže na tom stole měl Honza rozložené učení a pod ním Vašek náradí, a aby vůbec mohly ten stůl odstrčit, musely nejdřív odtáhnout postel. Takhle to bylo vždycky. Kdykoliv se ozval zvonek, propadly máma se Štěpkou panice. Buď zrovna namáčely prádlo, nebo konečně přiměly kluky, aby se dali do čištění bot, takže jich byla plná předsíň a návštěvník je musel přeskakovat, jestli zrovna hned mezi dveřmi o nějakou nezakopl. Asi je to osud. Staří Řekové věřili, že vládne lidem i bohům. Tak proč by proti němu měla bojovat zrovna Štěpka. No a co, řekla si jako už často předtím a odhodlaně otevřela dveře.

„Ahoj teto,“ řekla s úlevou. „Pojď dál, ale radši si zatím nesundávej kabát. Máme tam jak v lednici. Daly jsme se s mámou do mytí oken.“

Teta Majka nebyla z těch, kdo se pohoršují nad cizím nepořádkem. Prostě se k nim vždycky hned přidala a pomáhala s tím, co právě dělaly, nebo se nepletla, když tam zrovna pro tři nebylo místo. Nebo taky vystřídala Štěpku. Nebyla to vlastně opravdová teta, ale znaly se teď s mámou už několik let a skoro tak dlouho byly

přítelkyně, takže si ji Štěpka taky dávno přivlastnila. Prostě teta. I když občas trochu obtížná. Štěpce se to vlastně ani nezdálo, ale táta tvrdil, že je dost namáhavé seškrabovat někoho každou chvíli z podlahy. Měl asi pravdu, když říkal, že záleží na tom, co je, a ne na tom, co bylo, jenže v někom to zkrátka vždycky takhle nefunguje. A Štěpka si ani nebyla jistá, jestli by nějak zvlášť stála o někoho, kdo by se touhle tátovou zásadou za všech okolností řídil.

„Ahoj,“ ozvala se teď i máma z pokoje.

„Můžu?“ zeptala se Majka na prahu.

„To víš, že můžeš,“ řekla máma. „Pojď dál, ale radši se zavřenýma očima. Nebo to ne,“ opravila se rychle. „To by ses zabila.“

Majka se zasmála a začala si rozepínat kabát.

„Nesvlíkej ho,“ varovala ji Štěpka znovu. „Zmrzneš.“

„Dojdu si pro hadr a pomůžu vám.“

Štěpka se podívala na stůl, na kterém stál vedle ní ještě objemný kbelík, a na máminy vratké štafle.

„Tři se sem nevejdem,“ usoudila.

„Tak zatím umeju to okno v kuchyni.“

„To bysme nemohly povídat,“ zamítla Štěpka i tento návrh. „Sedni si a říkej nám, kde jsme nechaly šmouhy. Anebo nám to možná radši ani neříkej.“

Majka si tedy poslušně sedla. Obyčejně to takhle bylo. Udělala to, co si myslela, že chce máma, i když to třeba řekla jenom Štěpka. Přestože máma nepatřila k těm, co chtějí ty druhé pořád zařizovat. Ale byla doba, kdy Majce docela jednoznačně poradila, co má dělat, a navíc jí s tím pomohla, když už by to byla Majka vzdala. Stalo se to už před několika léty, ale nebylo to tak dávno, aby si to Štěpka nepamatovala, a Majka si to pamatovala ještě mnohem líp. Máma asi ne, aspoň o tom nikdy nemluvila. Ale o svém prvním setkání s Majkou tenkrát doma vyprávěla, a Štěpka měla později vždycky pocit, že u toho taky byla. Jako by se byla sama dívala na ten odřený modrý kabát ve frontě před pokladnou, na který se tehdy koukala máma.

Jen tak roztržitě, protože při tom přemýšlela, co ještě zapoměla koupit. Jenže se jí najednou zdálo, že se ten kabát nějak zapotácel. Chytla tedy Majku za ruku a potom jí pomohla poskládat nákup a vyšla s ní ven. Protože se jí pořád nějak nezdála, donesla jí tu tašku před dům a Majka ji potom pozvala k sobě. – Byl tam nepořádek, povídala tehdy večer máma jen tak mimochodem, ale protože jej potom brzy Štěpka viděla na vlastní oči, měla o něm dodnes jasnou představu. Nebyl to jen tak nějaký nepořádek.

Ukázalo se, že se Majce neudělalo špatně, že je jen zničená, a máma byla po strašně dlouhé době první člověk, s kterým vůbec mluvila. Tak jí to všechno řekla. O Pepkovi, kterého měla, ale vlastně neměla. Byl v dětském domově. – Proč? zeptala se tenkrát máma. Dost zaraženě. Toho nepořádku si moc nevšíkala, ale tohle – – Protože jsem se o něj nestarala, řekla Majka. – A ženské z domu to ohlásily. Vlastně to byla napřed úleva. Nemuset už dělat nic, na co člověk nestačí. Chodit do práce nebo nechodit, a když nebyly peníze, tak nebyly a člověk si nemusel dělat výčitky, že není doma nic k jídlu, a nikomu do toho nic nebylo. Zůstali jsme úplně sami a neměla jsem nikoho, kdo by mi pomohl, nebo se zeptal, co dělám. Takhle jsem nad tím vším mohla mávnout rukou. O Pepka je postaráno a já se klidně vezu z kopce. Co by ne. Ale jezdila jsem za ním. Měl vždycky radost, ale moc nepovídal a na nic se neptal. Pak jsme si jednou večer řekli ahoj a já jsem najednou stála venku před bránou a on zůstal za ní, a věděla jsem, že je to všechno nějaký nesmysl. Kdo to tak zařídil, že já teď nevím, co bude mít za chvíli k večeři a proč bude spát vedle nějakého cizího kluka, a vůbec. Tak jsem tam jela druhý den zas, ale oni mi řekli, že nejsou návštěvy. To já jsem byla návštěva. A Pepek mě viděl a ptal se, proč musím hned pryč. A jestli by nemoh se mnou. Přibližně na tomhle místě začala máma tomu vyprávění rozumět. – Tak pro něj jedem, ne, řekla a hned taky vstala. Podle ní nebylo nač čekat. Jenže Majka zůstala sedět. – Nejde to, řekla. – Jak to, že to nejde? – Byla jsem se na to zeptat. Řekli, že si můžu podat

žádost, ale že to není tak jednoduché. Musí o mně napřed získat informace. Budou se ptát v práci a v místě bydliště, povídali. – Tak se zeptají, ne? Majka zavrtěla beznadějně hlavou. – V práci by se teď třeba mohli zeptat. Chodím tam. Protože jsem myslela, že budu potřebovat peníze. – Jasně, souhlasila máma. – Nebudu, řekla Majka. – Jak to? – Protože když se zeptají v místě bydliště – Tak co? chtěla vědět máma. – Tak nic. Je to prohraný. Ženské v ulici mi neodpovídají, když je pozdravím, teda ty, co je zdravím, a ty druhé nezdravím, protože by mi neodpověděly, vysvětlila jí Majka. – Takže ty informace mám předem přečtený. Nemá to smysl. Mámu, o které sousedi říkají, že by ji nedokázal rozčilit ani menší atomový výbuch, kdyby si kluci vzpomněli uspořádat ho v bytě, tohle rozčílilo. – Cože nemá smysl? Tohle je přece to jediné, co ho má, ne? Dostat Pepka zpátky domů. A s těmi ženskými se to zařídí. A zařídilo se to.

Téhle akce už byla Štěpka očitým svědkem, ale na jednu věc se ještě později musela mámy zeptat. – Jak jsi mohla hned tehdy vědět, že teď už to bude u nich dobré, když jsi Majku viděla poprvé? Tos ji přece ještě vůbec neznala. Máma vypadala trochu rozpačitě. – Já nevím. Tak. – Poznalas jí to na nose? Štěpce se to nezdálo. Majka si byla už tehdy podobná, ale jen podobná. Teď už by to třeba poznal každý, ale tenkrát – – Na nose ne, řekla máma, ale dalo se to poznat. Z toho, co povídala. – A z čeho? zeptala se Štěpka napjatě. Protože z toho, co tehdy Majka vyprávěla, se toho podle ní moc poznat nedalo. – Víš, řekla máma, – ty ženské se k Majce chovaly dost hrozně, i když už k tomu neměly důvod, ale když jsem se jí zeptala, proč je Pepek v tom domově, neřekla, udaly mě, že jsem se o něj nestarala, ale povídala, nestarala jsem se o něj, a tak to ohlásily. Z toho by to poznal každý. Hm, myslela si Štěpka. Jak kdo. Já ne. Ale máma to poznala. A měla pravdu.

Pak se jí ještě jednou podařilo ohromit Štěpkou i Majku tak, že na ni obě zůstaly koukat s otevřenou pusou.

Štěpka si pořád uměla přesně vybavit dojem, jaký měla z Majčina bytu, když do něho poprvé s mámou přišla. Máma jí řekla, že jdou na

návštěvu a taky trochu pomoci s úklidem a Štěpka se těšila, protože návštěvy měla ráda. Vzpomněla si, že se máma zmínila o nepořádku, ale to ji nemohlo vyvést z míry. Byla zvyklá na spoušť, jakou dokážou za pár minut udělat kluci v uklizeném bytě – jenže tohle nebyl takový nepořádek. Tohle byl konec světa, který postupně vzniká, když je někomu všechno jedno, a z kterého je člověku úzko. Štěpka zrovna trochu vyděšeně přemýšlela o tom, z kterého konce by ten úklid měl začít, když si všimla, že máma leze na jakýsi vratký stolek u okna. Jenže neměla v ruce hadr, jak se dalo očekávat, ale centimetr, a začala to okno pečlivě měřit. – Mami, řekla Štěpka užasle. Majka neříkala nic, jen zírala. – Nejdřív sem přijdou záclony, oznámila jim máma. – Záclony, opakovala Majka bezmocně. I ona měla zřejmě jakýsi pocit, že si její byt pro začátek říká o jiný zásah. – Proč nejdřív záclony? odvážila se zeptat Štěpka. – Protože je na ně vidět zvenčí, poučila ji máma. Pak se obrátila k Majce. – Když jsem byla mladá, řekla, jako by jí bylo aspoň šedesát, – myslela jsem si taky, že má člověk kašlat na to, co si o něm lidi myslí. At' si říkají, co chtějí. Ale teď si myslím, že když jde o nic, teda třeba o záclony, má člověk dělat to, co ostatní. Zvlášť když na tom náhodou zrovna záleží. Asi by měl být zajedno s lidmi v těch pár podstatných věcech. – Jako že se má starat o děti, že jo, zamumlala Majka. – No, kývla máma, ale hned pokračovala, – a v těch malých, protože to šetří energii. A může to pomoci. Kdyby se člověku někdy stalo, že by nemohl souhlasit se sousedy v něčem důležitém, tak aby si o něm aspoň už předem nemysleli, že je cvok. – Když nemá záclony, doplnila ji Štěpka, která začínala chápat. – No, řekla máma. – Moc by se mi nelíbilo být s lidmi za zle, ale člověk nikdy neví. Můžou se stát věci. Zkrátka pověsíme záclony, zakončila.

Zkrátka je pověsily, i když předtím přece jen umyly okna. Pak ještě uklidily to ostatní. A máma šla občas s Majkou nakupovat a potom se na ulici zapovídaly s některou ženskou a nějak se stávalo, že všechny zašly k Majce na čaj a koláč. Předem k tomu účelu

upečený. A kdo se do toho bytu nedostal, viděl aspoň zvenku ty záclony, a Pepek se vrátil domů.

Štěpka se obrátila od okna, aby si namočila hadr, a napadlo ji, že si vlastně vůbec nepovídají. Teta se zdála na té židli v kabátě strašně malá a hubená a vypadala nešťastně. Štěpka potichu vzdychla.

Ted' už s nimi chodil Pepek druhý rok do školy a Štěpce se od prvního dne líbil. Martinovi a Danovi taky. Moc toho nenamluvil, ale často se najednou usmál a krčil přitom nos. Stejně pihatý, jako měla Majka. Zdál se velice spokojený, že je doma, a když byl jenom s nimi třemi, klidně taky občas něco řekl. Tu první dobu měl strach, aby nemusel zpátky do domova. Dost dlouhou dobu. Nějak to poznali, i když o tom nemluvil. Štěpka to napřed nemohla pochopit. Přece není možné, aby někoho jen tak sebrali a pro nic za nic ho tam šoupli. To si přece Pepek nemůže myslet. Pak jí došlo, že může. Když se někomu taková věc už jednou stala, nezdá se mu asi nic nemožné. Musí mít pocit jako ti staří Řekové, že se Osud každou chvíli chystá s ním zatočit. Ono se tedy opravdu na světě může stát všechno možné. Ale zrovna tohle – Pak se zdálo, že ho to přestalo strašit. Jenže ted' –

Štěpka zase vzdychla a tentokrát si nedala pozor, aby to nebylo slyšet, takže se trochu lekla, když máma najednou vzhledla od toho svého okna. Ale na nic se jí neptala. Obrátila se k tetě.

„Co je, Majko? Máš nějaké starosti?“

Majka neurčitě zavrtěla hlavou.

„Ne, ale –“

„Ale,“ opakovala máma.

„O Pepka,“ řekla Majka nešťastně.

Máma kývla. Jasně že o Pepka.

„Nějak se ti nezdá? Co je s ním?“

„Já nevím,“ řekla Majka. Strčila si ruce do kapes, jako by jí byla zima.

„Tak co s ním je?“ zeptala se máma znovu.

„Asi se na mě zlobí,“ zamumlala Majka. „Já vím, že má proč, a pořád jsem se toho bála, ale – Napřed se nezlobil. Až ted'“

„Pohádali jste se?“ zeptala se máma věčně.

Majka vypadala čím dál nešťastněji.

„To není to. Nemlčí, jako bysme byli pohádaný. Mlčí jen tak.“

„To kluci takhle dělají,“ řekla máma zkušeně. „Když zrovna nemají co povídat, tak nepovídají.“

Štěpka věděla, že teď máma povídá jen tak. Protože chce, aby Majka mluvila dál. Věděla taky, co teď asi přijde.

„Neříká vůbec nic. A když něco povídám já, tak neslyší.“

„Koukej, Majko, ono to není tak, jak si myslíš,“ řekla máma. „My jich máme pořád plnou hlavu, víš, ale oni nás ne. Většinou se jim tam ani nevejdem. Mají jiné starosti. Třeba má Pepek teď zrovna nějaké se školou, nebo spíš s někým ve škole –,“ mrkla na Štěpku, ale ta zrovna pilně drhla okenní rám.

Máma se vyzná, myslela si. Se školou si tedy Pepek opravdu hlavu nedělá, a taky proč. Má rozum. Kvůli tomu by nebláznil sebe ani Majku. A vůbec se na ni nezlobí. Tohle věděla Štěpka jistě. Protože Pepek je – zkrátka Pepek. Jenže horší je, že se vůbec nezlobí. Bojí se. A asi má proč. Štěpka zase vzdychla, ale protože měla hlavu napůl vystrčenou z okna, nemohla ji máma slyšet, takže jenom dodala: „Nemusíš se o něho bát. Tohle přejde. Buď ti poví, co mu dělá starosti, nebo si s tím poradí sám. A pak ti to asi časem stejně poví. Pepek se povedl. Od první chvíle, co ho znám, bych ti ho byla nejradši ukradla.“

Podobné výroky nemohly Štěpku překvapit, protože tuhle máminu slabost dávno znala. Každou chvíli dostala na ulici chuť někomu ukradnout dítě, přestože každý soudný člověk by si myslel, že snad má svých dost. Jenže Majka se na ni teď podívala tak divně, že Štěpka zůstala chvíli stát s hadrem v ruce.

„Myslíš to vážně?“

Máma se zasmála.

„Samozřejmě to myslím vážně,“ řekla. „Ale asi ti ho neukradnu. Stejně bys hned věděla, kam si máš pro něj přijít.“

„Ne, ale doopravdy,“ řekla Majka. „Víš, už mě to víckrát napadlo. Jsme spolu sami, a kdyby se mi něco stalo –“

Štěpka se na mámu podívala. Chvilku měla strach, aby neřekla něco takového jako – Co by se mělo stát? Ale mámu to ani nenapadlo.

„O tomhle si přece nemusíme povídat,“ řekla jenom. Ale pak přece ještě něco dodala. „Já vím taky, že by ses tady na ně nevykašlala, kdyby se něco stalo se mnou.“

Majka neřekla nic. Jenom kývla. Štěpka si ani neuvědomila, že udělala totéž. Protože to takhle bylo v pořádku. Ale uvědomila si něco jiného. Majka se o Pepka bojí. A Pepek o ni taky. Proto se mu nechce mluvit. Nejradši by ji teď asi taky někomu odkazoval. Tak, pro všechny případy. Jenže žádné takové případy nesmějí nastat.

Člověk neví, myslela si, jak si to ti Řekové vlastně představovali. Mysleli si, že když jim vládne osud, nedá se stejně nic dělat, než sedět a čekat, jak se věci vyvinou? Ale stejně jen tak neseděli, to je jisté. Vzpomněla si na některé příběhy, které četla. Dělalí naopak věci, že se člověk nestačí divit. Protože to asi jinak nejde. Třeba zrovna tohleto je ten osud a jeho oblíbená finta, jak se to Štěpce jevílo, spočívá právě v tom, že si sice něco vymyslí, většinou nepřijemného, ale pak nechá lidi, aby si to zařizovali dál. Klidně je postaví před takovou věc, jako je například Luboš, a teď si porad'te. Jako by si ho byl nemohl nechat. Nebo ho nadělit někomu jinému. Třeba protinožcům. Jenže, napadlo ji, co mi vlastně ti protinožci udělali –

„Ach jo,“ řekla nahlas, dnes už podruhé, a začala zase lézt ze stolu.

„Co je?“ zeptala se roztržitě Majka. „Někdo zvonil?“

„Zvonil,“ vzdychla máma. „A já jsem myslela, že aspoň tahle okna doděláme.“

Ale nebyl to nikdo, kdo by přišel vyrušovat zrovna mámu. Za dveřmi stál Martin.

„Ahoj,“ řekl nejdřív. A potom dodal: „Dobrý den“, protože měl z předsíně výhled do pokoje. „U vás se taky dělá velký úklid?“ zeptal se potichu Štěpky. Znělo to nešťastně.

„To nic,“ uklidnila ho Štěpka. Taky potichu. „Tady to není.“

„Štěpko,“ zvolala Majka, „zůstaň klidně chvíli s Martinem. Do-
dělám to za tebe.“

„Tak jo, teto,“ řekla Štěpka a vtáhla Martina do kuchyně.

„To je průšvih,“ vzdychl Martin. „Myslíš, že to dělají skvrny na slunci nebo něco takového, že se všechny mámy najednou rozhodly vylepšovat byt? U nás pořád ještě nestojí nic na svém místě, a to je to už pár měsíců, co se naši rozhodli, že mi zařídí pokoj. Jenže když koupili nový nábytek ke mně, začali hýbat prakticky vším v bytě a vůbec se nedá vědět, kdy s tím přestanou. Vážně.“

Podíval se na Štěpku, jako by se chtěl ujistit, že mu věří. Štěpka okamžitě kývla.

„Umím si to představit,“ řekla, ačkoliv ve skutečnosti ještě neza-
žila, že by se k nim do bytu pořizovala třeba jen nová židle. Máma byla ráda, když je všechny nějak oblékla. Ale Martin očividně potře-
boval uklidnit, a tak mluvila hned dál. „Jestli mají skvrny na slunci
vliv na velkej úklid, to teda nevím. U nás se mejou okna, když máma
usoudí, že už není vidět ven.“

Nezdálo se, že by tohle sdělení Martina uklidnilo.

„Hm,“ řekl. „Jenže jak s tímhle začnou, nevědí, kdy přestat. Pak je
napadne klepat koberce a vyklízet všechny skříně a police –“

Podíval se významně na Štěpku.

„Moje ne,“ uklidnila ho okamžitě. „Já si svoje věci peru a uklízím
sama a mámu ani nenapadne dívat se mi do skříně. Má co dělat, aby
udržela v pořádku tátu a kluky.“

„Vážně?“

„No jasně.“

Jenže Martin se dnes zřejmě rozhodl nedat se uklidnit.

„Takže to máš ve skříně,“ řekl. „A co když vaše kluky napadne, že
by si potřebovali něco od tebe vypůjčit?“

„Co by si, prosím tě, mohli chtít ode mě půjčovat? Sukni?“

„To vím taky, že ne sukni. Ale co třeba svetr?“

Štěpka rozhodně zavrtěla hlavou.

„Jeden mám s kulatým límcem. To kluci nenosí. A ten druhý –“

„A ten druhý –?“

„Ten teď nechávám pořád venku. Přehozený přes židli, aby byl hned na očích. Dřív jsem ho schovávala. Je to ten lepší, víš, a když v něm Vašek někam jde, tak není za den k poznání. No, ale teď ho nechávám pořád venku. Na viditelném místě.“

Martinovi to bylo jasné. Štěpka si není svým úkrytem tak jistá, jak se tváří.

„Kdyby tak chytli Luboše při něčem jiném a strčili ho zpátky do domova,“ řekl toužebně.

Štěpka kývla. Domov by byl skoro tak dobrý jako protinožci. Jenže neměla ve zvyku utěšovat se iluzemi.

„Asi nechytí. Umí v tom chodit. A dá si teď pro jistotu nějakou chvíli pohov. Opravdoví zloději to taky tak dělají.“

„Tobě se nezdá Luboš dost opravdovej?“

„To jo. Chtěla jsem jen říct, že to tak dělají i starý zloději. Počkají, dokud si nemyslí, že už každého přestalo bavit shánět se po tom, co ukradli. A novou akci začnou až potom.“

Martin kývl.

„Ale stejně je mi pořád divný, že to žádné klenotnictví nehlásilo,“ řekl. Štěpka chtěla něco namítnout, ale nedostala se ke slovu. „Já vím. Nemůžeme vědět, co nějaké klenotnictví hlásí nebo nehlásí. Ale stejně – taková věc se ztratí, a nikde nic.“

„Ono třeba někde něco,“ podotkla Štěpka. „Jenže my to nevíme. Určitě je z pravého zlata, takže je po něm někde shánka. Ale v žádném případě není shánka po Lubošovi,“ dodala s hlubokým politováním. Tentokrát chtěl něco namítnout Martin, a tak pro změnu dodala ona: „Já vím. Asi by to nebylo o nic lepší. Spíš horší. Pro Pepka.“

„Pepek to od něho neměl brát,“ řekl Martin. Probírali to takhle už asi stokrát. A k ničemu to nebylo.

„Jo. Ale jak to měl nebrat?“ zeptala se Štěpka taky už posté. „Luboš se vyzná. V tom rohu nemoh nikdo vidět, že něco Pepkovi dává. Ale zase tam byla spousta lidí dost nablízku, takže kdyby se byli hádali nebo poprali, mohl Luboš vždycky tvrdit, že to strkal Pepek jemu.“

„Pepkovi by to nikdo nemoh dokázat,“ tvrdil Martin.

„To ne,“ řekla Štěpka unaveně. „A nikdo by mu taky nemusel věřit. Byl už jednou v domově.“ Najednou viděla těmi zavřenými dveřmi Majku. „Když má někdo smůlu – Pepek by to nikdy nesved zahrát jako Luboš. I když by vlastně nemusel nic hrát. Ale to máš jedno. Nemoh bys mi vysvětlit, proč se museli oba dostat do stejného domova? A když už, tak proč je museli pustit oba najednou a proč je to muselo vyplivnout zrovna do jedné školy?“

Martin pokrčil rameny. Nebyl zvyklý uvažovat o cestách osudu.

„Když si je mámy vzaly –,“ podotkl tedy jenom věčně.

„Mámy –,“ řekla Štěpka. A protože se na ni Martin udiveně podíval, zeptala se: „Viděl jsi ji někdy?“

„Koho jestli jsem viděl?“

„Paní Plichtovou. Tu Lubošovu mámu.“

Martin zavrtěl hlavou.

„No jo,“ řekla Štěpka. „Já ji viděla. A slyšela.“

„Vážně?“ podivil se Martin. „Co povídala? A jak to, žes u toho byla?“

„No –,“ Štěpka se začervenala tak, že by byl každý usoudil, že tu rozmluvu vyslechla někde u klíčové dírky, ale Martin si to nemyslel. Znal Štěpku.

Poslouchat za dveřmi zaručeně neměla ve zvyku, ale zato se dokázala při každé příležitosti začervenat, jako by byla právě u něčeho takového přistižena. A kromě toho měla výjimečný talent dostávat se do zvláštních situací tím, že jakživa nedokázala někde zaklepat nebo někoho oslovit, i když to bylo naprosto nutné.

„No,“ opakovala teď, „já jsem měla za Chytrou donýst nějaký sešity do sborovny, víš, jenže ona tam zrovna stála mezi dveřma s tou Lubošovou mámou. A vůbec se jí nechtělo pozvat ji dovnitř, to

bylo vidět. Tak to vypadalo, že tam budou stát pořád, jenže já jsem je přece nemohla odstrčit, abych se tam dostala, a vrátit se s těmi sešity zase do třídy, to jsem taky nemohla, a tak –“

Martin si Štěpku v takové situaci uměl docela jasně představit, takže jen kývl.

„No a paní Plichtová zrovna vykládala Chytré, že musí mít pochopení a Lubošovi to usnadnit, když je v týhle škole nověj a přišel z toho domova, jenže ona si tehdy nemohla pomoci, protože měla svoje problémy a taky finanční situaci –“

Martin si všiml, že se Štěpka znovu začervenala, a myslel si, že tentokrát jaksi v zastoupení za paní Plichtovou, ale když znovu promluvila, bylo mu jasné, že se mýlil. Štěpka se teď nečervenala z rozpaků, ale vzteky.

„Finanční situaci –,“ řekla. „Moje máma má finanční situaci, co ji znám.“

Martin se trochu podivil, že Štěpka mluví o finanční situaci asi tak, jako by se zmiňovala o senné rýmě nebo jiné chronické chorobě, ale přestože se tahle nemoc v jeho rodině většinou nevyskytovala, s porozuměním kývl. Chápal, co chtěla Štěpka říct. Z žádné situace, finanční nebo jiné, nemohla přece vést cesta do domova. Tedy od nich. Jenže, napadlo ho, jak od koho.

„Paní učitelce to bylo taky jasný,“ pokračovala Štěpka. „Že ta Lubošova máma kecá. Hrozně blbě. A taky tak vypadá, víš. Ale,“ Štěpka se zamyslela a Martin trpělivě čekal, až zas promluví, „člověk by si tedy opravdu neměl myslet, že někdo kecá nesmysly jenom proto, že na něj není hezký výhled. Ale zase proto, že se ti na někoho nechce koukat, nemusíš ještě věřit tomu, co povídá. Prostě to s tím nemá nic společnýho.“

Martin kývl a zase chvíli čekal. Aby se dověděl, co to má společného s paní Plichtovou.

„Ta paní Plichtová teda moc hezky nevypadá. A Chytrá se jí rychle zbavila,“ vysvětlila mu Štěpka. „Jenže teď si myslí, že to bylo nespra-

vedlivý. Nebylo, ale já bych se vsadila, že si to teď vyčítá. Tak projevuje pochopení, jak ji paní Plichtová prosila, a kdyby na vlastní oči viděla, jak Luboš bere z pultu náramek a strká si ho do kapsy, věřila by mu, že ho vlastně ukradl Pepek. Ani by jí to nemusel moc vysvětlovat. A kdyby ho u Pepka opravdu našli – Lubošovi je jasný, že Pepek nebude předem nikomu vykládat, co ví, protože si nemůže dovolit vůbec něco o tom vědět. Co kdyby ho kvůli tomu chtěli zase šoupnout do domova. Možná že by mohli. Já nevím. Když už tam jednou byl –“

„Na rozdíl od Luboše,“ připomněl jí Martin.

„Já vím, že ne na rozdíl,“ řekla Štěpka. „Jenže to je právě to. Luboš dokáže vypadat mnohem ctnostněji než Pepek. Kdyby aspoň paní Suchánková nebyla napsala to psaní,“ vzdychla.

„Paní Suchánková –?“ Martin si hned nemohl vzpomenout, o koho jde.

„Přece ta, co se jí Luboš staral o topení,“ připomněla mu Štěpka.

„No jo,“ řekl Martin.

Do téhle akce se Luboš zapojil hned na začátku roku. Byla to taková pomoc starým lidem, kterým kluci nosili uhlí a tak – jenže teď zrovna nenosil Luboš nic, protože tu paní Suchánkovou, kterou měl na starosti, odvezli do nemocnice. Ale napsala odtamtud do školy dopis, ve kterém nadšeně velebila Lubošovu obětavou pomoc, a vyslovila přání, aby byl veřejně pochválen. Paní učitelka jim to psaní ve třídě nahlas přečetla a Luboše ještě navíc pochválila vlastními slovy, zcela tak, jak to paní Suchánková žádala. Martinovi bylo jasné, že se to Štěpce nelíbí, jenže ani nejlepší holky nedokážou být objektivní, když je jim někdo protivný. Lubošovi se snad nedalo přičíst k tíži i to, že nosil té staré paní uhlí. I když ten její dopis byl z těch, co při jejich čtení běhá člověku mráz po zádech. Jenže za to přece Luboš nemohl. A nezdálo se, že by mu bylo nějak zvlášť příjemné, když ho paní učitelka chválila.

„Z toho oslavného psaní neměl žádnou moc velkou radost,“ připomněl teď Martin v zájmu pravdy. I když věděl, že se to Štěpce nebude líbit. Nelíbilo.

„Jasný,“ zabručela. „Teď je Lubošek ještě taky vzor vší skromnosti. A má to definitivně dobrý. Když umí na pětku, dostane trojku. Kvůli tomu pochopení. Když umí Pepek na čtyřku, dostane čtyřku. Kvůli spravedlnosti. Na Pepka žádný pochvaly nechodí. Uhlí nenesí.“

„Taky by ho neunes,“ zamumlal Martin. „Musel by ho nosit v kyblíčku na písek. Kdežto Luboš by moh nést v jedné ruce uhlák a v druhé Pepka.“

Štěpka zavrtěla hlavou, ale nic neřekla. I když věděla, proč se téhle pomoci Pepek nezúčastnil. Ne proto, že by nezdvihl uhlák, ale protože nedokázal zazvonit na cizí zvonek a začínat řeči s neznámými lidmi. Jenže se jí to nechtělo vysvětlovat.

„V každým případě je ten náramek teď tady, a ne u Pepka,“ řekla místo toho spokojeně. „Musíme vymyslet, co s ním, ale u Pepka ho nenajdou.“

„U Pepka ne,“ souhlasil Martin. Zdaleka ne tak spokojeně. „Jenže Luboš ví, že s ním kamarádíme. A až se Dan doví, že je to teď u tebe –“

„Dan se to vůbec nemusí dovědět,“ řekla Štěpka rychle. „Nesmí se to dovědět.“

Martin se na ni podíval, ale nemohl rozeznat, jak se vlastně tváří, protože zrovna zamrkala, jako by jí bylo něco spadlo do oka. Nespadlo. Jenom chvíli nechtěla nic vidět. A na nic myslet. Kdyby aspoň přesně věděli, co se mu stalo. A co je s ním teď. Chytrá jim řekla, že má něco s páteří. Pak se dověděli, že už je z nemocnice doma, ale že ještě pořád nemůže chodit a že si z toho mají vzít poučení a přecházet zásadně na zelenou a vždycky jen na vyznačených přechodech. Jo. A napsali mu ve škole společný dopis, totiž napsala jej Vendula, kterou tím paní učitelka pověřila, a pak si to psaní podle jejího příkazu posílali po lavicích, aby se každý mohl podepsat. Jenže Štěpka se nepodepsala. Prostě ten papír podala dál. Nepřemýšlela o tom, proč to takhle zařídila, ale občas si na to vzpomněla. Když to nejvíc potřebovala – protože ji to z jakéhosi důvodu vždycky potěšilo. Aspoň trochu. Pak jim Chytrá ještě řekla,

že snad bude Dan dělat na konci roku zkoušky, ale že za ním ještě nemají chodit ani mu telefonovat –

„Víš, že jsem k nim volala?“ zeptala se najednou Štěpka. Martin na ni zůstal koukat, jako by byl dobře nerozuměl, a tak to ještě doplnila. „Dvakrát.“

„No a –?“ Martin se trochu zadýchal.

„Vždycky to vzala jeho máma,“ řekla Štěpka a znělo to tak, jako by sama pořád ještě úplně nevěřila, že to číslo opravdu vytočila. Ale asi ano, protože pokračovala: „Poprvé mi řekla, že je Danovi už trochu líp a že bude pravděpodobně na konci roku dělat zkoušky. Přesně tak, jak to asi povídala Chytré. A Chytrá nám. Že zatím ještě potřebuje úplný klid, ale že mi děkuje za zavolání.“

Martin viděl Danovu mámu vlastně jen párkrát. Většinou nebyla doma. Ale když se teď podíval na Štěpku, uměl si představit, jak příjemný rozhovor to asi byl. A to tam zavolala ještě podruhé. Štěpka, která nedokázala ani zaklepat na dveře sborovny –

„Za čtrnáct dní to řekla všechno stejně,“ pokračovala teď. „Možná že si mě nepamatovala a myslela, že mluví s jinou holkou. Ale spíš ne, protože za zavolání už neděkovala, ale že Dan musí mít úplný klid, to řekla dvakrát.“

Štěpka se na okamžik zarazila a podívala se na Martina, jako by věděla, že nebude souhlasit s tím, co teď řekne. Ale oznámila mu to stejně.

„Chodí moc hezky oblíkaná. A vůbec je hezká.“ Jako by si ji byla nedávno tím telefonem zvlášť dobře prohlédla. „A mně se nelíbí.“

Martin neříkal nic. Nebylo co. Danovu mámu přece už jednou probrali, tedy ne její zevnějšek, ale tak – prostě jim bylo jasné, že u Dana se ta věc schovávat nedá. Právě proto, že bydlí zrovna s touhle mámou. Debatovat o tom s ním ovšem nemohli. Takže to zařídili bez něho. A teď už nemohli vůbec nic. Ani se ho zeptat, proč k němu nesmějí. Uvědomil si, že Štěpka něco povídá.

„Myslíš, že nás nepustí dovnitř?“ zeptala se.

„Dovnitř -?“

„Když už tam budem. Předě dveřma. Prostě zazvoníme a -“

„- a pak utečeš,“ upozornil ji Martin.

Štěpka zavrtěla hlavou.

„Ne,“ řekla. „Neutečem.“

6

Nezvonil někdo?

Dveře zaklaply. Za mámou, uvědomil si Dan. Chvilí poslouchal, ale nic neslyšel. Jako by byly ty dveře zapadly za oběma. Nic by si byl teď nepřál víc. Předtím si na okamžik myslel, že přišli. Nesmysl, samozřejmě. Ani je to nenapadlo. A proč by je to taky mělo napadnout.

Z předsíně pořád nebylo nic slyšet. Třeba doopravdy odešly obě. Máma i s babičkou. Jenže tomu stejně neujde. Protože musí jíst. A cvičit. Když s babičkou, tak s babičkou. Jestli ne dnes, tak zítra. A pozítří. Pořád. Když máma něco rozhodne – Někdo mu přece musí podávat ty milióny věcí, které každých pět minut potřebuje. Nemusí. Obešel by se bez toho. Jenže musí. Aby měla máma v práci klidnou hlavu.

V předsíni bylo pořád ticho. Dan otočil hlavu k oknu. Zdá se, že je tam zima. Určitě se nedá chodit bez kabátu. A dveře skříně, do které se kabáty odkládají, děsně vržou. Musel by je slyšet. Ale neslyší. Pak uslyšel něco jiného. Kliku u dveří. Vlastně to spíš asi viděl. Protože ta klika se pohnula, ale tak nepatrně, jako když na ni položí ruku někdo, kdo se nemůže odhodlat doopravdy ji stisknout. Okamžik měl dojem, že ví, kdo tam stojí. Štěpka. Protože ta by to takhle – Pak se ty dveře otevřely.

„Ahoj, Dane.“

Bylo divné, jak pomalu se ten dojem ztrácel. Pořád ještě docela nezmizel, ani když Dan už říkal:

„Ahoj, babi.“

Měl pravdu, že se dnes nedalo chodit bez kabátu. Jenže babička jej měla pořád ještě na sobě. Zůstala v něm stát na prahu a Dan si uvědomil, že čeká, až ji pozve dál. Proč? Nemohl ji přece nepozvat. Ale stejně nic takového neřekl.

„Nesvlíkneš si kabát?“ zeptal se jenom. Tak, aby bylo jasné, že stát v kabátě mezi dveřmi je vyložený nesmysl.

Kývla a pomalu jej svlékla.

„Nepověsíš si ho?“ navrhl Dan. Tentokrát vlídně. Jako by se snažil přimět k nějaké rozumné akci mírně slabomyslné dítě.

Babička kývla ještě jednou a vyšla s tím kabátem zpátky do před-síně. Chvíli bylo zase ticho. Jenže teď už Dan věděl, že tam někdo je. A taky tentokrát netrvalo tak dlouho.

„Kam si ho mám pověsit?“ zavolala babička. „Vy jste dali pryč věšák?“

„Ale ne,“ řekl Dan. „Nikdy tam nebyl.“ Vzpomněl si, že se tohle opakovalo vždycky, když k nim babička přišla. Pokaždé hledala věšák. Jenže tehdy stál Dan někde poblíž a ukázal jí, že kabáty dávají do vestavěné skříně. Sám si naopak její věšák pamatoval dobře. Pořád ještě si jej uměl jasně představit. Mřížky a kolíky ze světlého dřeva. Vždycky se mu líbil. „Musíš otevřít skříň,“ zavolal.

Za chvíli uslyšel uspokojivé zavržení dveří a pak se babička vrátila. Co bude na programu teď, myslel si. Pak si všiml, že babička taky vypadá, jako by potřebovala, aby ten program za ni někdo vymyslel. Ať. Nemusela sem chodit.

„Pokaždý zapomeneš, jak to tu máme,“ řekl přísně.

„Pokaždý –,“ opakovala babička roztržitě. Pak se na něj podívala a kývla. „Máš pravdu. Vždycky zapomenu, jak to kde vypadá. Asi proto taky dokážu všude zabloudit.“

„Já si tvůj věšák pamatuju,“ řekl Dan.

„To bude tím, že tobě asi stačí vidět něco jednou nebo dvakrát a už to nezapomeneš. Jenže víš,“ dodala logicky, „když vidíš na zdi věšák, tak ho vidíš. Pověsíš si na něj kabát a nepřemýšlíš, kam jsi ho dával vloni.“

Dan kývl. Tohle byla jasná řeč, proti které se nedalo nic namítat. Jenže ho na ní zaujalo ještě něco.

„Vloni.“ Řekl to asi nahlas, protože babička na to hned odpověděla.

„Přesně.“

Dana napadlo, že vloni není moc přesné časové určení. Ale o to nešlo.

„Tys k nám taky častěj nechodila,“ řekl.

„Ty ke mně taky ne.“

Jako by se hádali se Štěpkou. Jenže kdysi dávno, když byli ještě malí. Ale vážně, myslel si, proč jsem tam nikdy nešel sám? Všiml si, že babička taky neřekla – vy. Řekla – ty –.

„Asi tě to prostě nenapadlo, když o tom nebyla řeč.“ Znělo to, jako by se taky přestala hádat a uvažovala o tom vážně. Jako Dan. „Ale myslím si, že nechodíš vždycky jen tam, kam tě někdo posílá.“

„To ne,“ připustil Dan, ale hned dodal: „Ty přece taky ne.“

„Ne,“ řekla babička.

Podívali se na sebe a oba s uspokojením zjistili, že se ten druhý zasmál.

„Zkrátka se v tomhle případě žádný z nás na moc velkou samostatnost nezmohl. Jako ty hrozně hodné děti, co poslouchají na slovo,“ usoudila babička.

Víc než na slovo, napadlo Dana. Na slovo, které vlastně nikdo neřekl.

„Jenže teď jsme tu sami,“ konstatovala babička. „Myslíš, že jsme za těchto okolností schopni nějaké samostatné akce?“ Podívala se na hodinky. „Co bys řekl například svačině?“

„To by šlo,“ řekl Dan.

„Přinesla jsem pár věnečků se šlehačkou. Nebo nemáš chuť na sladké? Chtěl bys radši chleba nebo rohlík?“

„Věnečky budou prima.“

„A co budu pít? K těm věnečkům by se hodilo kafe, ale já ho vlastně nemám moc pít a ty jsi asi zvyklý na čaj.“

„Kafe,“ rozhodl Dan. Babička zřejmě o čaj moc nestála.

„Víš co? Udělám nám oběma bílé. Proti tomu snad nemohou být žádné námitky.“

Dan poslouchal její kroky. Pak uslyšel téct vodu do konvice, zašustit papír a cinknout talíře.

„Nemůžu najít cukr,“ zavolala najednou babička.

„Hned vedle těch talířků je cukřenka,“ zakřičel Dan. Bylo to prima – křičet. Už to strašně dlouho nedělal.

„Mám ji,“ ozvalo se z kuchyně. „Ale byla u hrnečků.“

Ty věnečky byly dobré. Káva taky. Babička ji neudělala nijak přehnaně světlou. Dan na ni nenápadně mrkl. Nějak už zapomněl, že je o tolik menší než máma. Ten věšák si pamatoval, ale tohle ne. Třeba se mu to taky jen zdá, protože je tak hubená. Jenže máma taky není tlustá. Ale prostě je jí nějak víc. I když třeba jen sedí vedle v pokoji. Možná že to dělají šaty. Znovu se na babičku podíval. Měl dojem, že její svetr i šátek na krku už zná. Třeba chodí taky ráda dlouho ve stejných šatech. Jako on nebo Martin. Máma ne. U ženských je tohle asi vůbec dost vzácné. Ještě tak Štěpka – Napadlo ho, že až bude Štěpka stará, určitě si taky nebude barvit vlasy a bude je mít takhle normálně šedivé jako babička. Zřejmě se vůbec nemaluje. Možná trochu pusy, ale není to skoro vidět. Máma si pusy nebarví, zato oči, když někam jde. Ne že by jí to neslušelo, ale vypadá jako někdo jiný. Jako by byly dvě mámy. Tahle babička se asi ve dvou nevyskytuje.

„Pamatuješ se na tenhle svetr?“ zeptala se a Dan sebou trhl. Bylo to tak trochu, jako by se najednou ozval někdo, koho si člověk prohlíží na fotografii. „Mám ho už léta a je k neroztrhání. Nepotřeboval bys taky nějaký takový? Já ráda pletu, víš, a sama jich mám doma zásobu. Chtěl bys radši světlý, nebo tmavý? Co bys řekl černému? A máš radši věčko, nebo rolák?“

Rolák, chtěl říct Dan, ale ještě včas se zarazil. Rolák nebo nerolák. Nepotřebuje vůbec žádný svetr. Na co by mu byl.

„Budeš ho potřebovat co nejdřív, ale já sebou hodím,“ řekla babička. „I když budeš ze začátku vstávat jen na chvilku – jak člověk

může vylézt z postele, dostane chuť pořádně se obléknout, to mi můžeš věřit. Už jsem si taky poležela. Doma i ve špitále.“

Hm, myslel si Dan. Mluví pravdu? Nepochyboval o tom, že už si taky poležela, ale o tom druhém. Ví o tom vůbec něco? V každém případě mluví, jako by věděla. A jako by o tom vůbec nepochybovala.

„Když tě teď všichni tak dlouho viděli jenom v posteli, tak abys nebyl v pyžamu, ale v něčem novém, až tě zas uvidí venku. A kromě toho by ses tu bez pořádného svetru nastydl.“

Dan si všiml, že má babička trochu červený nos, a najednou si vzpomněl, že jí bylo zima pokaždé, když ji viděl. Tohle mu taky nějak úplně vypadlo z hlavy. Byl by chtěl vědět, proč mu tam tak pevně uvízl ten věšák. Mohl by na něm od minuty začít počítat ty mřížky a určitě by to bylo lepší, než myslet na to, o čem je teď zrovna řeč. Když tě všichni viděli v posteli – až tě zase uvidí venku – Všichni. Najednou se mu to chtělo říct nahlas. Aby to bylo každému jasné. Nebo aspoň všem přítomným. Bez výjimky.

„Nikdo kromě mámy mě v posteli neviděl,“ řekl. „A nikdo mě neuvidí, až vstanu. Jestli vstanu.“

Babička se na něj podívala a položila hrneček. Dan si všiml, že se jí třesou ruce, ale nemohl si vzpomenout, jestli se jí třásly i dřív.

„Nikdo sem nechodí. A co by taky chodil. Je jich doma plno. A musejí chodit na angličtinu a na kopanou. Nebo že bych si šel zakopat s nima, co myslíš? Aby si vzpomněli, že jsem na světě. Chtěli jsme s Martinem jezdit na vykopávky, a já už nebudu. Tak co.“ Věděl, že babička nemůže mít ani tušení, o čem je řeč, ale ať. Zlobil se na ni, že jí to povídá, ale stejně nedokázal přestat. „Chtěli jsme se dostat na Blízký východ s archeologickou výpravou.“ Řekl to schválně takhle. Aby se ho musela zeptat, o co vlastně jde. Nebo se nezeptá, jako by rozuměla, ale stejně se pozná, že nerozumí. Byl rád, že se to pozná.

Jenže babička jenom kývla, jako by prostě chtěla, aby povídal dál. Danovi bylo najednou jasné, že o archeologii asi už v životě slyšela,

a dokonce možná i o tom, že ho zajímá. Vzpomněl si na ty knihy, co od ní dostal, a měl nepříjemný pocit, že má teď nos ještě o trochu červenější než ona. Přestože mu bylo spíš horko než zima.

„Tomuhle nerozumím,“ řekla babička. Jenže Dan už teď věděl, že rozumí. „Koukej,“ pokračovala, „co bylo vlastně dřív, Martin, nebo archeologie?“

A přestože tahle otázka nezněla moc logicky, bylo Danovi jasné, na co se ho ptá. Totiž že se ho vůbec na nic neptá. Jen mu chce něco říct.

„No,“ zabručel, „s Martinem se znám od první třídy. To je jasný, že jsme se tenkrát nebavili o vykopávkách, ne?“

„Právě,“ řekla babička.

Právě, myslel si Dan. Jenže takhle je to ještě horší. Což babičce zřejmě uniklo.

„Víš,“ slyšel ji říkat, „dostat se na vysokou zrovna na archeologii, to nemusí vyjít. Tobě ani jemu. Ale i kdyby byl z jednoho z vás vedoucí samoobsluhy a z druhého odborník na počítače, budete to pořád vy dva, ne?“

„Jo,“ řekl Dan. „A pořád se může jeden na druhého vykašlat.“

„To může,“ souhlasila babička. „Na světě se vůbec stávají věci, že by člověk utek.“

Chvilí se soustředěně dívala na protější zeď a pak se zamračila. Teď řekne, že Martin za to nestojí. Nebo něco takového. Ale neřekla to.

„Víš, mně se to nějak nezdá,“ zamumlala jenom. „Třeba se to všechno ještě ukáže –“ Podívala se na hodinky.

Cvičení, vzpomněl si Dan. Teď rázně vstane – Přitáhl si deku pod bradu.

Babička neklidně poposedla.

„Měli bychom cvičit,“ řekla. „Ale víš co, dneska se na to vykašlem.“

„Tak jo.“ Dan si tu deku nenápadně zase trochu odhrnul.

„Nemáš ještě hlad?“ zeptala se babička. „Nechtěl bys třeba –“

Dan neodpověděl. Protože v tu chvíli cinkl zvonek. Tak slabě, jako by se bál, že ho někdo uslyší.

„Nezvonil někdo?“ zeptala se babička a rychle vstala.

Dan si všiml, že přitom znovu mrkla na hodinky. Ví taky, že na mámu je to brzy –! A kromě toho má klíče a v žádném případě by nezvonila tak slabě –

Babička otevřela dveře do předsíně a na okamžik se zastavila, jako by poslouchala. Pak rychle vykročila, ale ještě se na okamžik napůl obrátila k Danovi.

„Archeolog,“ oznámila mu přes rameno. „Aspoň myslím. Vlastně dva. Jenže ten jeden je holka.“

Štěpka zazvonila. Doopravdy. Sice to bylo jen takové cinknutí, ale i Martinovi to znělo jako zvonění na poplach.

Uteče, myslel si. I když nechce. A co já pak –?

Ale Štěpka neutekla. Ani se nehnula. Čeho se bojíš, říká jí vždycky táta. Nikdo tě neukousne. Jenže už když byla docela malá, věděla, že táta, s kterým je jinak rozumná řeč, povídá v tomhle případě nesmysly. Jakživo ji nenapadlo bát se, že ji někdo kousne. Bála se vždycky přesně toho, co se teď stane. Že se na ni někdo podívá, jako by nemohl pochopit, kde bere tu drzost chodit po světě. A navíc zrovna tam, kde po ní není žádná poptávka. Jako to teď udělá Danova máma. – Už jsem ti přece dvakrát jasně řekla – Zaslechli její kroky a Štěpka přece jen malinko couvla.

„Počkej,“ zamumlal Martin.

„Copak nečekám?“ zeptala se Štěpka a udělala tak dlouhý krok zpátky ke dveřím, že málem spadla dovnitř, když se otevřely.

Předsíň se v první chvíli zdála hrozně tmavá, nebo se možná Štěpce udělala tma před očima – ale stejně. Tu mámu měla v živé paměti. Věděla, jak je velká. Rozhodně by nemusela zvedat k Martinovi hlavu skoro tak, jako ona sama. A hlas, který je oslovil, docela určitě nebyl ten hlas z telefonu.

„Ahoj. To je dobře, že už jste tady. Tak pojd'te dál.“

Ale oba tam stáli přesně tak, jako by je byl někdo vyhodil a oni by jenom zatvrzele odmítali se od těch dveří hnout. Protože právě na to byli připraveni a teď podleli zákonu setrvačnosti. Neboť, jak známo, napadlo Martina, těleso setrvává v klidu nebo rovnoměrném přímočarém pohybu, není-li působením vnější síly přinuceno tento stav změnit. Chvíli oba setrvali v mlčení, ale pak ta vnější síla našťestí zasáhla.

„Tak pojd'te. A vlastně – my se ještě neznáme. Já jsem Danova babička.“

Martin si první vzpomněl, co se patří.

„Já jsem Martin. Oba chodíme s Danem do třídy. A to je –“

„Štěpka.“ Řekla to tak nahlas, že jí bylo skoro rozumět.

Tohle je ale – myslela si. Možná že když člověk ví docela určitě, co se stane, osud se zachechtá a zařídí to jinak. Schválně. Ale tohle udělal ohromně. Mrkla znovu na tu nepravděpodobnou babičku, ale viděla ji teď jen zezadu, protože zrovna vyndávala ramínka ze skříně.

„Pověsím vám kabáty,“ řekla.

Martin jí ta ramínka vzal z ruky a oba jejich kabáty pověsil sám. Štěpka si všimla, jak se na něj ta babička dívá. Prima, pomyslela si spokojeně.

Babička před nimi otevřela dveře do Danova pokoje a zase je za nimi zavřela.

„Ahoj, Dane,“ zaslechla ještě v předsíni.

„Ahoj.“

V pořádku, myslela si.

Je to v pořádku? uvažovala, jak oplachovala hrnečky od kávy, které si právě přinesla z Danova pokoje. Seděli u jeho postele a střídavě mu něco vykládali. Jenže jí nějak připomínali dva cizince, kterým působí čeština značné potíže. Vždycky, když jeden z nich už nemohl

dál, musel mu ten druhý přijít na pomoc. A Dan přitom vypadal, jako by ho nic z toho, co mu vykládají, vůbec nezajímalo. Nebo tak chtěl vypadat.

Měla bych jim donést něco k jídlu, uvažovala. Zbyly tu ještě tři věnečky. Ne. Věnečky ne. Nebudem pořádat oslavu, že konečně přišli. Rozhlédla se nejistě po kuchyni. Nic o tom nevím – Kakao? Asi by jim chutnalo, ale moc by se jim to nelíbilo. Nejsou malé děti. Jak se to mohlo stát, že přišli až dnes? Čaj, rozhodla se. Čaj a chleba s máslem. Mrkla ještě do lednice. Šunka – Zavrtěla hlavou. To taky ne. Proč o sobě vůbec nedali vědět? Zřejmě ani nezatelefonovali. Celou tu dobu – Vůbec na to nevypadají. Tak proč – Stáli u těch dveří, jako by nevěděli, co je za nimi čeká. Přece Dan, ne –? Zamračila se. Jenže věděli, že tu nebude sám. Otevřela dveře do spíže. Ředkvičky. To je ono. Umyla je a nasypala do misky. Pak to všechno srovnala na podnos a trochu se nadechla, než si loktem otevřela dveře.

Ti dva se na ni podívali, když vešla. Dan ne. Postavila ten podnos na stolek před Štěpkou.

„Naleješ čaj, vid’“

Jenže ta zrzavá holčička vypadala, jako by pevně doufala, že hned neodejde.

„Nebo to mám radši nalít sama?“ zeptala se a Štěpka s úlevou kývla.

Ještě tohle. Dan si dával pozor, aby ani pohledem nezavadil o ten stolek. Bavíme se tu už hodinu o škole jako idioti. A teď si k tomu dáme svačinu, jako by někdo slavil nejmíň narozeniny a svátek dohromady. Aby bylo jasný, jak jsem radostí bez sebe, že si na mě vzpomněli. Brzo. Ale při takový velkolepý oslavě se dá klidně zapomenout, že mi něco zapomněli vysvětlit. Například proč měl Martin angličtinu na ulici. A proč tam Štěpka myla okna a proč mě k takovému zajímavému programu nepozvali. O Pepkovi tu dnes vůbec nebyla řeč. Asi zmizel ze světa. Třeba už ho zasypal písek a Martin jednou vykope jeho základy. Luboše někdo vygumoval. Jasně. Když

už to všechno sami bezvadně zařídili. To už stojí za oslavu. Jestli zbyly v kuchyni ty věnečky, tak jsou teď tady. A obložené chlebíčky. Kdoví, co všechno měla máma v lednici – Mrkl s odpořem na ten stolek. A potom s údivem na babičku.

„Chceš podat chleba, Dane?“ zeptala se.

Pak se zas obrátila na ty dva. Dan si uvědomil, že neví, o čem byla řeč, ale všiml si, že Martin horlivě kývá.

„Všechno to přinesu,“ říkal zrovna a pak se obrátil na něho. „Stejně toho není moc. Chytrá nám většinou vykládá, jak rozsáhlou látku musíme do zkoušek ještě zvládnout. Takže tý látky moc nevyložila. Sfoukneš to levou zadní. Kdy máme přijít?“

Dan se chystal neodpovědět, ale babička ho předešla.

„Jak se vám to bude hodit. Co nejdřív,“ řekla.

Štěpka neklidně poposedla.

„Kdy tu budete,“ odkašlala si a pak se zeptala skoro nesrozumitelně, „vy?“

Hm, myslela si babička. „Pořád,“ odpověděla. Jako by ji ta otázka nijak neudivila. „Teď, když je Dan z nejhoršího venku, bude jeho máma zase chodit do práce.“

Oba vypadali, jako by jim spadl kámen ze srdce. Nebo aspoň půl kamene.

„Tak já –,“ začala Štěpka.

„Mám přinést všechno najednou, nebo napřed jen tu geometrii?“ zeptal se Martin, ale Dan je oba přerušil.

Nedíval se přímo na nikoho, ale oslovil babičku.

„Říkala jsi, že se se mnou budeš učit ty.“

Ani babička se na něj nepodívala. Obrátila se na Martina.

„No ano,“ řekla. „Jenže matematiku bys mě musel napřed naučit a asi bys zjistil, že se nedostanu za malou násobilku. Takže bude mnohem rychlejší, když to vysvětlíš rovnou Danovi.“

Martin se podíval nešťastně z jednoho na druhého.

„Teda – možná že by to měl vysvětlovat spíš on mně.“

„A co takhle jeden druhému,“ navrhla babička. „A já budu při tom plést svetr.“

„To by se mi taky líbilo, plést při matice svetr,“ podotkla Štěpka.

Martin je neposlouchal. Když člověk ví, jak něco dopadne, tak to dopadne jinak, myslel si. Věděl určitě, že k Danovi neproniknou. A jsou tady. Jenže je to na nic.

„Hele,“ obrátil se rázně k Danovi, „já příště tu matiku možná radši zapomenu a přinesu tu mapu, víš –“

„Jakou mapu?“ zeptal se Dan.

„No přece tu. Jak je tam celý chetitský území –“ Ted' už to neznělo vůbec rázně.

„A na co?“ zeptal se Dan.

„No přece –“ Martin vypadal, jako by najednou taky nevěděl, na co jim ti Chetití vůbec jsou. „Tak ne,“ řekl. „Vůbec nemusíme zrovna tohle –“

Štěpka se na něj nešťastně podívala. Tohle nejde. Přece se nevykašlou na Chetity. Tedy ne, že by je zrovna ona nějak nutně potřebovala. Ale ti dva –

„Vykašlem se na Chetity,“ řekl Martin. „Můžem taky klidně dělat něco jinýho. Někdy – časem to vymyslíme.“

Babička se podívala na něj a potom na Dana. Ale Dan dělal, že ji nevidí.

„Už budem muset jít,“ zamumlala Štěpka a vstala. Martin taky.

Babička se pomalu zvedla, ale neřekla nic. Tohle je Danova věc. Musí je sám pozvat a ví to. Ted' jde jen o to, vydržet a nic neříkat – ale Dan to vydržel déle. Vypadal, jako by jenom trpělivě čekal, až odejdou. Babička si všimla, že Štěpka zčervenala, a měla nepříjemný pocit, že ona sama taky.

„Jsem ráda, že jsem vás poznala,“ řekla. Takhle to důležité ještě pořád mohl říct někdo jiný. Ale neudělal to. Takže zase všichni mlčeli. Asi tak půl věčnosti, a pak to babička vzdala.

„A přijďte brzo,“ zamumlala.

Martin nenápadně kývl. Jako by se bál, že si toho všimne ještě někdo jiný než ona.

„Ahoj,“ řekl Dan. Tak, že se všichni tři octli v předsíni dřív, než si všimli, že tam mají namířeno.

Štěpka se ještě na schodech obrátila. Věděla, že ta babička stojí a dívá se za nimi.

„Přijdem,“ zašeptala.

Babička stála zase hezkou chvíli s rukou na klice u dveří Danova pokoje.

Teď to začne, myslel si Dan, když se klika konečně pohnula a dveře se otevřely. Přestože byl na všechno připraven, to, co začalo, ho trochu vyvedlo z míry. Babička na něj kývla, sebrala nádobí a dveře se za ní zase zavřely.

„Tak jak jste se tu měli?“ zeptala se máma. Vyprovodila babičku a vrátila se do pokoje.

„Dobře,“ zabručel Dan. Věděl, že právě tohle chtěla slyšet, takže se po takové odpovědi už na nic nebude ptát.

„Tak prima,“ řekla máma. „Jdu se jen převléct. Přijdu hned.“

Dan kývl, ale když už byla mezi dveřmi, zeptal se najednou:

„Tys dnes ráno nebyla nakupovat?“

Máma se udiveně zastavila.

„Byla. Zapomněla jsem na něco, co jste potřebovali? Ale možná že to babička jenom nemohla najít. Musím jí zítra ukázat, kde co je. Měla jsem dojem, že jsem nakoupila všechno. Aby mohla udělat studenou večeři a nemusela hned vařit. V lednici je dvacet deka šunky a ve spíži jsou sardinky a vejce. Myslela jsem, že udělá obložené chlebičky. A babička vlastně taky něco přinesla, ne? Viděla jsem v kuchyni věnečky se šlehačkou.“

7

Za holkama

„Tohle nechápu,“ řekla babička. Zapíchla jehlici do pletení, pak ji vytáhla a znovu ji roztržitě zapíchla do klubka.

„Co nechápeš?“ zeptal se Dan. Sklapl sešit a položil ho i s propisovačkou na stolek. Podařilo se mu to až napodruhé, protože teď už seděl dobrých dvacet minut a trochu ho bolela záda a levá ruka, o kterou se opíral. Babička si asi toho prvního pokusu nevšimla, takže to mohl zkusit podruhé. A šlo to. Spokojeně se natáhl.

„Přece snad existuje něco jako dědičnost, ne?“ zeptala se ho babička jaksi bez souvislosti.

Dan kývl.

„Měla by existovat. Ale to není tak těžký pochopit. Prostě –“

„Tohle já taky chápu,“ skočila mu babička do řeči. „Učili jsme se to. Jenže to nějak nefunguje. Přece je pravděpodobnější, že bude někdo namíchaný, než že vyjde řekněme čistě bílý nebo červený, ne?“

„Pravděpodobnější to je,“ připustil Dan. „Ale to ještě neznamená, že –“

„Ty už jsi spočítal všech těch pět příkladů?“

Dan zase kývl, ale trochu zmateně. Babička opravdu měnila dost neočekávaně předmět hovoru.

„A myslíš, že je máš všechny správně?“

„Mám.“

„Jak to můžeš tak jistě vědět?“

„Vzadu v knize jsou výsledky.“

„Tak to vidíš.“

„Co vidím?“ podivil se Dan.

„Že to nefunguje. Měl jsi vyjít spíš růžový než například čistě červený. Nějaký ten dědičný znak jsi měl převzít taky ode mě, ne? Ale ty spočítáš za dvacet minut pět příkladů. Správně.“

Babička nad tím zavrtěla hlavou.

„Aha,“ řekl Dan, který najednou pochopil její složité myšlenkové pochody. „Jenže já nejsem tak moc červenej, jak si myslíš. Martin počítá líp.“

„On si to zas myslí o tobě,“ podotkla babička. „Ale zato já jsem beznadějný případ. Sedím tu přece s vámi, ale čím víc vás poslouchám, tím míň tomu rozumím.“

„Jenže ty nás doopravdy neposloucháš,“ vysvětlil jí Dan. „Protože tě to nebaví. Jen na nás koukáš. Jako Pepek. Taky by pochopil, co matikářka vykládá, kdyby ji někdy poslouchal, jenže na ni jen tak kouká. Vlastně moc nekouká. Nelíbí se mu, jak kroutí pusou. A matikářka mu tuhle řekla,“ Dan najednou jaksi zapomněl, jak dávno je to tuhle, „že to vypadá, jako by přišel z pomocné školy.“

„A odkud k vám přišel?“ zeptala se babička, která opravdu začala okamžitě projevovat mnohem větší zájem o Pepka než o matematiku.

„Z domova. A vůbec nepatří do pomocné školy. Ty taky ne, ale to učitelky nepoznají,“ dodal s přesvědčením.

Bylo mu najednou zima, ale deka se teď zrovna zdála trochu těžká na to, aby si ji sám přitáhl. Babička vstala, roztržitě za ni vzala a trochu ji povytáhla. Asi přitom myslela na něco jiného, protože ji ještě chvilku nepřítomně urovnávala, takže Danovi už netáhlo na ramena.

„Chtěla by ho do té pomocné školy poslat?“ zeptala se.

„Tam ne,“ řekl Dan stručně.

Tam ne. A kam jinam? napadlo babičku, ale protože měla dojem, že se o tom Dan nechce bavit, zeptala se radši na něco jiného.

„Proč byl v tom domově? Nikoho nemá?“

„Má. A teď už je taky u ní. U mámy.“

Babička se zamračila.

„Napřed ho nemohla mít doma,“ vysvětlil jí Dan rychle. „Ale teď už je to s ní dobrý. Vážně.“

Na babičku jeho ujištění zapůsobilo tak, že se zamračila ještě víc.

„Štěpka to taky říká.“

Babička se přestala mračit.

Jo, myslel si Dan. Když to říká Štěpka. Takže si sem oba můžou chodit jakoby nic. Klidně. Vědí, že jim nemůžu říct, aby si tam zůstali. Doma, nebo na kopaný, nebo kde chtějí. Že se jim o takovýhle návštěvy neprosím. Jenže bych musel strašně moc vysvětlovat. Babičce. Jim ne. Věděli by proč. Nebo taky ne. Co když už vážně na všechno zapoměli a nevěděli nic –?

„Ten Pepek je taky tak prima?“ zeptala se babička.

Taky jak? chtěl se zeptat Dan. Ale nezeptal se. Nestál o to, aby mu to vysvětlila.

„Jo,“ řekl neochotně.

„Tak proč ho někdy nepřivedou?“

„Co by ho vodili,“ zabručel Dan. „A asi by sem ani nešel.“

„Proč?“ zajímala se babička. Najednou zase slyšela to skoro neslyšitelné cinknutí zvonku tehdy poprvé a viděla ty dva nejisté vetřelce mezi dveřmi – Asi přitom zapoměla, že první část jakési věty neřekla nahlas, protože Dan slyšel jen konec. „– a já tu přece taky nejsem pořád.“

To byla pravda. Když tu byli ti dva, měla babička někdy dlouho co dělat v kuchyni nebo někde, takže se s ní viděli třeba jen chvíli.

„To mi něco připomíná,“ řekla teď. „Zítra je středa.“

Danovi nebylo jasné, proč jí Pepek nebo ti dva připomněli právě okolnost, že zítra není čtvrtek nebo úterý, ale babička mu to vysvětlila.

„Víš, ve středu jsem obvykle chodila s holkama na kafe. A když je ti teď už takhle dobře, myslím, že ti nebude vadit, když jednou zmizím dřív.“

Dan se na ni podíval a kývl. Trochu váhavě. Jak ví tak určitě, že mu to nebude vadit? A co když bude?

„Samo že můžeš jít,“ řekl. „A s jakýma holkama?“

Kde se najednou vzaly nějaké holky? Divné. A vlastně nijak moc příjemné. Najednou si uvědomil, že nemá ani tušení, co babička dělala, když zrovna neměla narozeniny. Nebo když nebyl den po jeho narozeninách. Takže zbývalo tři sta třiašedesát dnů do roka – Možná že jenom čeká, až mu bude ještě o trochu líp, aby se mohla vrátit. K tomu, co dělala předtím. Třeba k těm holkám.

Babička se zasmála.

„S holkama. Jsou stejně staré jako já, víš. Takže s babama. Ale chodila jsem s nima do školy a takhle dlouho nám to vydrželo. Jenomže teď už nemůžeme vyrušovat při vyučování, a tak spolu chodíme jednou týdně na kafe.“

Dan neříkal nic. Někomu to vydrží. A někomu ne.

„I když zase,“ pokračovala babička, „by se taky vůbec nic nestalo, kdybych ještě nějakou tu středu vynechala. Když si spočítáš, kolik je jich do roka a co je to už let. Takže kdyby se ti to zítra nezdálo –“

„Klidně jdi, babi. Už jsi stejně kvůli mně vynechala mockrát. Nic se mi nestane, když tu budu jedno odpoledne sám.“

„Já vím, že by se ti nic nestalo, ale nebudeš tu sám. Zítra přece mají ten volný půlden.“

„Jo. Tak tu teda nebudu sám,“ zabručel Dan.

Všiml si, že se na něj babička nenápadně podívala.

„Řekni mi něco o těch holkách,“ navrhl rychle.

„No –“

Asi to nebylo tak lehké něco vybrat. Když máte povídat o někom, s kým jste chodili do školy před strašnou spoustou střed. Ale babička začala správně. Tou školou.

„Ve třídě se nám každou chvíli smáli,“ řekla, „když nás viděli spolu. I když nás tak viděli skoro pořád. Víš, jsou obě o hlavu větší než já. Musela jsem mezi nima vypadat jako trpaslík. Totiž vypadám

tak samozřejmě pořád, jenže teď už se nám nikdo nesměje. Nebo o tom aspoň nevím. Když lidi vyrostou, obvykle se už tak přímo jeden druhému neposmívají. Dělalí si to nejvýš za zády. A co se ti děje za zády, o tom nevíš. Stárnutí má své výhody.“

„Co dělají teď?“

„Teď – Má to taky své nevýhody. Stárnutí, myslím. Ale Vendula to má dobré. Její holka má tři malé kluky, takže ji pořád potřebují. Ve dne je u nich a večer překládá. Je moc dobrá franštinářka, víš. Učily jsme se spolu, jenže ona to umí, a já ne. Tonka vedla ještě nedávno velké oddělení a pořád do toho svého podniku chodí na brigády. Když tam zrovna není, tak ji každou chvíli volají. Říká, že nemá jakživa pokoj, ale –“

„Ale je ráda,“ doplnil Dan s jistotou. Představil si mámu, když zazvonil telefon. „Děti nemá?“ zeptal se.

„Má. Ale ten její Vašek asi moc nestojí o to, aby věděla, jak to u nich chodí, a tak ani nechce, aby k nim chodila hlídat kluka. Už je taky dost velký, takže to vlastně ani nepotřebují.“

Asi ho nepřejelo auto, napadlo Dana. Babička se na něj podívala, ale hned pokračovala.

„Jsou to obě ohromně schopné ženské. Na rozdíl ode mě.“

Proč na rozdíl, myslel si Dan. Představil si dvě strašně velké holky, které se na tuhle mrňavou babičku odjakživa koukaly svrchu a asi s tím ještě nestačily přestat.

„No jo,“ zabručel.

Babička se zasmála.

„Ba ne,“ řekla. „Asi ti to povídám všechno špatně. Byly vážně vždycky prima.“

„Jak prima?“ zeptal se Dan.

„No víš,“ řekla babička, „každý, kdo je prima, je prima jinak.“

„Jenže když je schopnej, tak ještě nemusí být vůbec prima,“ po-
učil ji Dan.

„To nemusí,“ souhlasila babička. „Ale –,“ utrhla vlnu a zamýšleně položila dopletený rukáv, „víš, co je divné? Že vlastně nemůžeš nikoho popsát jinak, než že povídáš o něčem, co udělal.“

„Tak to povídej.“

Babička kývla, ale chvíli nepovídala nic. Bud' toho ty holky udělaly málo, nebo tak moc, že si z toho hned nedokázala vybrat.

„Tak koukej,“ řekla pak. „Třeba tohle. Chodily jsme do školy ještě na začátku války, víš, a měly jsme ve třídě holku, Míšu, a ta už s námi potom nematurovala. Když bylo po válce, tak už nebyla, ale –“

„Nebyla co?“ zeptal se Dan.

„Na světě,“ vysvětlila mu babička. „Měla v nepořádku babičky, a to se za války nesmělo. Totiž ty babičky byly asi docela v pořádku, ale jejich rasová čistota ne, což byla nemoc života nebezpečná. Obyčejně končila smrtí, ale začínala tím, že s námi Míša ten poslední rok už nesměla chodit do školy. Měla ve třídě kamarádku už od primy, to nám bylo tak jedenáct – jenže teď si nemůžu vzpomenout, jak se jmenovala. To je divný.“ Babička zapíchla jehlici do toho hotového rukávu a zase ji vytáhla. „Alice,“ řekla pak. „Vidíš, na tu Míšu jsem si hned vzpomněla, ale na tuhle – Zkrátka přestala se s Míšou kamarádit. A Tonka s Vendulou začaly. Do školy už nesměla, tak za ní chodily domů.“

Dan se opřel o ruku, takže napůl seděl.

„Bylo to nebezpečný?“

„Mohlo být. Kdyby to byl někdo udal.“

Dan se zase položil.

„Ty jsi tam s nima nechodila?“

„Chodila. Ale to nemáš nic těžkého, když to děláš s někým.“

Dan je na okamžik zase viděl před sebou, dvě velké holky a jednu o hlavu menší. Prima. Martin se Štěpkou by u té Míši taky zazvonili. Trochu by se báli, že se bude divit, ale zazvonili by. Byl by chtěl stát za těmi dveřmi s nimi.

„Tahle Alice měla jednou nápad,“ řekla babička.

„Jaká Alice?“ Dan na ni v tu chvíli taky zapomněl.

„No ta,“ připomněla mu babička. „Bylo to dávno předtím, víš. Teď si myslím, že jsme mohly už tenkrát poznat, co je to za Alici, ale snad jsme na to byly přece jen ještě moc malé. Zkrátka povídala, že by to bylo bezvadný, zůstat jednou o přestávce ve třídě. Jenže nezůstala. Zůstaly jsme tam my.“

Dan se na ni nechápavě podíval.

„Víš, bylo to zakázané. O velké přestávce jsme se musely procházet na chodbě. Profesorka zkontrolovala, jestli jsme všechny venku, a pak třídu zamkla. Neměly jsme šatny, jen věšáky ve třídě. A když to tu Alici napadlo, zůstaly jsme my tři vevnitř, schovaly jsme se za kabáty, přes hlavu jsme si stáhly čepice, co tam visely, a nohy jsme strčily do přezůvek. Mně se stálo docela pohodlně, ale holky se musely skrčit. Profesorka mrkla do třídy, nikoho neviděla, zamkla a šla hlídat na chodbu. Jenže si všimla, že tam nejsme. Nic neřekla, ale holky, které poslušně chodily venku, si všimly, že je počítá. Měly jsme to vymyšlené, a když po přestávce zase odemkla dveře, schovaly jsme se za ně a přidaly se nenápadně k ostatním. Ale viděly jsme, že hned jak otevřela, mrkla směrem k těm věšákům. Byla to stará kantorka a měla bohaté zkušenosti. Věra povídala, že podruhé už by se to udělat nedalo, ale Alice řekla, že by se dalo udělat něco mnohem lepšího. Dokonce přinesla sama jednu deku, protože my jsme doma žádnou takovou šikovnou neměli. Ty druhé dvě dodala Tonka s Vendulou. Před francouzštinou jsme vycpaly tři kabáty, takže to vypadalo, jako by byl někdo za nimi schovaný, a o přestávce jsme velice nenápadně vyšly s ostatními na chodbu. Paní profesorka si nás nijak zvlášť nevšimla. Chtěla nám dát příležitost. Zamkla třídu a hned potom zase odemkla. Vrhla se k těm kabátům a začala do nich bušit pravitkem. – Vylezte, já vím, že tam jste. No tak, Vaváková, bude to? –“

Dan se zasmál.

„Která z těch holek byla Vaváková?“ zeptal se.

„Přece já,“ řekla babička pobaveně.

Jasně. Tenkrát se ještě nemohla jmenovat Kalašová. Ale stejně mu připadalo hloupé, že si na to nevzpomněl. Jenže – věděl vlastně vůbec, jak se tenkrát jmenovala? Podíval se na ni, ale nezdálo se, že by se něčemu divila. Jen si přendala jehlice, protože už zase pletla, a pokračovala:

„Víš, tvářila se vítězoslavně, ale do těch kabátů bouchala tak něžně, jako by si myslela, že jsou do nich zabalené sklenice. Byla to moc hodná ženská. Holky se cpaly mezi dveřmi a řvaly smíchy. Nejvíc Alice. Jenom my tři jsme se moc nesmály. Vlastně vůbec ne.“

„Bály jste se?“

„To ne. Nešel z ní strach, vypadala jenom legračně. Ale to jsme vlastně nechtěly, víš. Aby tak vypadala. Jenže nás to předem nenapadlo.“

Dan si představil tu starou kantorku s pravítkem v ruce a řvoucí holky mezi dveřmi.

„Co bylo pak?“ zeptal se.

„Ředitel se přišel podívat, co se děje, a moc se mu to nelíbilo. Řekl, že my tři dostaneme v pololetí dvojku z mravů, a taky jsme ji dostaly. Tenkrát ještě panovala přísnost. A musely jsme do ředitelny na dlouhý pohovor.“

„I s Alicí?“

„Bez,“ řekla babička.

„A byla tam řeč i o těch dekách?“ chtěl vědět Dan. „Například o tý, co přinesla Alice?“

„To víš, že byla. Totiž o Alici ne. Jenom o té dece, co jsem ji přinesla já. To bylo taky v pořádku. Když ty druhé dvě dodaly holky.“

Dan kývl. V pořádku. A vydrželo jim to. Asi tak padesát let, napadlo ho.

„A to jste se jakživy nepohádaly?“ zeptal se.

Vlastně to nijak nesouviselo, ale babička se nedivila.

„Pohádaly,“ řekla. „Vícekrát. Za padesát let –“ Jako by si to byla taky zrovna spočítala. Pak se zasmála. „Na tu jednu hádku se moc

dobře pamatuju. Už nevím, čeho se týkala, ale stála za to. Hráli jste si zrovna na krám a sypali jste krupici na koberec, ale my –“

Dan udiveně vzhlédl. Babička se zarazila a pak zavrtěla hlavou.

„Vidíš, jak blbnu,“ řekla. „Samozřejmě že jsi to nebyl ty. Byla to tvoje máma. A Vendulina Hanka a bylo jim oběma asi tak pět. Tonka u toho nebyla, ale my s Vendulou jsme na sebe křičely a ty dvě se na nás občas udiveně koukly, ale nijak jim to nevadilo. Naopak doufaly, že nás to bude ještě chvíli bavit a nebudeme věnovat pozornost té pohromě na koberci.“

„A vážně už nevíš, o co jste se hádaly?“

„Ne. Ale asi se o to hádáme pořád,“ řekla babička.

„Pořád?“ užasl Dan. „Když už ani nevíš o co?“

„No víš, lidi se většinou hádají pořád o totéž. Protože jsou to pořád oni. A pořád stejné věci jim jdou jednomu na druhém na nervy.“

„A stejně to takhle může vydržet?“

Babička kývla.

„Už se o to nehádáme nahlas. Každá z nás ví, o čem nesmí začít. Naučily jsme se s tím zacházet a stojí to za to. I takhle.“

Hm. Tak takhle je to s Vendulou, myslel si Dan.

„A s Tonkou?“ zeptal se nahlas.

Babička vstala.

„Nenatáhl bys ruku? Potřebovala bych si ten rukáv změřit.“

Ale Dan měl pocit, že teď spíš potřebovala získat chvilku času.

„Tonka se moc nehádá,“ řekla pak. „O některých věcech prostě nepotřebuje mluvit. Takže někdy nevíš, co si o nich myslí. Nebo myslěla.“

Babička se zastavila mezi Danovou postelí a židlí. Vypadala, jako by se zase snažila uhodnout, co si někdo myslel – kdy vlastně?

„Nemůžeš se jí zeptat?“

Babička ještě jednou natáhla ten rozpletený rukáv.

„Nemůžu.“

Dan kývl. Tohle mu vlastně bylo víc než jasné. Babička se na něj podívala.

„Jo,“ řekla. „Ta jsou tak někdy věci.“ Položila zase pletení a vstala. „Donesu ti svačinu. Už musíš mít hlad.“

„Nemám,“ ujistil ji Dan rychle.

Vlastně trochu měl, ale chtěl, aby ještě zůstala sedět. Protože se mu chtělo taky něco povídat. Snad to bylo tím, že se ho na nic neptala. I když věděla, že jsou na světě věci.

„My jsme se s Martinem nehádali,“ řekl. „Neměli jsme čas. Četli jsme o vykopávkách a jak se podařilo vyluštit jedno úplně neznámé písmo. Chetitský, víš. O Chetitech se nemůžeš hádat. Nebo vlastně můžeš, ale to není opravdový hádání.“

„Já vím. Chlapi to takhle dělají. Možná je to tak lepší.“

„Chlapi?“ podivil se Dan, ale pak si na něco vzpomněl. „Asi máš pravdu. Štěpku to moc nebavilo. Říkala, že by chtěla vědět, co tenkrát dělali lidi. Lidi –“ Dana znovu pohoršilo, když si na to vzpomněl. „Martin jí povídal, že ten palác v Chattušaši, co se v něm našel archív chetitských králů, taky postavili lidi. Vykládal jí, jak to asi dělali, když neměli jeřáby a nic – jenže Štěpka by chtěla, aby jí radši řek, co si povíдали u večeře, kdo s kým chodil a kolik měli dětí.“

„No,“ řekla babička, „mě by taky nejvíc bavilo vědět, co si povíдали.“

Dan nad tím jenom mlčky zavrtěl hlavou, ale babička se nedala zastrašit.

„Koukej, když mi o někom řekneš, že postavil dům, tak pořád ještě zbývá dost toho, co o něm nevím, nezdá se ti?“ Najednou se zasmála. „A víš, že zrovna o jednom Chetitovi toho vím náhodou o dost víc?“

„Ty čteš taky knížky o Chetitech?“ užasl Dan.

Babička zavrtěla hlavou.

„Četla jsem jenom o jednom Chetitovi, který měl konflikt s dávným židovským králem Davidem. Sloužil v jeho vojsku a v tom příběhu se o něm mluví jako o Urijášovi Chetejském. Ale myslím, že dlouho nikdo nevěděl, z jakého národa to vlastně byl.“

Dan horlivě kývl.

„Jasně. Dokud se nepodařilo vyluštit to jejich písmo, tak se o nich skoro nic nevědělo. Ale když se našel ten archív v základech jejich hlavního města, víš –“

„No jo,“ řekla babička. „Města. Ale tenhle jeden Urijáš –“

„Kdy žil?“ zeptal se Dan.

„Asi tak před třemi tisíci lety,“ řekla babička. „Tehdy – jen tak přibližně. Já nic nevím moc přesně. Ale dostal se tenkrát do moc složité situace a zachoval se důstojně. A doplatil na to.“

„Jak?“

Dana to pro jednou začalo taky zajímat víc než odkryté základy.

„Ošklivě. Vlastně se toho o něm taky neví o moc víc než tohle. Jak skončil. Ale,“ mrkla na něj trochu zlomyslně, „asi se dá soudit, že domy nestavěl. Spíš bořil. Víš, pravděpodobně to byl námezdný voják. To nezní moc hezky, vid'. A přece –“

Dan chvilku soustředěně přemýšlel.

„Musím se podívat,“ zamumlal potom. „Asi to bylo už po pádu jejich říše, víš, a proto třeba sloužil v cizím vojsku.“

„Aha,“ řekla babička. Zdálo se, že ji to zaujalo, ale Dan teď nechtěl vykládat. Chtěl slyšet, jak to bylo s tím vojákem, o kterém měla tak přesnou informaci.

„Tak co se s tím Urijášem stalo?“

„Byl na válečném tažení s Davidovým vojskem, ale dopustil se chyby.“

„Na tom tažení?“

„To ne. Ale vzal si moc hezkou ženu. A zatímco byl pryč, král mu ji sebral. Jenže přestože byl král, nestál nijak zvlášť o to, aby se to každý dověděl, a tak ji nechal bydlet dál v Urijášově domě. A když se Urijáš vrátil, David ho vlídně přijal a stejně vlídně ho posílal, aby si po nebezpečí a námahách toho tažení šel odpočinout. Domů. Jenže Urijáš nešel. Nic mu nevyčítal. To ani nemohl. David byl král. Prostě jen nešel.“

„A vůbec nic neřek?“

„Skoro nic. Ale stačilo to. Odpověděl, že všichni královi vojáci jsou v poli, a že tedy ani on nebude spát v pohodlí pod vlastní střechou.“

„A –?“

„David ho poslal zpátky k vojsku s dopisem pro jeho velitele.“

„Chtěl ho jenom dostat z města,“ hádal Dan. „A v tom dopise vůbec nic důležitého nebylo.“

„Bylo,“ řekla babička. „V tom dopise sděloval král, že si nepřeje, aby se Urijáš z války vrátil.“

„Jo tak,“ řekl Dan. „No a –?“

„Velitel byl spolehlivý a Urijáš padl.“

Dan chvíli mlčel.

„Urijáš stál za to,“ řekl pak. „Jenže víš,“ dodal nespokojeně, „když o někom slyšíš, že se zachoval bezvadně, tak se skoro vždycky hned dovíš, že mu k tomu pomoh někdo pěkně vadnej. V dějepise to máš pořád.“

Babička kývla.

„To už je tak. Z historie se člověk doví, že se lidi odjakživa zabývali i jinými věcmi než stavitelstvím a výrobou keramiky. Štěpka a já to tušíme už dávno.“

„Hm,“ zabručel Dan. „Tohle by se jí líbilo.“

„Když nás zajímá hlavně, kdo s kým chodil a co z toho bylo, vid'. Ale v tom dějepise, víš, se to taky někdy obrátí.“

„Jak obrátí?“

„No, třeba zrovna tomu Davidovi poskytlo občas pár lidí moc pěknou příležitost zachovat se slušně – a toho, co udělal Urijášovi, potom litoval. A to už je něco. Jsou lidi, co by radši strávili zbytek života dokazováním, že vlastně o nic nešlo. K těm tedy nepatřil. Věděl, co udělal.“

Dan kývl.

„A jinak?“

„Jinak? Dožil se stáří, takže měl dost času, aby ho potkalo leccos z toho, co se tak lidem stává.“

„Co třeba?“

„Vyrostly mu děti, víš –“

Dan si neuvědomil, že už neposlouchá. Představoval si toho starého krále v kamenném paláci se strašně dlouhou řadou prázdných sálů, jak v jednom z nich sedí a čeká – třeba taky na to, až bude mít narozeniny. Přijdou s ním oslavit aspoň ty třítisíce? Nebo ty už má za sebou? Babička říkala, že to neví tak přesně. Podíval se na ni. Byl by chtěl vědět, jestli ji to taky nenapadlo. Ty královny narozeniny. Ale vypadala spíš, jako by poslouchala.

„Nezvonil někdo?“ zeptala se.

Teď to taky slyšel.

„Zvoní,“ řekl.

Babička vstala.

„Myslíš, že si máma zapomněla klíče?“

Ale nebyla to máma.

„Ahoj, Štěpko.“ Znělo to, jako by měla babička radost. Asi opravdu měla. „To je dobře, že ses sem dostala i dneska. Nebo jsi nám přišla říct, že zítra nemůžete?“

„Ne, to ne. Samo že můžeme. Jenom jsem tu šla kolem. Já – já hned zase vypadnu.“

Dan viděl těmi zavřenými dveřmi, jak se začervenala. Co když sem chodí až moc často –

„Nevypadávej,“ slyšel říkat babičku a věděl, jak se na sebe v té předsíni podívaly.

Babičce, napadlo ho, to se Štěpkou taky vydrží. Babičce tedy ano.

„Ahoj,“ zabručel.

Zvonek se zase ozval.

„Tady je to jako u nás,“ poznamenala Štěpka. „V jednom kuse někdo zvoní. Budete muset začít návštěvy vyhazovat.“

V jednom kuse někdo zvoní – U nás, myslel si Dan.

Poslouchal, čí hlas uslyší z předsíně, a lekl se, když v tu chvíli vrazil dovnitř Martin.

„Ahoj,“ řekla Štěpka trochu nejistě. „Tys šel taky zrovna kolem?“

„Ne. U vás povídali, že jsi tady.“

„U nás?“ Štěpka se zase začervenala. Řekla mámě, kam jde. Jenže babičce tady teď oznámila, že sem zašla jen tak náhodou. „Tys byl u nás? Co se stalo?“

„Stalo,“ řekl Martin. „Luboš to chce zpátky. Hned. Řek Pepkovi, že jinak –“ Zarazil se.

Štěpka na něj zůstala koukat a vypadalo to, jako by myslela asi na deset věcí najednou. Pak zavrtěla hlavou.

„To nejde,“ řekla.

„Nejde,“ souhlasil Martin. „A nedat mu to taky nejde.“

„A kde to teď je?“ zeptal se Dan. Docela klidně.

Na Štěpce bylo vidět, že nic neřekne. Vypadala, jako by měla v úmyslu už vůbec nikdy nepromluvit. Řekl to Martin. Stejně klidně jako Dan. Protože teď už bylo všechno jedno. Když zapomněl, kde jsou, a že tady o tom přece nesmí –

„U Štěpky.“

Teď se Dan zeptá: U Štěpky? Tys to dal k ní? Jako by nevěřil vlastním uším. Ale Dan se zeptal jinak:

„Ještě pořád?“

8

Přeurčená úloha

Martin si schválně sedl zády ke Štěpčině skříni. Jenže tak se mu zase naskytl pohled na ten lepší z jejích dvou svetrů přehozený velice viditelně přes židli.

„A máme z jednoho průšvihu dva,“ řekl suše.

Štěpka věděla, že vůbec není tak klidný, jak se snaží vypadat. Věděla taky, co ho znepokojuje mnohem víc než Luboš. Ale nehodlala o tom mluvit.

„Jak to dva?“ zeptala se nechápavě.

Martin se na ni podíval.

„Tobě vážně nedošlo, že Dan teď –“

„Dan?“ podivila se Štěpka. „Protože teď ví, že je to u mě? No a co? Radši mi přesně řekni, co ti povídal Pepek. Doufám, že to nechce Lubošovi dát. Protože to by bylo –“

„Jak moh tak najednou uhádnout, že je to u tebe?“ Martin zřejmě přeslechl všechno, co se netýkalo Dana.

Štěpka mu to tedy vysvětlila.

„Jak? Není nás tak moc, aby bylo těžký na to přijít. Mohlo to být buď u tebe, nebo tady, ne? Dan by asi dokázal přijít i na složitější věc.“

Zato holky jakživy nedokážou přijít na nic, myslel si Martin. Když to ani Štěpce nedošlo –

„Vůbec se nedivil,“ řekl.

Jenže Štěpka dnes trpěla zcela mimořádnou nechápavostí.

„Proč by se měl divit?“

Proč – Kdyby se byl aspoň divil. Ale zeptal se tak klidně, jako by byl zrovna tohle od Martina čekal. Že dovolí, aby ta věc byla celou tu dobu u Štěpky.

„Proč by se měl divit?“ opakovala Štěpka. „Prostě si domyslel, že to u tebe zrovna nemohlo zůstat. A k němu jsme to dát nemohli. Umíš si představit, co by to udělalo, kdyby to jeho máma našla? A věci se vždycky můžou stát.“

Martin se na ni podíval.

„No jo,“ řekla Štěpka. „Jenže naší mámě by se v nejhorším daly vysvětlit. A Dan má s tou svou beztoho dost starostí. Jestli se chce vážně vdávat, jak se povídá –“

Martin nešťastně kývl. Jasně. Jenže Dan asi neví, že se to povídá. A určitě by si o tom nechtěl povídat s nimi. Takže se to všechno vůbec nedá vysvětlit. A když se to nevysvětlí, je to všechno na nic. Byl by chtěl vědět, jestli si Štěpka vážně nevšimla, že o ně Dan vůbec nestojí a nemůže je vyhodit jen proto, že je tam teď babička, které by to asi musel vysvětlit. Vysvětlovat se mu nechce. To je tam radši nechá chodit. Ale jen proto. Aby o nich nemusel mluvit.

„Jo,“ řekla Štěpka najednou, „život nejni peříčko.“ Jako by to byli právě všechno spolu rozebrali a tohle byla jediná možná odpověď. Kupodivu to znělo taky tak trochu jako útěcha. Když člověk zjistí, že život je, jaký je, nějak ho to uklidní. A Štěpka o tom Martina radši nenechala moc dlouho dumat. „Tak co s tím Lubošem?“ zeptala se. „Dát mu to nemůžeme.“ O tom zřejmě nebyla ochotná debatovat.

„Nemůžeme.“ Neznělo to jako souhlas. Spíš jako by Martin fungoval jenom jako ozvěna.

Štěpka to tedy pro jistotu znovu zdůvodnila. „Lubošovi to prostě nemůže pokaždý vyjít. Zatím mu to vycházelo. Každý podraz se mu poved. V tom domově, jak povídal Pepek. A tady zatím taky. Jenže to nejde.“

„Třeba to jde,“ upozornil ji Martin.

„Ne.“

Štěpka věděla taky, že by to Lubošovi mohlo vyjít. Takové věci se stávají. Jenže teď se to právě nesmí stát. I když nevěděla o nic přesněji než Martin, jak tomu zabránit. Věděla jenom, že je to na nich.

„Řek Luboš Pepkovi, proč to chce zrovna teď?“ zeptala se. Martin zavrtěl hlavou.

„Ne. Ale asi našel někoho, komu se to dá střelit.“ Štěpka kývla.

„A to ho právě nenecháme udělat. Umíš si představit, jak ohromně chytřej by si připadal, kdyby mu tohle vyšlo? V tomhle my nepojedem.“

„Hm.“ Jenže Štěpka zapoměla říct, jak s tím mají nejet, aby se současně nevezl Pepek. Protože jejich odpor Luboše příšerně našťve. Především na Pepka, o kterém si myslí, že ho má v hrsti. „Tak jak to podle tebe uděláme?“

„Tak,“ oznámila mu Štěpka.

„Jak tak?“ Zdálo se, že by to Martin potřeboval vědět o trochu přesněji.

„My přece vůbec nemáme na vybranou,“ řekla Štěpka. „Náš táta říká, že je to někdy docela prima. Nemít na vybranou. Aspoň si nemusíš lámat hlavu. Takže řeknem Lubošovi, že mu to Pepek nedá, protože to už stejně dávno nemá. A aby se třeba postavil na hlavu. Nebo mu třeba taky můžem říct, aby si trhnul nohou.“

„Nebo aby se zmačkal a vyhodil,“ doplnil mechanicky Martin. Bylo to bezvadné, takhle na chvíli vypnout a vymýšlet možné varianty.

„Nebo aby skočil z mostu. Hlavně jestli neumí plavat,“ řekla Štěpka. Věděla, že Martin potřebuje zvednout náladu. Jenže to už zase přestávalo působit.

„Jen aby to poslední neudělal Pepek,“ zamumlal. „My jsme to měli přece jen hned odevzdat.“

„No jo. Jenže jak. Nějaké klenotnictví tu ztrátu určitě hlásilo a na Bezpečnosti vědí, jak ta věc vypadá. Kdybysme byli řekli – Prosím, my jsme tuhle maličkost našli na ulici, tak by to asi chtěli vědět trochu přesnějc. A přes nás vede cesta do naší školy, ne – a Lubošovi by nestačilo, že se v tom vezeme i my. Namočil by do toho Pepka už ze vzteku, že mu to jednou taky nevyšlo.“

Představila si Pepka, jak komusi zcela nevěrohodně vysvětluje, že s tím nemá nic společného, a Majku, jak se snaží přesvědčit přísné členy jakési komise, že teď už o Pepkovu výchovu dbá – Martin si možná něco z toho představil taky, protože řekl:

„Hele, Štěpko, ten pitomej náramek za to nestojí. Dáme mu ho, ať si s ním dělá, co chce. A bude pokoj.“

Štěpka zavrtěla hlavou.

„Nebude. To je právě to. Když ho každej vždycky nechá, aby si dělal, co chce – A kromě toho, jak víš, že z toho nebude průšvih, když to bude prodávat? Já si tohle stejně nějak neumím představit. Jak si moh někoho sehnat, nevíš? Tak chytřej zas Luboš není. Klidně ho někdo převezé a jsme zas tam, kde jsme byli. Máme špatně naloženýho Luboška, ktorej, aby se aspoň trochu potěšil –“

Martin se zavrtěl na židli. Znělo to dost pravděpodobně.

„Odsesu to odtud aspoň teď,“ zamumlal. I když přestavba jejich bytu se zatím nechýlila ke konci.

„Co blbneš?“ chtěla vědět Štěpka. „Nechtěl bys to třeba zakopat na zahradě? Komu to tady vadí? Víš, jak dlouho už to tu je?“

„Jak dlouho vlastně?“ zeptal se najednou Martin.

„Já nevím,“ řekla Štěpka. Zdálo se, že ji to samotnou jaksi překvapilo. „Strčila jsem to tam,“ mrkla směrem ke skříni, „a pak – pak jsem asi většinou myslela na jiný věci.“

„Já taky,“ vzdychl Martin. „Jenže kdo kromě Luboše by dokázal dlouho myslet na takovou pitomost.“

„Tys věděl, kam to schovali, vid,“ řekla babička s uspokojením.

Dan sebou trhl. Nějak nevzal na vědomí, že byla celou tu dobu v pokoji. Tohle ještě scházelo. Ale přesto si všiml, že z toho má babička radost, a jaksi mimochodem zjistil, že ho to těší. Jako by se najednou ukázalo, že komu doopravdy patří. Vlastně ho neznala o nic déle než je – ale takhle to bylo prostě v pořádku.

„Neměli moc velkou radost z toho, žes to věděl,“ poznamenala. „Zvlášť Martin. Jak jsi na to přišel?“

„Tak,“ řekl Dan. Na tuhle otázku nebyl připravený. Věděl jenom, že na ni nikdy nikomu neodpoví.

Na okamžik měl nepříjemný pocit, že to teď s tou stručností trochu přehnal, ale babička jen kývla. Jako by jí bylo dávno jasné, že je Dan prostě chytrý, a taky už asi myslela na něco jiného, protože zamumlala:

„Taky to přede mnou schovávali –“

„Jo?“ zeptal se Dan. „Když jsi byla malá?“

Vlastně ho to teď moc nezajímalo, ale byl rád, že budou mluvit o něčem jiném. Jen se trochu podivil, jak rychle byla babička ochotná změnit téma. Nesnažila se ani zjistit, co to vlastně schovávají. Ví, že na tom nezáleží? napadlo ho. Že záleží jen na tom, kdo a před kým – ale v každém případě jí to teď připomnělo něco jiného. Naštěstí.

„Nebyla jsem už malá,“ řekla. „Jenže to je jedno, kdy se člověku věci stanou. Vždycky by chtěl vědět proč – ale ty se to ještě dovíš.“

Jak může babička vědět, co se kdo doví, nebo nedoví, myslel si Dan, ale neměl v úmyslu s ní o tom debatovat. Takže radši řekl něco jiného.

„Ty ne?“

„Ne,“ řekla babička. „Jeden starý pán mi to kdysi vysvětlil. Byla jsem tehdy o hodně mladší než teď, ale on mi povídal: – V tvém věku už by měl člověk začít tušit, že se jakživ nic nedoví.“

„Jak to?“

„Tak. Jenže neměl vždycky pravdu. Byl moc chytrý, ale občas ji stejně neměl.“

„Byl?“ zeptal se Dan.

Babička kývla.

„Umřel, víš. Po někom zůstane na světě strašně velká díra.“ Chvilí neříkala nic a pak dodala: „Já si myslím, že zůstane po každém. I když si toho třeba nikdo nevšimne. Ale po někom zvlášť velká. Jenže naštěstí to, že někdo byl, se nedá nijak vymazat.“

„Vymazat -?“

„Nedá,“ řekla babička. „Zrovna teď si o něm přece povídáme. Ale i kdybychom nepovídali -“

„Tak povídej, v čem ještě neměl pravdu,“ navrhl Dan.

„V tom hlavním,“ řekla stručně babička.

„A co je to hlavní?“

„Víš, seznámila jsem se s ním, když už byl starý. A byl dlouho nemocný. Nemohl spát, jen po strašně silných práškách, a stejně se vždycky hned zas probudil. Seděla jsem u jeho postele a neuvědomila jsem si hned, že je vzhůru, protože se na mě nedíval. – Když člověk přestane být v produktivním věku, nemá už život smysl, povídal.“

Dan se na ni podíval.

„Víš,“ vysvětlila mu babička, „lidem často připadají nesmysly vyjádřené cizími slovy jako nepochybná vědecká pravda. Jenže já mám takové tušení, že se hlouposti dají říkat nejen česky, ale možná i anglicky, nebo dokonce latinsky. Chtěl tím říct, že život ztrácí smysl, když je člověk starý.“

Dan se podepřel o lokty. Vlastně si chtěl sednout, ale když to udělal nepozorně, jako zrovna teď, ta jedna noha mu vždycky nějak překážela.

„Cos mu řekla?“ zeptal se.

„Že právě vyslovil velikou životní hloupost. Protože co s tím má věk společného. Život buď smysl má, nebo nemá.“

„A co ti na to řek?“

„Povídal: – Máš pravdu. Nemá.“

Babička se usmála, ale Dan měl dojem, že ne na něj. A nemýlil se, protože teď odpověděla znovu tomu starému pánovi:

„Mám pravdu. Má.“

„To jsi mu řekla?“

Babička kývla.

„A má?“ zeptal se Dan.

Babička se zase usmála. Tentokrát na něj.

„Je,“ řekla. „V tom není žádný podfuk. A my taky jsme. A jak tu tak spolu sedíme, máš dojem, že jsme nesmysl? Já vím, že ty nejsi.“

„Ty taky ne,“ řekl Dan. „Ale – třeba se nám to jen tak zdá.“

„Já vím,“ souhlasila babička. „Tohle člověka občas napadá. Ale já nevěřím, že spíme. I když ani v tom bdělém stavu nevidíme věci jasně ani úplně. Všechno vypadá jinak třeba pod mikroskopem. Nebo dalekohledem. My koukáme jenom obyčejnýma očima. Ale koukáme. A já si myslím, že i když vnímáme jenom částečně, není to, co vidíme, žádný klam. Je to jen něco z toho, co je. Ale je to doopravdy. Jako to, že teď zrovna žijeme. Ať je někdo starý, nebo mladý, je tady. Nemocný tu není o nic míň. Stejně není nikdo moc dlouho mladý. Ani pořád zdravý.“

„Ani živý,“ podotkl Dan.

Babička kývla.

„Ale když tu někdo byl, tak byl,“ řekla. „V produktivním věku, nebo ne – byl to on. A to za něj nikdo jiný nemohl udělat.“

„Hm,“ zabručel Dan. „Já teď taky nejsem to – produktivní.“

„A taky teď nemluvíš moc chytře,“ řekla babička, „ale to nevádí. Hlavní věc je, že jsi to ty. Pro mě je zrovna teď nejdůležitější, že tu nesedím s někým jiným. A i kdybys někdy v životě dělal něco jiného, než jsi původně chtěl, pořád to budeš ty. Nikam si neutečeš. Ostatním taky ne a to je v pořádku.“

„Pro mámu by bylo v pořádku, kdybych moh utýct. Do školy a vůbec,“ zamumlal Dan.

„Samozřejmě. Protože jsi to ty.“

„Máma má teď v hlavě jiný věci než mě. Ještě tak moje nohy. Protože ty jí k těm jiným věcem přidělávají starosti.“

„Každý má v hlavě taky jiné věci. Ale jedna je vždycky ta hlavní.“

Dan předvedl krátké zasmání.

„Máš pravdu. Jenže já to nejsem.“

Babička okamžitě pochopila, že se jedná o trochu pozměněný citát, a hned jej vhodně doplnila:

„Mám pravdu. Jsi.“

Dan zavrtěl hlavou a pak dodal jaksi nesouvisle:

„Už ti ho předvedla?“

„Ne. Jenže mě se nemusí na nic ptát. Už je dospělá, víš. Ale tebe se určitě zeptá.“

„Mě taky nemusí. Když už je dospělá.“

„Víš,“ řekla babička, „ono je to vlastně jinak. Na tomhle světě není nikdo tak moc dospělý ani samostatný, jak si třeba myslí. Vesmír není moc útulné místo. Je v něm dost zima. A prázdno. Žádné bezpečí. A my tudy táhnem po divokých cestách. Účastníci takové výpravy se musí držet v houfu a neztrácet jeden druhého z očí. Máma se tě určitě zeptá. A ty si pak rozmysli, co jí řekneš. Když se ti to nebude zdát, tak jí to pověz. Ale nebud' zase až moc kritický – Uvidíš. Ale víš, co by se stalo, kdyby to vyšlo?“

„Jo,“ zabručel Dan. „To teda vím.“

„Nevíš,“ řekla babička. „Já si aspoň myslím, že by byl z mámy zase o moc lepší spolucestující.“

„Jasný,“ souhlasil Dan. „Jenže čím.“

„Náš. Protože když je člověk spokojený, tak se mu jde líp. A ty o tom uvažuj taky jako zodpovědný účastník výpravy. Víš, vždycky se stává, že v ní musí občas někdo myslet i za ty druhé. Není to nic moc lehkého. Ale,“ zasmála se na něj, „život, jak známo, je jeden z nejtěžších.“

„Štěpka říká, že život není peříčko,“ zamumlal Dan.

„Právě,“ souhlasila babička.

„Babi, proč ses ty ještě nevdala, když umřel –“ Dan se najednou zarazil, protože nevěděl, jak to má vlastně říct.

„Tvůj dědeček? Je to divné mu takhle říkat, vid'. Když mu nikdy nebylo ani třicet –“

„Proč ho vlastně Němci zavřeli?“

„Tak – Vlastně by byli chtěli dostat jeho tátu. Byl novinář, víš, takže jeho názory jim byly jasné, jenže se mu včas podařilo dostat

se za hranice. Tak sebrali Petra. Po válce jsme ho dali trochu dohromady. Byl v nemocnici a pak ještě v ozdravovně a potom už jsme ho měli doma a zdálo se, že se z toho dostal. Ale pak chytil docela obyčejnou chřipku a – Jejich starý doktor potom říkal, že se něčeho takového od začátku bál.“

„Docela obyčejnou chřipku –?“

Babička kývla.

„Jenže po docela obyčejném německém zacházení, víš.“

„Ale potom – Tos byla pořád ještě dost mladá, ne?“

„Dost,“ souhlasila babička. „Bylo mi šestadvacet.“

Dan se na ni podíval. Aby jí připomněl, že mu pořád ještě na něco neodpověděla.

„Já vlastně nevím,“ zamumlala babička. Zdálo se, že se na tu odpověď poctivě snaží přijít, a pak se najednou zasmála. „Už vím,“ řekla. „Byla to přeurčená úloha.“

Dan vypadal trochu zmateně.

„To se divíš, že znám tenhle výraz, co?“ řekla babička hrdě. „A dokonce vím, co znamená. Teda – nikdy se mi v hodině matematiky nepříhodilo, že by mi nějaký příklad připadal přeurčený. Vždycky se mi naopak zdálo, že mi toho neřekli dost. Abych věděla, co s ním.“

Dan se zasmál, ale stejně nehodlal babičce dovolit, aby utekla od tématu.

„Bylo to kvůli mámě?“ zeptal se.

„Ne. Nebo taky trochu. Ale nejdřív se mi prostě nechtělo. Nebylo to tak lehké najít někoho po Petrovi. Prostě se vždycky nějak ukázalo, že to není ono. A taky byla Helena napřed moc malá a pak zas najednou moc velká, a taky možná že víc než dvakrát za život –“

Babička se zarazila. Co se stalo dvakrát za život? napadlo Dana, ale nenechala ho o tom přemýšlet a rychle dodala:

„Prostě, říkám ti – přeurčená úloha.“

„Mrzí tě to teď?“ zeptal se Dan. Potřeboval to nutně vědět, jenže měl nepříjemný pocit, že už to s tím ptaním trochu přehání.

Ale babička jen pomalu zavrtěla hlavou. Jako by se něčemu divila. „Nemrzí,“ řekla. „Teď už ne. Když tu tak s tebou sedím –“
Dívala se na něj, ale Dan měl pocit, že myslí na něco jiného. Jenže, jak se ukázalo, to jiné byl zase on, protože dodala:

„Když už teď vím, že budeš zase v pořádku. A že jsi to ty.“

Já –, myslel si Dan.

Babička vstala.

„Zacvičíme si?“

Dan nepřítomně kývl.

„Prosím?“ zeptal se, protože přeslechl, co ještě povídala.

„Že o tom zítra uslyšíš. Mají nějaké starosti, ne? A do zítřka si uvědomí, že teď už o tom s tebou můžou mluvit, když to stejně víš, a spadne jim kámen ze srdce. Štěpce určitě.“

Štěpka. A Martin. Najednou si s udivující jasností představil, že jsou. A že to jsou oni. Na okamžik přestalo záležet na tom, co mu neřekli a proč. Starosti tedy mají, myslel si, a stejně jasně jako ty dva uviděl před sebou Pepka, pro kterého tedy opravdu není život peříčko. Docela jsem na něj zapomněl, napadlo ho. Jako by se ten náramek týkal jenom mě. Pepek by ho Lubošovi teď určitě chtěl dát. Stejně už si připadá docela prohraný, jenže Štěpka s Martinem mu to nedovolí. Protože nevědí, co je to, být prohraný. Jo. Ale jak zařadit, aby ho do toho Luboš nenavez, to taky nevědí. Tohle je tedy zaručeně přeúčtená úloha – Babička možná neví, napadlo ho, že taková úloha je neřešitelná.

„Já vím, že tu budou zítra hned po škole,“ řekla. „A přijdou bez učení,“ dodala prorocky, „protože na takové hlouposti nebude čas.“

9

Velice smutný Luboš

„Nejsme tu moc brzy? Měli jsme přijít pozdějc, ale – Nepotřebujete třeba něco pomoci, abyste se mohla v klidu převlíct nebo tak, když jdete do té kavárny?“

Takže babička jí o tom řekla. To si mohl myslet.

„Pomoci ani nepotřebuju, Štěpko, ale stejně jsi moc hodná, že jsi kvůli tomu přišla tak brzy.“

Dana najednou napadlo, jestli mají s sebou učení. Samozřejmě že mají – ale stejně ho mrzelo, že se o tom těmi zavřenými dveřmi nemůže hned přesvědčit. Jenže, jak se ukázalo, uniklo mu ještě něco jiného.

„Tohle je Pepek. My jsme –,“ slyšel zase Štěpku. Jako by ho až teď odněkud vytáhla na světlo.

„To je od tebe hezké, Pepku, žes přišel. Tak pojd'te.“ Babička otevřela dveře. „Koukej, Dane.“

„Ahoj, Pepku, to je prima,“ řekl Dan. Vlastně chtěl ještě dodat – žes tady –, ale nějak se to nedořeklo. Není to tak jednoduché, dávat někomu najevo, že ho rádi vidíte. Když zrovna nejste holka. Nebo babička. Těm to jde samo. Kdežto vy se zmůžete tak nejdvůř na nějaké to – Jak se máš?

„Dobře,“ řekl Pepek.

Dan si uvědomil, že tuhle ne zrovna moc inteligentní otázku opravdu vyslovil. A že by na ni Pepek odpověděl stejně, i kdyby ho zrovna odváželi na operaci slepého střeva. Protože když nejste zrovna moc zvyklí na společenskou konverzaci, odpovídáte prostě takhle. Pepek mu připadal nějak menší než dřív, a taky víc pihovatý. Snad to bylo tím, že se ty pihy teď odrážely od hrozně bledého podkladu.

„Sedněte si,“ řekla babička. „To jste udělali dobře, že jste dnes přišli bez učení.“ Mrkla na Dana. „Někdy si lidi taky mají jen tak popovídat.“

Vážně přišli bez učení, myslel si Dan. Bez učení a s Pepkem. Pepka babička neprorokovala.

„My jsme – já jsem si zapomněl doma tašku,“ řekl Martin. Jako ve škole.

Štěpka se podívala na babičku a nenápadně zavrtěla hlavou. Trochu jako by se za Martina omlouvala.

„Nezapomněli jsme,“ řekla. „Přišli jsme dnes jen tak. Ale,“ obrátila se k Danovi, „Luboš dnes zapomněl otravovat. Věřil bys tomu?“

„Von si zejtra vzpomene,“ zamumlal Pepek.

„A nebude mu to nic platný,“ oznámila Štěpka.

„Bude mu to platný.“ Pepek to nijak nezdůraznil. Promluvil jen s hlubokým přesvědčením.

Na babičku působil jako někdo, kdo ví, o čem mluví. Štěpka jí naopak připadala jako vojevůdce odhodlaný bojovat do posledního muže, ale nepřipouštějící pochybnosti o výsledku bitvy. Jenže babičky se právě při pohledu na vojevůdce jisté pochybnosti zmocňovaly. Podívala se na Martina. Vypadal nešťastně. Možná že taky proto, že tu ještě jsem, myslela si. Usmála se na ně a vstala.

„Tak já se jdu učesat a zmizím,“ řekla.

Štěpka se na ni taky usmála. Jako by potvrzovala nějakou úmluvu nebo co, napadlo Dana.

„Mějte se tu dobře,“ řekla babička. Ode dveří se ještě jednou obrátila. Zase ke Štěpce. „V kuchyni je pár namazaných chlebů. Ty je pak doneseš, vid’.“

„Donesu. A děkujeme.“

„Já taky,“ řekla babička.

Za co? myslel si Dan.

„Tahle babička je prima,“ poznamenal Martin.

Dan se na něj překvapeně podíval. Ani ne tak pro to, co řekl, ale protože by byl čekal, že to řekne Štěpka. Ale ta se jen zamyšleně dívala na dveře.

Všiml si, že ho Pepek udiveně pozoruje.

„Ty už neležíš,“ řekl, přestože Dan docela očividně ležel. Jenže v tom novém roláku a přikrytý jen kostkovanou dekou. Ne v posteli, jako když má člověk chřipku nebo spalničky. „Tak to už nejseš nemocnej, že ne,“ dodal.

„No –,“ zamumlal Dan.

„Ale brzo už zas přijdeš do školy, ne?“ Znělo to, jako by z toho měl Pepek radost. Ale jen chvilku. Dokud ho nenapadla jistá podrobnost. „Jenže to tam už zas nebudu já.“

„Jak to?“ užasl Dan. „A kde budeš?“

„No přece tam,“ odpověděl Pepek srozumitelně. „Luboš to chce zpátky, a když mu to nedám, tak to na mě píchne. Že sem to ukrad.“

Kdyby ho teď někdo cizí poslouchal, napadlo Dana, tak by si určitě myslel, že to Pepek opravdu udělal a teď se bojí, že to praskne. Protože přesně tak to znělo.

„Já bych mu to dal,“ pokračoval Pepek, „ale že prej ne.“ Kývl hlavou k těm dvěma. „A vono je to možná fuk. Ať mu to dám, nebo nedám, stejně to řekne. Tam to t-taky tak dělal. A d-dycky mu to vyšlo.“

Trochu se při tom vysvětlování zakoktal, jak se mu občas stávalo. Dan si na to teď najednou vzpomněl. Pepek se zničehonic zasmál.

„A víte, na co von asi zapomněl? Že mě pak už nebude moct votravovat. Dyž t-tam nebude. Co by t-tam dělal, dyž nic neukrad, ne?“ Na okamžik vypadal pobaveně. Jako by se mu podařilo Luboše převézt. „Jenže,“ zamumlal potom, „mámu asi nebude moc bavit bydlet zasejč sama.“

Štěpka vyskočila.

„Blbost. Takhle to nedopadne.“

Všichni se na ni podívali, jako by čekali, že jim vysvětlí proč, ale Štěpka teď hluboce mlčela. A na závěr toho mlčení dodala jenom:

„Kdyby bylo nejhůř, tak to řeknem mámě a –“

Pepek najednou vzhlédl.

„Řekneš jí to? Hned dneska?“

Jako by zázračné schopnosti Štěpčiny mámy bylo to jediné, veš se ještě dalo doufat.

Štěpka pomalu zavrtěla hlavou.

„Hned dnes ne. Víš, musela bych ji na to nejdřív trochu připravit. Vy vlastně nevíte, že začala chodit do práce, že ne?“

Tohle platilo Martinovi a Danovi. Pepek to asi věděl.

„Já teda nevím, jak to chce stačit, ale povídala, že už to takhle dál nejde. Že musím mít nový svetr a Vašek boty a že táta už nemůže chodit v těch svých kalhotách – no a tak. Máma má chemickou průmyslovku a já si myslím, že se do té laboratoře taky trochu těšila, jenže teď se bojí, že už všechno zapoměla, a má z toho zamotanou hlavu. Kdybych jí jen tak zničehonic řekla, že je u nás ve skříni už pár měsíců schovanej ukradeněj zlatej náramek, tak by se možná v první chvíli trochu lekla. Řeknem jí to, až kdyby bylo nejhůř.“

„Ty si myslíš, že eště neni nejhůř?“ zeptal se Pepek. „Vy žádný nejhůř nepoznáte,“ dodal beznadějně.

Štěpka chvíli soustředěně pozorovala knoflík na jeho košili.

„Já myslím, že poznáme.“

„Jo?“ zeptal se Dan.

Štěpka neodpověděla. „Víte co,“ řekla místo toho najednou, „my jsme ještě nepověděli Danovi, jak byl dnes Luboš dojatej.“

„Fakt,“ zamumlal Martin. „Umíš si to představit?“

Dan se o to poctivě pokusil, ale vyšlo mu z toho něco tak divného, že toho radši hned nechal.

„Byl tak dojatej, že dojal Chytrou skoro k slzám,“ doplnila to Štěpka.

„A proč?“ zeptal se užasle Dan.

Štěpka se trochu zarazila.

„Víš, ona umřela ta paní Suchánková.“

„Paní Suchánková –?“

„Ta, co jí nosil uhlí,“ připomněla mu Štěpka. „Byla už dost dlouho v nemocnici. Chytrá to dnes oznámila ve třídě, protože to z národ-

ního výboru zavolali do školy. Ta sociální pracovnice povídala, že paní Suchánková na Luboše ještě v nemocnici vzpomínala a říkala, aby si přišel vybrat nějaké knížky na památku, kdyby už se nevrátila domů. Že si jich pár schovávala ještě z doby, kdy byla sama malá, a že by chtěla, aby si je Luboš vzal. No. Umíš si ho představit, jak čte knížky, které se líbily paní Suchánkové asi tak před sto lety?“

Tentokrát se Dan ani nepokusil. Štěpka mu na to taky nedopřála čas.

„Chytrá mu ještě vyřizovala, že ten byt přijdou z národního výboru vyklízet asi v pondělí. Protože ta stará paní vůbec nikoho neměla. A jestli by tam Luboš nepřišel té pečovatelce pomoci, protože se tam vyzná, a ona toho má strašně moc a nemůže se tam dlouho zdržet. A že po tom, co o něm od paní Suchánkové slyšela, se na něj spoléhá.“

„Hm,“ podotkl Dan. „A co Luboš?“

„No –,“ řekla Štěpka neurčitě.

„Byl dojatej,“ připomněl jí Martin.

Štěpka nejistě kývla.

„Ono je to těžký poznat. Jestli je někdo vážně dojatej, nebo –“

„Pro Chytrou ne,“ řekl Martin. „Ta to poznala a začala Lubošovi povídat, jak ho může těšit, že se o paní Suchánkovou do konce staral a že pro někoho, kdo chce druhým pomáhat, se vždycky práce najde. Protože takových babiček –“

Všichni se podívali na Štěpku, která vydala jakýsi neartikulovaný zvuk.

„Tyhle řeči, co se povídají, jsou moc chytrý,“ řekla. „Jako že když někdo umře, tak jsou druhý lidi – Samo že jsou. Celej svět najednou zatím nikdy nevymřel. Jenže ty jiný lidi nejsou ten, co umřel.“

Dan kývl. To, co Štěpka říkala, hlavně když to byla rozzlobená Štěpka, mělo vždycky smysl. Jenže v tomhle případě by to znamenalo –

„Tak si přece jen myslíš, že to Luboše doopravdy –“

„Já nevím,“ řekla Štěpka. „Třeba ho napadlo tohle. Nebo taky něco jinýho.“

„Ale fakt je,“ poznamenal Martin, „že to dneska zapomněl na Pepkovi chtít.“

Tentokrát vydal nesrozumitelný zvuk pro změnu Pepek.

„On si zase brzy vzpomene,“ přeložil to Martin. Nebo to možná dodal sám za sebe.

„Já vím,“ řekla Štěpka. „Ale mám takovej pocit, že když už jsme to nechali tak dlouho, tak teď je zrovna čas na to –“

Všichni se k ní s očekáváním obrátili.

„– abysme to nechali ještě chvíli.“

Martina napadlo, že je to docela příjemný návrh. Jenže naneštěstí zaručeně špatný.

Nikdo si nevšiml Pepka, který nešťastně poposedl, ale nic neřekl.

„Počkáme ještě chvíli a pak se ukáže.“

Štěpka se taky dala na prorokování, myslel si Dan. Jenže na rozdíl od babičky neriskuje, že by její předpověď mohla nevyjít. Protože se to ukáže v každém případě.

„Proč si to vlastně neschoval sám?“ zeptal se zamyšleně. „Nemusel by se teď s nikým dohadovat a bylo by to pro něj jednodušší, ne?“

„Pro nás taky,“ zabručel Martin.

Pepek zase poposedl.

„Protože nechtěl, aby to našla jeho máma,“ odpověděla Štěpka.

Martin kývl. O Lubošově mámě už od Štěpky slyšel.

„Dala by mu pár facek,“ řekl s jistotou. „A pak by to šla vrátit, ne –? Aby nebyl průšvih.“ Ty poslední věty už nezněly tak jistě.

„Ani nápad,“ řekla taky Štěpka okamžitě. „Střelila by to sama. A Luboš by z toho nic neměl.“

Dan na ni chvíli užasle koukal.

„Vážně?“ zeptal se.

„Vážně,“ potvrdil neočekávaně Martin. Vypadal, jako by mu byla Štěpka právě pomohla objevit jisté potěšitelné okolnosti. „Takže proč bychom vlastně nemohli Lubošovi ten pitomej náramek vrátit? Máma mu dá pár facek a střelí to sama – a co je nám do toho, ne?“

At' si tam s tím dělají, co chtějí. Lubošovi to takhle stejně nevyjde a my se můžem vykašlat na všechny Plichtovy a takový pitomosti a myslet pro změnu na něco rozumnějšího.“

Hm, myslel si Dan. Vlastně se proti téhle řeči nedalo nic namítat, ale –

„Jo, abych nezapomněl, staviš se pak u nás pro ty Psohlavce? Už to mám hotový,“ oznámil Martin Štěpce. Zřejmě jim chtěl hned na místě předvést, že už myslí na to rozumnější. Jako je například ve srovnání s Plichtovými třeba i povinná četba.

Měli z těch Psohlavců psát obsah, ale Štěpka, jak známo, trpěla vždycky nedostatkem času. Dělat ten obsah z obsahu bylo mnohem úspornější, než přečíst celou knihu. Pro Martina to samozřejmě nic nebylo. Určitě to měl za chvíli. Příklady z matiky teď Štěpka taky opisuje od něho. Od koho jiného. Martin umí všechno. A nikdy se nevytahuje. Vlastně jsou teď spolu pořád. Víc než dřív. Ve škole. A po škole taky. Chodí společně sem. A pak zas domů. Co by nechodili. Martin má obě nohy použitelné. A vůbec je prima. Na zpáteční cestě se u něho Štěpka staví pro ty rozumné Psohlavce.

Ale jaksi se nezdálo, že by Štěpku teď nějak zvlášť zajímal Jirásek. Nebo Martin. Když podal návrh vykašlat se na Plichtovy, vůbec se na něj nepodívala a z jakéhosi důvodu se zase jednou začervenala. Mrkla nejistě na Pepka, jako by byl Martin do toho vykašlání nějak zahrnul i jeho, ačkoliv tak to určitě nemyslel. A proti vydání náramku přece Pepek v žádném případě nic neměl.

„Hele, Pepku, Martin tu Lubošovu mámu nezná,“ upozornila ho. „Ono by to takhle taky nemuselo fungovat, víš.“

„Ale mohlo,“ řekl Pepek s nadějí. „Vona by to klidně sama – jak si povídala –“

„Jenže jak víš, že by to hned našla? Určitě moc často neuklízí. A ne moc důkladně. Můžem to Lubošovi dát, až budeš myslet – ale koukej, přece mu to nebudem sami nabízet, ne? Když o tom dneska ani nezačínal. V každém případě počkáme, až –“

Dan už je neposlouchal. Protože Martin vstal a namířil si to k němu. Trochu nejistě, jako by přesně nevěděl, kudy má jít, a čekal, až na něj Dan zavolá a poví mu, kde je, a taky ho ujistí, že ta hloupost, kterou před chvílí řekl, nebyla tak velká. I když vlastně nic hloupého neřekl. Štěpka pořád ještě něco Pepkovi vykládala, ale Martin najednou seděl tak blízko u Dana, že byli spolu vlastně sami. Někdo teď musel něco říct, ale Martin, i když uměl všechno –

„Nemoh by ses mi na něco podívat?“ zeptal se Dan dřív, než si uvědomil, že začíná nějakou řeč. Neměl to vlastně v úmyslu, ale znělo to jako za starých časů. A Martin odpověděl taky tak.

„Samo. A na co?“

„Víš, našel jsem tuhle, že jeden chetitský voják sloužil asi tak před třemi tisíci lety v cizím vojsku. Tu dobu nevím moc přesně.“ Vlastně to moc přesně nevěděla babička, ale Dan měl pocit, že by teď netrvala na tom, aby ji uváděl jako pramen informací. „Je to docela zajímavý, ne? Myslíš, že se dávali najímat v cizích zemích? Když se ta jejich říše rozpadla? Tady jsem o tom nic nenašel,“ Dan ukázal na hromadu knih na stolku, „a nahoru do knihovny nemůžu –“

„Já se hned podívám,“ řekl Martin horlivě. „Tohle by mě taky bavilo.“

Podíval se rozzlobeně na Štěpku, která najednou vstala. Dan si o to řekl jemu. A Štěpka přece stejně nemá ani ponětí, kde to hledat – ale pak taky uslyšel klíč v zámku a klapnutí dveří. Babička to ještě být nemohla. Takže – Zastavil se dva kroky před knihovnou. Jenom Pepek, který o téhle mámě zatím nic neslyšel, zůstal sedět a vstal teprve, když se objevila ve dveřích.

„Dobrý den,“ opakoval po Martinovi.

Štěpku nějak nebylo slyšet.

„Ahoj,“ řekla máma. „Ty tu máš návštěvu? No nevádí. Já mám stejně zatím co dělat vedle. Klidně ještě chvilku sed'te. Všechno v pořádku?“ zeptala se Dana.

„My už stejně jdem,“ řekla Štěpka rozhodně. Slíbila babičce, i když o tom nevedly řeči, že tu Dan nezůstane sám. Jinak nic. Vlastně ano, napadlo ji. Že donese ty chleby. Takže jeden slib nesplní.

Ostatní se na ni nejdřív udiveně podívali, ale Štěpka promluvila s takovou rozhodností, že najednou sami nevěděli, jestli vlastně nebyli na odchodu. A byli.

„Zvedli se nějak moc najednou, ne,“ řekla máma. „Ta zrzavá holčička vypadala, jako by se na mě zlobila. Ale slušelo jí to. I jak se zlobila, i ty zrzavé vlasy.“

„Ta holka se jmenuje Štěpka,“ oznámil Dan.

„To znamená, že jsem to měla vědět, vid,“ řekla máma.

„Ten větší kluk je Martin,“ pokračoval Dan klidně, jako by jí je představoval. Teď, když už tu nebyli. „A ten malý Pepek.“

„Martina znám.“

„Pepek s námi chodí až od loňska.“

Dan mluvil zdvořile, ale bylo to jasné. Od loňska. Ne od včerejška.

„Já vím,“ řekla máma. Neznamenal to, že ví o Pepkovi, ale tak vůbec – „Měla jsem je znát. A taky jsem měla vědět, že jsi chtěl, aby tě přišli navštívit. Babička to věděla, vid.“

Dan neřekl nic.

„Já vím,“ opakovala máma, ale teď to znělo, jako by se s někým hádala. „Jenže babička tu nemusí nic dělat. Tedy nic, na co by potřebovala klid.“

To nemusí. A kdyby musela, nic by se nezměnilo. Tohle věděl Dan tak jistě, že už to skoro řekl nahlas. A pak to přece jen neudělal. Napadlo ho, že život není peříčko. I když si zrovna nemohl vzpomenout, co to s tím má společného.

„Podívej,“ mámin hlas už neznělo hádavě, jako by mu byla vděčná za to, co neřekl, „teď mě to mrzí. Ale snaž se pochopit – když se ti to stalo, byla jsem na všechno sama. A na jednoho toho bylo všeho dohromady trochu moc.“

Vlastně se to týkalo i mě, myslel si Dan. Tak proč jsme na to nemohli být dva. I když jeden z nás vleže. Ale o tomhle se mu už nechtělo mluvit. Takže řekl schválně něco docela jiného.

„Nebylas sama.“ A aby tomu máma správně rozuměla, dodal hned: „Myslela sis, že to nevím?“

Máma zavrtěla hlavou.

„Ale já jsem to tehdy taky ještě nevěděla,“ řekla. „Aspoň ne určitě.“

„To znamená, že teď už to víš.“

„Ne. Totiž – musela bych napřed vědět, jak se to líbí tobě.“

To, myslel si Dan. Prima. Nebo by třeba taky mohli říkat ta věc. Jenže je to asi přece jenom spíš ten. Co takhle ten případ? Nebo ten problém? Nebo ten někdo?

„Bude se mi muset líbit, ne?“

Neznělo to vůbec jako otázka, ale máma na ni přesto zřetelně odpověděla:

„Ne.“

Takže od něho aspoň nebude čekat žádné zdvořilé přetvařování. Jestli to znamenalo ještě něco navíc, například jeden platný hlas při volbě, to Dan nevěděl. A nezeptal se na to. Pro mámu, napadlo ho, asi neexistují přeureněné úlohy. Představil si, jak tady bude natrvalo bydlet ještě ten někdo třetí. Jakživ nevypadne nikam domů. Jak taky, když doma bude tady. Jestlipak babičku napadlo, že každá výprava musí taky tábořit? A člověku se snad nemusí chtít spát v jednom stanu s každým účastníkem expedice, ne? Ale od mámy se dá aspoň čekat, že nebude vyžadovat, aby toho někoho oslovoval –

„Mami,“ zeptal se najednou a sám se trochu podivil, jak ho to napadlo, „napsala jsi to o mně tátovi?“

To tátovi znělo divně. Možná že ještě o trochu víc, než když tu včera byla řeč o tom mladém dědečkovi.

Máma zavrtěla hlavou.

„Myslela jsem na to. Ale –“

Dan kývl. Prostě to vzal na vědomí. Nikdy si nehrál na to, že se mu po tátovi stýská. Jak by se vám doopravdy mohlo stýskat po někom, na koho se nepamatujete. Nebo možná trochu, nějak, ale asi tak, jako se vám někdy zdá, že si vzpomínáte na svou dětskou postel nebo na medvěda, s kterým jste v ní spali. Rozhodně se vám po tom nestýská. Jenom to prostě někdy na okamžik před sebou vidíte. Jen tak. Doopravdy věděl o tátovi jen to, že na něj posílá mámě peníze. Víc, než musí. To mu máma řekla.

„Táta taky nikdy nepíše?“ zeptal se.

„Ne,“ řekla máma. Pak přece jen ještě něco dodala. „Nechtěl. Říkal, že když už to takhle dopadlo, nebude ti komplikovat život.“

„A jak to dopadlo?“

Máma pokrčila rameny.

„Takhle.“

Jasně že takhle. Na to se nemusel ptát. To věděl sám. Takže se teď zeptal jinak.

„A proč?“

„Protože – Na to přijdeš jednou sám. Některé věci prostě mají smysl, jen když jsou moc dobré. Když už nejsou –“

Dan se na ni podíval.

„Táta věděl taky, že už nejsou?“ zeptal se.

Máma poprvé na okamžik zaváhala. Ne jako by přemýšlela, co odpovědět, spíš jako by se jí odpovědět nechtělo. Ale pak to přece jen udělala. Krátce a jasně, jak bylo jejím zvykem.

„Ne.“

Divné bylo, že tohle Dan věděl. Vlastně se na to ani nemusel ptát. Dokonce se mu zdálo, že to ví odjakživa.

Takže ten neznámý táta byl teď přece jen určen několika body. Nemyslel si, že už to nemá smysl. Jenom šel pryč. Posílal peníze. A nekomplikoval jim život.

„Nepiš mu,“ řekl nahlas.

Máma se zatvářila spokojeně. Protože vůbec nevěděla, jak to myslel.

Já mu taky nebudu komplikovat život. Protože ani pro něj vůbec není peříčko.

Ty čtyři body nestačily tátovi určit. Ale na tohle stačily.

Máma neklidně poposedla.

„Jestli potřebuješ někam jít, tak klidně můžeš,“ řekl Dan a předvedl zívnutí. „Trochu se vyspím. Jsem hrozně ospalej.“

Ospalý nebyl, ale stejně usnul. Když se vzbudil, byla už tma, ale stejně nějak věděl, že není moc pozdě a že je v bytě pořád ještě sám. Věděl taky, že ho neprobudil žádný zvuk. Spíš to byl možná nějaký sen, z kterého se chtěl probít – Ne. Naopak si přál, aby trval – jenže když se snažíte nějaký sen zachytit, tak se tou námahou probudíte. A stejně si nemohl vzpomenout, co se mu to zdálo. Nějak to souviselo s babičkou, ale neměl pocit, že v tom snu opravdu byla. Jenom řekla prima, když poslal Martina hledat ty Chetity, a taky souhlasila s tím, že zjistil ty body o tátovi. – Ale já to přece vím od tebe, řekl Dan. Už zase skoro spal. – Ode mě? O tátovi jsme přece jakživi nemluvili. Stejně to vím od tebe. Babička vrtěla hlavou a Dan teď už zase spal tak tvrdě, že se s ní nemohl hádat. Ale i ve spaní věděl, že má pravdu.

Když se zase vzbudil, byl pořád ještě večer a pořád ještě byl doma sám, jenže teď už vůbec nebyl ospalý. A taky nechtěl spát. Jako když se vzbudíte s pocitem, že jste se včera dověděli něco příjemného, nebo se to určitě dovíte dneska, a nechce se vám ztrácet čas. Někde byla jakási dobrá zpráva a nedalo se na ni čekat vleže. Vlastně by se klidně mohl postavit. S babičkou to už nějakou dobu zkoušeli. Sám ještě ne – a najednou stál a představil si, co by řekla, kdyby ho teď viděla. A taky si představil telefon. V hrozně vzdáleném pokoji.

10

Starý rybář obhlíží svůj majetek

Chvilí se potýkal se zrezivělým zámekem, než se mu podařilo odeknout. Dveře strašně vrzaly, když otvíral, a jak vešel, vítr je za ním přirazil.

A jsem tady, řekl si udiveně. Kde jsem se tu tak zničehonic vzal? A proč zrovna dnes?

Moře venku hučelo a vítr hvízdal v plotně, takže se neslyšel, ale stejně si odpověděl. To možná proto, že s nimi zase jednou pil kafe. Ne, grog, samozřejmě. S Tondou a Vendelínem. A dorazil sem, protože šel po dlouhém čase zas jednou tou starou opuštěnou cestou. Vlastně ten čas nebyl vůbec dlouhý. To už jsi zažil, kamaráde, mnohem delší. Ale možná že se u času neměří jen délka, ale i hustota. Čas s někým je kratší, ale víc váží a není tak průhledný. Protože když se člověk podívá zpátky, nevidí jen hodiny a dny. Vidí někoho. Takže i toho času je nějak víc. A třeba mu taky stoupl do hlavy to kafe, co vypili, takže někde sešel z cesty. A je tady.

Vlastně je to dobře. Člověk nemá nechávat tak dlouho svůj majetek nehlídaný. Pátravě se rozhlédl, ale všechno se zdálo v pořádku. Košík s třískami byl u plotny, nepromokavý kabát visel na svém místě a pootevřenými dveřmi skříně zahlédl starý rybář svůj odřený batoh. Podíval se zamženým okýnkem ven. Člun ležel na břehu a moře bylo taky na svém místě. V pořádku. Zatím z toho všeho nikdo nic neukradl.

Udělal pár kroků po vrzajících prknech a zastavil se před otlučeným zrcátkem na zdi. Zahlédl v něm kostkovanou deku a nad ní svetr s rolákem a jistou známou hlavu. Rozklepalo se mu srdce. Poslední dobou se mu to stávalo častěji, ale ať. Teď to stálo za to.

Třeba už tu nebudu bydlet, napadlo ho. Jen to tu občas obhlédnu, aby se nic neztratilo. Protože teď –

Někde něco zvonilo. Ale co by v téhle opuštěné chatě na mořském břehu mohlo zvonit jiného než starému rybáři v uších –

Rozhlédl se a zvedl sluchátko.

Obličej v zrcadle vypadal okamžik poděšeně. Pak užasle a šťastně. A potom všechno dohromady.

„Tys došel až k telefonu? Úplně sám?“

„Nikdo tu nebyl,“ říkal Dan. Trochu se mu v tom telefonu třásl hlas. Nebo byla ve vedení nějaká porucha. „Tak jsem to zkusil. A když už jsem byl tady, tak jsem si řekl, že zkontroluju, jestli s těma holkama nejsi moc dlouho.“

Dan věděl, co babička řekla, i když telefon už zase vynechal. Pak se nějak umoudřil, takže už ji slyšel.

„Jsi tam pořád ještě sám? Sedíš? Tak prima. Víš co, zůstaň chvíli sedět. Jsem tam za půl hodiny a předvedeš mi to ještě jednou. Cestou do postele. Taky si to musím osobně zkontrolovat.“

Jak tam Dan seděl na židli až v mámině pokoji, nepřipadalo mu to jako tak špatný nápad.

„Tak jo,“ řekl.

Starý rybář otevřel dveře, vyšel ven a vichřice je za ním přirazila takovou silou, že nájemníci v obou sousedních bytech poskočili na židlích.

11

Zcela nepravděpodobná Olinka

„Neblbni,“ řekl Martin ohromeně. Díval se na Štěpku, jako by ji viděl poprvé. „Takže teď to stačí říct a –“

„Říct,“ zamumlala Štěpka. „A komu? Chytrý?“

„No –“ Martin vypadal trochu rozpačitě.

Stáli spolu přede dveřmi, ale žádný z nich nezazvonil.

„Povíš o tom Danovi?“

Štěpka pomalu zavrtěla hlavou.

Vlastně by se byla radši poradila s ním, myslel si Martin. Jenže potkala dřív mě.

„Musím si to ještě rozmyslet, víš,“ řekla. „Komu – A jak – Takhle to ještě není to pravý.“

Zazvonila.

„Tak jak se má dnes Luboš?“ zeptal se Dan. „Už si zase vzpomněl –?“

„Není ve škole,“ řekla Štěpka. „Pořád ještě chybí. Paní Plichtová ho byla dnes u nás ve třídě omluvit. Povídala, že to Luboše hrozně sebralo, když ta babička tak najednou umřela. Protože von si všechno tak hrozně bere. Ono to tak moc najednou ani nebylo, když ta paní Suchánková byla předtím už pár týdnů v nemocnici, ale to Lubošova máma asi nevěděla. Tak podrobně jí to zase nevykládal, ale v každém případě ho to sebralo tak moc, že z toho dostal angínu nebo bolení břicha nebo oboje dohromady – já myslím, že tohle jí taky nebylo úplně jasný. Jenom je škoda, že to nedostal jedno po druhým. Byl by od něho dýl pokoj.“

Babička se na ni překvapeně podívala. Dana taky napadlo, že je trochu divné slyšet Štěpku pronášet tak dlouhou řeč. A vypadala přitom pobaveně – ne, spíš vzrušeně, ale co jí mohlo na Lubošových

chorobách vzrušit? Žádná angína ho přece nemohla zneškodnit na tak dlouho, aby to mohlo situaci nějak zásadně změnit. Pepek si to zřejmě myslel taky.

„To je fuk, jestli přijde zejtra, nebo za tejdén,“ zamumlal.

Ale Štěpka už zase vykládala dál.

„Paní Plichtová přišla do školy, že jako Luboše jde omluvit, ale taky se mimochodem zeptala, jestli mu ta stará paní neposlala něco na památku. Když tam do toho bytu chudák Luboš nemoh jít sám pomoci – Paní učitelka jí řekla, že poslala a že to mám pro něj doma, tak aby si k nám pro to přišel, až se uzdraví.“

„K tobě?“ podivil se Dan. „Jak to, že to máš ty?“

„Byla tam,“ vysvětlil mu Martin. „Když tam chudák Luboš nemoh a ta paní z národního výboru chtěla někoho na pomoc při vyklízení toho bytu.“

„No,“ potvrdila to Štěpka. „Tak jsem jí řekla, že mu ty knížky beze všeho donesu do školy. A paní Plichtová o ně projevila ohromný zájem. Asi takový, jako projeví Luboš. Zeptala se mě, jestli jsem pro něj nedostala nic jiného.“

Ted' vypadala Štěpka zamyšleně. Vlastně spíš smutně.

„Ono v tom bytě ani nic moc jiného nebylo,“ řekla pak. „Jenže paní Plichtová se na mě dívala, jako by chtěla vědět, kolik toho jiného jsem tam ukradla. Ale Chytrá na mě mrkla a pak se jí zeptala, jestli by nechtěla vzít Lubošovi adresu jiné staré paní, která by potřebovala pomoc, že by to asi pomohlo i jemu. Tu adresu si paní Plichtová ochotně vzala. Že aby mu to pomohlo. A že třeba ta stará paní Pospíšilová taky brzy umře a nechá mu na památku něco podstatnějšího než knihy.“

„Hele, Štěpko,“ začal Martin, ale Štěpka mu okamžitě zase skočila do řeči.

„Já teda doufám, že ta paní Pospíšilová naschvál neumře. A že shodí Luboše ze schodů.“

Dan se nestačil divit. Tedy – byla to Štěpka. Ale ne docela přesně. I když samozřejmě proti shoení Luboše ze schodů nemohlo být

námitek. Jenže přece jen, Štěpka – Všiml si, že se babička na ni taky dívá. Ale asi se jí to jevilo nějak jinak, protože řekla jenom:

„Ten Luboš musí stát za to.“

„Taky že stojí,“ souhlasila Štěpka.

Podívaly se na sebe a babička kývla. Když to říká Štěpka – myslel si Dan. Babička se už taky na nic dalšího neptala a obrátila se k Pepkovi, který se zřejmě chystal něco k tomu dodat.

„Dybych já ho shodil ze schodů, tak sem tam tu ránu zpátky.“ Nevysvětlil kde ani proč. Bylo to jasné. Případnou rvačku by vůbec nemusel prohrát, myslel si Dan, i když sahá Lubošovi tak k bradě. Jenže je nezvratně přesvědčený, že je to stejně jedno. Ať vyhraje, nebo prohraje, nikdy nebude v právu. Protože na co má vlastně člověk právo – šoupnou ho do domova – za co – a proč by ho tam nemohli šoupnout znova? Je vůbec nějaká hranice, která omezuje to, co se člověku může stát? Za kterou by ho už některé věci nemohly dohonit? Pepek, to bylo Danovi jasné, ví docela určitě, že taková hranice není. A je –?

„Počkejte,“ řekla Štěpka netrpělivě. Jako by ji byl celé odpoledne nikdo nepustil ke slovu. „Já jsem vám vlastně neřekla, že ta paní Suchánková vlastně nebyla sama.“

Dan s babičkou se na ni udiveně podívali. Pepek a Martin se nedivili. Už to od Štěpky slyšeli. Ale neměli nic proti tomu, poslechnout si to ještě jednou.

„Víte, my jsme tam měly sbalit šaty a vůbec věci ze skříní, než si přijedou odvézt nábytek. Bylo tam všude plno prachu, taky tam už dlouho nikdo nebydlel, ale jinak bylo všechno ohromně čisté –“

„Takže jí tam někdo chodil uklízet?“ zeptal se Dan.

„To asi,“ řekla Štěpka. „Dělala sama, co mohla, než ji odvezli. No a tak jsme to tam sbalily. Aby mohli odvézt prázdný nábytek. Jo a víte, že ta paní Suchánková měla piano? Chtěla bych vědět, jestli ještě hrála. Než ji odvezli –“ Štěpka se na okamžik zadívala na Danovu deku, ale hned pokračovala: „V knihovně měla ty dětské knížky a taky dost jiných a v takovém jako výklenku byly fotky v rámečkách. Hrozně

přísný pán a ulízaný mládenec a moc hezká holka v legračních šatech. Paní Frouzová se přišla podívat, co si to prohlížím, tak jsem jí řekla, aby se koukla, jak byla ta paní Suchánková zamlada hezká, ale ona povídala, že je to spíš její maminka.“

„Jaké byly ty šaty?“ zeptala se babička.

„Dlouhý,“ popsala je Štěpka. „Až na zem.“

Babička se zasmála.

„Tak to byla opravdu asi maminka. My jsme už za mlada šaty na zem nenosily.“

„Vy –“ Štěpka vypadala užasle. „Vy přece nejste –“

„Možná že byla o trochu starší,“ skočila jí babička do řeči. „Ale i tak.“

Štěpka zavrtěla hlavou.

„Ne. Je to – nějak jinak.“

„Víš, s každým je to nějak jinak,“ řekla babička. „A se všemi dost stejně. Ale pořád jsi nám ještě nevysvětlila, jak to, že ta stará paní nebyla vlastně sama.“

„No jo.“ Štěpka vypadala, jako by si nejdřív potřebovala něco srovnat v hlavě, ale pak se zřejmě rozhodla odsunout to na pozdější dobu, a tak tou hlavou prozatím zase jenom zavrtěla. „Tak my jsme balily, víte,“ řekla pomalu, jako by si musela připomínat, o čem to vlastně mluvila, „a někdo zazvonil.“

„Stěhováci,“ usoudil Dan.

„Neteř,“ opravila ho Štěpka.

„Tak ona měla neteř?“

„No. A jakou.“

„Jakou?“

„Olgu Fejfarovou. Teda – řekla nám hned, že tetička jí říkala Olinko. – A kdy vám tak říkala? zeptala se jí paní Frouzová. To ta Olinka moc přesně nevěděla. – No když jsme se viděly, povídala a vypadala, jako že nemá moc ráda sociální pracovnice. Ani holky, co jim pomáhají. Jenže paní Frouzový to moc nevadilo a hned se

zeptala, kdy to bylo, co se jako viděly. Olinka strašně moc vzpomínala, jenže já si myslím, že když někoho vidíte naposled, když jste ještě v kočárku, dá vám dost práce, než si to přesně spočítáte. Paní Frouzová na to nepočkala a zeptala se jí, jak se vůbec dověděla, že tetička umřela, a Olinka povídala, že o tom mluvily ženské v drogerii. Paní Frouzovou zajímalo, jestli v drogerii tady na náměstí, a jestli tedy Olinka bydlí někde nablízku, když tam nakupuje.“

„A to ta Olinka taky nevěděla?“ zeptal se Dan.

„Ne,“ řekla Štěpka. „A paní Frouzová se jí potom už taky na nic neptala. Jen jí sama řekla, že se o paní Suchánkovou chodil trochu starat jeden kluk ze zdejší školy, a Olinka to schvalovala. Pak jí ještě pověděla, že byla teta dlouho nemocná, a Olinka řekla: – To byla v nemocnici, ne? Paní Frouzová jí zdvořile vysvětlila, že ji tam dali odvézt sousedi. To Olinka považovala za rozumné a pak se zeptala, jestli jí tetička nenechala nic na památku. Když měla jen ji. Paní Frouzová řekla, že jí připadá na neteř trochu mladá, a Olinka jí vysvětlila, že je něco jako praneteř. – Něco jako? zeptala se paní Frouzová a Olinka řekla, že jo. Takže paní Frouzová si určitě myslí, že Olinka není praneteř, ani pravnučka, ani nic, jenže –“ Štěpka se na okamžik přerušila, ale hned zas pokračovala: „Řekla jí, že paní Suchánková odkázala nějaké knížky tomu chlapci, co se o ni staral, ale že by jí třeba některou z nich přenechal. Když tedy chce mít památku. Jenže Olinka byla vyhlídkou na knihu nadšená asi tak jako Luboš, ale stejně si to namířila rovnou ke knihovně. Teda k tomu výklenku s fotkama.“

„Ty ji zajímaly?“ zeptala se babička.

„Ne,“ řekla Štěpka s jistotou. „Ale byly tam v takový misce nějaký korále a takový drobnosti a za těma obrázkama byla v obálce vkladní knížka. Na devět set dvacet korun. Jenže ta už tam nebyla, protože ji paní Frouzová už předtím odevzdala i s dokladama paní Suchánkové.“

„A po tý se Olinka sháněla, že jo,“ hádal Dan.

Štěpka zavrtěla hlavou, ale neřekla nic.

„A ty korále ji zajímaly?“ chtěla vědět babička.

„Ne,“ řekla Štěpka okamžitě.

„Nebyly hezké?“

„Právě že byly. Naše máma má podobný. Moc nestály, ale – vám by se líbily. Jenže Olince –“

„Jak vlastně vypadala?“

„No právě,“ řekla Štěpka. „Vůbec by těm korálům neslušela. Teda – měla modré oči –“

Babička se na ni podívala. Popis začínající barvou očí ji jaksí udivil. Štěpka jí to hned vysvětlila.

„Modré víčka. Namodřený. Děsně. A na sobě měla džínsy –“

Ted' se na ni zas podíval Dan. Totiž na tu část jejího oblečení, o které se právě s tak zřejmým nesouhlasem zmínila. Samozřejmě je měla na sobě. Nosila džínsy většinou tak sedmkrát do týdne.

„No jo,“ řekla Štěpka. „Jenže k nim měla růžovou blůzu. S krajkami u krku a na rukávech. A k tomu boty, teda střevíčky s takový-mahle kramflekama.“

Podle toho, jak to Štěpka ukazovala, musely mít ty podpatky asi tak půl metru.

„Aha,“ řekla babička.

„No,“ souhlasila Štěpka.

Dana tenhle hovor nezaujal. Nechápal, jak by růžová blůza s krajkami mohla mluvit pro Olinku nebo proti ní.

„Co bylo dál?“ zeptal se netrpělivě.

„Nic,“ řekla Štěpka.

Ostatní na ni zůstali koukat. Nikdy toho moc nenamluvila, ale dnes toho napovídala víc než jindy za týden. A ted' se najednou zničehonic rozhodla skončit.

„Počkej,“ připomněl jí Martin, „povídala jsi, že ta paní –“

„No,“ řekla Štěpka rychle, „paní Frouzová řekla Olince, že jsme dobalily a jdeme.“

Takže se nerozhodla skončit, myslel si Dan. Chce jenom pokračovat až tady. Jak dobalily a šly. Hm.

Štěpka opravdu pokračovala.

„Olinka nevypadla tak rychle, jak měla, tak jí to paní Frouzová ještě vysvětlila. – Po vaší tetičce, Štěpka tu tetičku zdůraznila zřejmě přesně tak jako ona, – nezůstalo nic, co by mělo nějakou větší cenu, ale jestli víte o nějakých skutečných příbuzných –“

„Paní Frouzová si dala záležet, aby Olinka věděla, co si o ní myslí,“ podotkla babička.

Štěpka roztržitě kývla.

„To ano – ale já nevím,“ řekla. „Vypadala, jako by to nebyla žádná opravdová Olinka. Vůbec nešla dohromady.“

„Proč?“ zeptala se babička.

„No, vykládala, že je neteř, ale vůbec za tetou nechodila, dokud byla naživu. Objevila se až potom a –“

„To se stává.“

„Já vím,“ řekla Štěpka. „Jenže zrovna takováhle Olinka by si asi uměla vymyslet pro paní Frouzovou důvod, i když třeba uhozenej –“

„A proč by to dělala?“ skočila jí babička do řeči. „Neměla žádnou povinnost se o tetu starat. Na to je národní výbor, nemocnice a pohřební ústav. Mně se naopak zdá, že tak, jak jsi ji popsala, jde bezvadně dohromady. I s růžovou blůzou.“

Dan si najednou uvědomil, že ho vůbec nezajímá nejen Olinkino oblečení, ale ani Olinka. Zajímalo ho něco jiného, jenže nevěděl co. Věděl jenom, že je to něco, o čem tu vůbec nebyla řeč.

„A potom už vypadla?“ zeptal se.

Štěpka sebou trhla.

„Potom –? Jo, potom už vypadla.“

Dan se chtěl zeptat, po čem. Protože se mu nějak zdálo, že to potom znamenalo ještě něco jiného než jen časové určení, ale babička mu skočila do řeči.

„Když jí ta paní Frouzová dala najevo, že není ani něco jako praneteř.“

Štěpka kývla, ale Dan měl zase dojem, že souhlasí jen s jakousi výhradou.

„Ta paní Frouzová vidí pořád moc lidí,“ zamumlala, „a asi se v nich dost vyzná, ale já si stejně myslím, že v tomhle se spletla. Ta Olinka přece jen něco byla –“

Všichni přijali toto udivující sdělení mlčky. Jen Pepek, který už celou věčnost nepromluvil, se najednou ozval.

„Jo, to vona něco byla. Neřád.“

Dan shodil svou kostkovanou deku a posadil se. Tak, jak lidi obyčejně sedí. S nohama na zemi. To už je něco.

Byl teď doma sám. Babička s mámou se už u něho nestřídaly, jako by měly rozdělené služby. Když se máma zdržela, babička klidně odešla a Dan to měl takhle radši. Když se tu spolu večer nepotkaly. Ahoj, babi. Ahoj, Dane. Dobře se vyspi. Ty taky. Když tu byla máma, nikdy to takhle nevyšlo. Dan ji slyšel z předsíně říkat Dobrou noc, mami, a děkuju a babička odpovídala Dobrou noc. Nic víc. Dan věděl, že párkrát už málem řekla Ahoj, Heleno, dobře se vyspi, jako to říkala jemu. Nebo skoro tak. Jenže to nakonec nikdy tak nedopadlo, a Danovi bylo jasné proč. Máma neměla říkat to děkuju. Babička sem takhle nechodila. Chodila sem jinak a máma to měla vědět.

Dan se podíval na telefon, který teď měl na stolku u postele. Babička to zařídila. Takže kdyby chtěl, mohl by třeba hned teď s někým mluvit. Dokud byl ten telefon u mámy, byli všichni někde na druhém konci světa. U protinožců nebo ještě o kus dál. Tady na stolku ovšem zase znamenal, že až k protinožcům Dan zatím nemá zkoušet chodit. Ale teď už je to jen otázka času, povídal doktor, a budeš zase chodit, kam budeš chtít. Zatím ještě o berlích. Později bude stačit hůl. Ta jedna noha se moc nezlepšila, to věděl Dan taky. Babička šla doktora vyprovodit ke dveřím, ale hned byla zase zpátky. – Když o holi, tak o holi, ale jsi z toho venku, řekla a vypadala, jako by byla zrovna vyhrála milión. Vlastně – milión by ji určitě

nedokázal takhle potěšit – takže bylo jasné, že o takové hlouposti, jako je hůl, ani nestojí za to přemýšlet. O holi se sice asi nedá jezdit na vykopávky – ale to si Dan nechal pro sebe. Když babička zrovna vyhrála ten milión.

Natáhl se pro pomeranč, který mu položila na stolek, a podivil se, jak snadno na něj dosáhl. Pak si uvědomil, že sedí. Prima. Nemusí ležet a není tu sám. Vlastně teď zrovna je. Ale jinak. Být chvíli sám je docela v pořádku, když člověk o někom pořád ví, kde zrovna je. Babička už asi došla domů. I když je středa. Klidně by si to mohl zjistit, když tu má telefon. Ve středu je s holkama. Ostatní dny chodí cestou ještě nakupovat a Dan obyčejně ví co. (Jestli to dnes ještě stihla, koupila na zítřek křen.) Když člověk ví, kde ten druhý je a co dělá, tak se vlastně nedá mluvit o tom, že je doma sám. Máma nikdy neříkala, kde bude. (Taky se jí na to neptal.) Takže byla prostě někde pryč, dokud zas nepřišla. Nevadilo to. Ale teď je to zkrátka jinak.

Trochu se lekl, když telefon najednou zazvonil. Babička. Třeba je taky zrovna napadlo, že si může zjistit, co dělá. Nebo že by Martin – Možná že už našel něco o tom, kam se ti Chetitě stěhovali, když – Nějak přeslechl, kdo se do toho telefonu ohlásil.

„Mohla bych mluvit s Vávou?“

Byl to příjemně hluboký hlas, ale Dan věděl jistě, že jej slyší poprvé.

„To bude omyl,“ řekl. „Tady –“

„Je to Dan?“ zeptal se ten hlas. „Tak to není omyl. Jsem jenom praštěná. Chtěla jsem mluvit s tvou babičkou, víš.“

„S babičkou?“ zeptal se Dan trochu omámeně. „Babička už odešla.“

„Aha. Tak já jí zkusím brnknout za chvíli domů. A jak je tobě?“

„Dobře,“ řekl Dan.

„To je prima. Vá – babička říkala, že už je to dobré, a máme z toho obě ohromnou radost. Tak se drž, Dane, a nezlob se, že jsem tě tak pozdě ještě vyrušovala. A dobře se vyspi.“

„Na shledanou.“

Dan se podíval nepřítomně na sluchátko, které držel v ruce.

Kdo to byl? Omyl ne. Omyl by nemohl vědět, že ten telefon drží Dan. A že je to s ním už dobré. Omyl by z toho taky nemohl mít radost. Ani sám, ani s někým. Ale kdo? A s kým? Dan nějak věděl, že ten hlas nemyslel sebe a babičku, když řekl obě. Myslel sebe a ještě někoho – ale proč se ptal na Vávu, když to nebyl omyl? Babička se přece jmenuje Marie. Marie Kalašová. Předtím – A najednou je Dan zřetelně viděl. Všechny tři. Totiž vidět je nemohl, protože ty dvě se krčily za kabáty u věšáku ve třídě. Ta třetí se nemusela krčit. Byla o hlavu menší. A současně viděl paní profesorku, jak buší pravítkem do tří kabátů vycpaných dekami. – Vylezte, já vím, že tam jste. No tak, bude to, Vaváková, a slyšel ten hlas, který vůbec nebyl omyl, jenom byl tenkrát o něco míň hluboký a trochu nezřetelný v pobaveném řevu celé třídy, jak říká – Hele, Vávo, my jsme asi praštěný, že tady blbnem podle nápadu tý – Dan si teď taky nemohl vzpomenout, jak se vlastně jmenovala, ale na tom vůbec nezáleželo. Ted' už věděl, s kým mluvil. Jasně. S holkama. Tedy s jednou z nich. – Mohla bych mluvit s Vávou? – Mohla. Skoro vždycky. Jenom ve středu odpoledne byste to zbytečně zkoušela – ale to vy víte. Jenže možná nevíte, že vám to vydrželo, protože se s váma nehádá. Já už se taky nehádám. Život není peříčko. Je to takhle trochu uhozený, ale je to. Jako s těma nohama. Budou chodit, jenže o holi. Dá se to ovšem říct taky obráceně. O holi, ale budou chodit. Že to víte? Jasně. Takhle to říká –

Dan si uvědomil, že pořád ještě drží to sluchátko, a zavěsil. Jestli ho chtěla babička dnes večer volat, zkoušela to marně. Protože měl dlouhý telefonický hovor.

12

Máma se Štěpkou pijou rum

Štěpka šla po schodech, ale nijak zvlášť nespěchala. Snažila se vzpomenout si, jestli je doma něco k jídlu. Kluci se objeví v předsíni, jak ji uslyší otvírat dveře, a budou se o to zajímat. Jako by se nemohli podívat sami. Jenže takhle to prostě dělali od té doby, co začala máma chodit do práce. Předtím asi taky, jenže s tím nečekali na Štěpku. V lednici by ještě mělo být máslo, uvažovala. A kus salámu a tvaroh. Jestli ovšem krajní nouze nedonutila kluky, aby se tam přece jen podívali sami. V tom případě už tam není nic. Stejně budou ještě muset dojít na nákup – Mik bude určitě chtít, aby mu pomohla s úkolem. Takhle svou žádost totiž obyčejně formuloval. Ve skutečnosti to znamenalo naléhavou prosbu, aby mu ty dva řádky písmenek napsala do sešitu sama. Mik soudil, že je to tak pro všechny zúčastněné strany nejlepší. Pro paní učitelku, kterou hezky napsaný úkol jistě potěší, i pro Štěpku, která to má takhle hotové mnohem rychleji, než kdyby nad ním musela stát. A pro něho náhodou taky. Štěpka téhle logice dost často podlehla, jenže pak měla obyčejně špatné svědomí. Dnes ho bude muset přinutit, aby si to napsal sám, což bude znamenat napřed strašně dlouhé přesvědčování a potom stejně dlouhý dohled – Zjistila, že už odmyká, a zhluboka vzdychla. Uslyšela klapnutí dveří, které za sebou zavřela – a jinak nic. Nakoukla do kuchyně a do pokoje kluků. Nikde nikdo. Zato bylo v celém bytě něco, co tam nezažila od nepaměti. Ticho. Vzdychla ještě jednou. Tentokrát úlevou. Když máte dost svých starostí, netoužíte po tom, aby se na vás při prvním kroku domů vrhli čtyři hladoví kluci, z nichž jeden bude pravděpodobně chtít navíc půjčit svetr, druhý najít nějaké neroztrhané ponožky a třetí kapesník. I když byste samozřejmě vůbec nechtěli bydlet v tom bytě bez nich. Ale mít od nich chvílku

pokoj – Štěpka si totiž hned uvědomila, že se jim pravděpodobně nic hrozného nestalo. Vašek s Honzou slíbili Petrovi, že ho dnes vezmou na volejbal, a Mik zůstal ve škole, protože dostal roli zajíce ve hře, kterou s nimi paní učitelka po vyučování nacvičuje. Mikova úloha spočívala v přeskákání tělocvičny od okna ke dveřím a studoval ji doma po večerech už asi deset dní.

Štěpka si sedla v pokoji na první židli, která jí přišla do cesty. V kabátě. Ted' nemohla plýtvat časem. Protože kdy se jí tohle zase stane – mít celý byt pro sebe a nic nemuset. Stmívá se, napadlo ji. Vlastně se asi stmívá každý večer, ale člověku to většinou uteče. Prostě si najednou uvědomí, že na to, co zrovna dělá, už nějak nevidí, a rozsvítí. To jen, když je takhle najednou sám, může se mu přihodit, že to stmívání přistihne. A nezmešká třeba ani okamžik, kdy se na ulicích rozsvítí lampy. Štěpka si zničehonic vzpomněla, jak v létě vycházel měsíc za kopcem, když seděla večer na schodech před chalupou. Předváděl to dokonale, od první chvíle ohromný a zářivý, takže člověk musel říct – koukej –, i když třeba vůbec nebyl nablízku nikdo, kdo by to slyšel. Koukej, měsíc. Člověk by vůbec měl koukat, myslela si. Je to strašná škoda, věci nevidět. Protože nebudou pořád. Nebo budou, ale my na ně nemáme moc času. Vlastně ho máme jen kousek. Trochu času na koukání. A trochu na to, dělat věci. Ale jak? A které? Má se člověk pouštět do něčeho, co může špatně dopadnout? Nebo nedělat nic a nechat všechno, aby si dopadlo samo? Taky špatně, samozřejmě. Štěpka ani nevěděla, že má pořád ještě na sobě kabát, ale strčila si ruce do kapes. S rukama v kapsách se dá všemu spíš čelit – Dan věděl, co chce dělat, a když člověk sedí náhodou sám doma a stmívá se, je mu najednou jasné, proč chtěl dělat zrovna tohle. Objevovat věci po těch, co pro ně čas už skončil. Jako by tak docela z téhle země nezmizeli, když najdete něco, co tu nechali. A nemusíte se bát. Ať přijdete, na co chcete, jim to neublíží. Nic pro ně už nemůže špatně dopadnout. Ale stejně tohle dopadlo špatně. Pro Dana.

Štěpka vyndala ruce z kapes. Pak je tam zase strčila. Je to prima, když vám vyjde čas na nicnedělání. Jenže když nic neděláte, nemůžete nemyslet. A myšlenky mají své vyjeté cesty. Jak je chvílku přestanete hlídat, už si po nich jedou – Jestli to Martinovi vyjde, pojedou jednou na ty vykopávky bez Dana? Na Danovi mu záleží. Ale na těch vykopávkách taky. A možná že má tyhle dvě věci v hlavě každou zvlášť. Jednou půlku hlavy myslí na střepy. Tou druhou na Dana. Určitě. Jenže možná hlavně na to, co si myslí Dan o něm. Štěpka se zamračila. Dan by měl vědět, proč to s tou věcí zařídili bez něho. Jenže mu přece nemůžou vysvětlovat, že má až dost starostí s mámou a že se jim toho zdálo na jednoho Dana trochu moc – i předtím. Martin má pravdu, že se na něj Dan kvůli tomu zlobí. Na ni taky. To je jasné. Ale na Pepka se nezlobí, napadlo ji najednou. Proč?

Ted' už se opravdu setmělo a v okamžiku, kdy si to Štěpka uvědomila, vyskočil na zdi stín větve. To se venku rozsvítily lampy. A najednou to věděla. Člověk se vždycky doopravdy rozzlobí jen na ty, o které nejvíc stojí.

Rázně vstala, a jako by si ted' najednou vzpomněla, že má na sobě ten kabát, začala si rozepínat knoflíky. Když něco dělá, nemůže myslet. Jenže to vždycky neplatí – Zlobí se Dan opravdu taky na ni? Najednou to vůbec nebylo jisté. O takovéhle věci nemáte pochybnosti, dokud se jí bojíte. Jak si ji začnete přát – Možná že Dana ani ve snu nenapadlo se zlobit. Totiž na Pepka. A na ni.

Štěpka hodila kabát na židli a prošla se k oknu. Pak zase zpátky ke dveřím. Jako Mik, když studuje svou roli. Jenže neskákala. Ale chodit po pokoji nebylo taky k ničemu. Ten Pepek to s váma popad, řekla přísně té holce, která už zase seděla na židli, ted' bez kabátu, a tedy taky bez kapes. Věděla o ní, že když si do nich nemůže strčit ruce, je hned mnohem míň hádavá a nebude se moc bránit výčitkám. Koukáš vymyslet něco, co by ho vytáhlo z průšvihů, když na to máš zrovna čas? Nekoukáš. Přemýšlíš o Danovi. A vlastně ani ne tak moc o Danovi, co? Spíš o tom, jestli mu stojíš za to – Co je takhle Pepkovi platný to, co víš –

Kdyby Martin jednou nepřišel, tak bych to poznala, napadlo ji najednou. Nijak se těm výčitkám, které právě vyslechla, nebránila. Jenom je nějak přestala poslouchat. Kdyby Martin dostal chřipku a já bych chvíli seděla u Dana sama – Jenže co kdyby to v tu chvíli začal být starý Dan. Úplně nerozzlobený. To ne. Ať Martin žádnou chřipku nedostane. Ani rýmu. Radši ne.

Zaslechla klíč v zámku. Už jdou. Škoda, řekla si pokrytecky, jenže věděla, že tím nikoho neoklame. Protože bylo jasné, že se té holce už vůbec nechce myslet. Na nic.

Ale nebyli to kluci ani táta. Štěpka si pořád ještě nemohla zvyknout na to, že máma teď chodí do práce, a když slyšela někoho zvenčí odmykat, vždycky čekala někoho jiného. Ale byla to ona.

Zřejmě ji taky zarazilo nezvyklé ticho v bytě. Štěpka viděla, jak v mámině hlavě kluci postupně zapadají na poměrně bezpečná místa, ti tři na volejbal a Mik na divadelní zkoušku. Zasmála se a obě si najednou uvědomily, že už chvíli stojí v předsíni a koukají jedna na druhou. Asi to způsobila ta výjimečná situace. Žádná z nich se nepamatovala, kdy byly spolu naposled samy doma. Štěpka šla pomalu za mámou a trochu se divila, že mají namířeno do pokoje. Budou muset začít něco dělat a obyčejně s tím něčím začínaly v kuchyni.

„Poslouchej, Štěpko –,“ máma se na ni dívala trochu znepokojeně, jako by se jí chtěla na něco zeptat a nevěděla jak, ale Štěpka si to vyložila jinak.

„Měly bychom začít mýt ty dveře, vid’.“ Podívala se na ohmatané místo u kliky a trochu vzdychla. „Tak jdem,“ řekla odhodlaně.

„Nejdem,“ oznámila jí máma. „Vykašlem se na ně.“

„Vykašlem se na dveře?“ zeptala se Štěpka udiveně. „A co budem dělat?“

„Sednem si,“ řekla máma. „A nebudem dělat nic, dokud nepřijdou. Když jsme tu jednou samy.“

„A všechno necháme plavat. Ať to tu vypadá jako u Majky, než se vrátil Pepek,“ zamumlala Štěpka.

Najednou věděla, jak Majce tenkrát bylo. A proč to u ní tak vypadalo. Nechat všechno být. Ať si to jede rovnou z kopce. Přímo cestou k osudu. Přesně tohle se jí teď taky chtělo udělat. Ale zároveň, jak si vzpomněla na Majku –

„U Majky?“ zeptala se máma, jako by ji na téhle připomínce něco zarazilo. „To se za jeden večer nedá stačit, jak to tam už zase –“ Zavrtěla nad něčím hlavou, ale pak se zřejmě rozhodla odložit i tohle na později. „Teď si tu prostě sednu a budu na tebe koukat,“ prohlásila.

„To je teda prima program,“ zamumlala Štěpka.

„Prima,“ souhlasila máma. „Stejně mám pocit, že jsme se už celou věčnost neviděly.“

„No jo,“ vzdechla Štěpka. „A to do tý práce chodíš teprv měsíc.“

„Jenže jsme předtím byli všichni strašně dlouho pořád spolu. Totiž – jestli je vůbec něco strašně dlouho.“

„Asi není.“ Štěpka měla dojem, že ji něco podobného někdy nedávno taky napadlo.

„Takže jsme třeba byli spolu vlastně jen strašně krátko. A to jste mi ještě celou tu dobu utíkali.“

„Utíkali?“ podivila se Štěpka.

„Rostli,“ vysvětlila jí máma. „Proto se mi od vás nechtělo. Kvůli tomu, co mají děti ve zvyku udělat. Pořád růst – a najednou jsou pryč.“

„Najednou jsou vyrostlý,“ opravila ji Štěpka. „Kdyby to bylo tak, jak říkáš, musely by se pořád zmenšovat, až by zmizely.“

Na mámu její logika neudělala dojem.

„To nemá co dělat s velikostí, ale s časem,“ řekla. „Jenže proti tomu se nedá nic dělat. Když je člověk v práci, děti mu zatím utíkají. Ale když je doma, utíkají mu taky. To je přírodní zákon. A když je na něco zákon – Radši mi řekni, víš něco o těch Plichtových? Majka se mě na ně tuhle ptala, tedy vlastně na toho Luboše, co chodí s vámi do třídy a byl předtím s Pepkem, víš –“

„Vím.“

Proč asi zavádí Majka zrovna teď řeč na Luboše –? Dokážou mámy nějak vědět věci, které nevědí –? Uvědomila si, že se jí jedna z nich právě na něco ptá.

„Ty máš nějaké starosti, vid‘“

Bylo by bezvadné moci teď prostě kývnout. A mámě by to ani nemusela moc vykládat. Pochopila by to všechno – ale myslela by si, že je to teď na ní. Aby s tím něco udělala. Hned teď. A Štěpka si to všechno potřebovala ještě rozmyslet. Takhle by to jenom zamotala, a navíc mámě hlavu. Když má teď taky až dost svých starostí. S tím novým zaměstnáním. A s nimi. A s časem. Takže Štěpka nekývla. Naopak zavrtěla hlavou.

„Ani ne, mami.“

Máma jí nevěřila, a to bylo vlastně docela příjemné. Jako by někde zůstaly pro všechny případy pootevřené dveře – ale teď už se znovu nezeptala a vrátila se zase k Plichtovému.

„Víš, Majka povídala, že když si Luboše ta jeho máma odtamtud odváděla, vypadali oba, jako by jim to vlastně bylo jedno. Lubošovi i jí.“

„Jí ne,“ řekla Štěpka.

Máma se na ni podívala.

„My už teď brzy vyjdem školu a člověk pak nemusí jít do učení, víš. Může jít hned dělat a Luboš jí bude muset dávat peníze. Dokud nebude plnoletý.“

„Hm,“ řekla máma.

Štěpka se zasmála.

„Tak vidíš, že i paní Plichtová má starosti s časem. Bojí se, aby Lubošovi nebylo moc brzo osumnáct.“

„To není starost s časem.“

„Já vím,“ řekla Štěpka. „Jenže mámy mají někdy starosti, že by ses divila.“

„Že bych se divila?“

„No,“ ujistila ji Štěpka. A dodala jaksi neočekávaně: „Hele, mami, ty ráda kradeš děti, vid‘“

„Cože ráda –?“ zeptala se máma, ale pak kývla. „Jasně. Tedy – ne všechny, ale některé.“

„Mohla bys ukrást Dana.“

„Dana?“ Máma vypadala v první chvíli trochu udiveně, ale hned souhlasila. „Klidně.“

Zřejmě ho zařadila mezi ty některé. Štěpka to potěšilo. I když to byla jasná věc.

„Nemohla bys ho asi ukrást úplně, ale dost.“

„No víš, asi by to nebylo tak jednoduché. Bojím se, že by jeho máma protestovala, i kdybych ho neukradla úplně. Myslím, že by si všimla, i kdyby ho chyběla jen půlka.“

„Nevšimla by si, ani kdyby ho chybělo tři čtvrtě.“

„Čím tě tak naštvala?“ zeptala se máma.

„Ničím.“

Máma neříkala nic. Čekala, až jí to Štěpka vysvětlí.

„To jsou úplně nejprotivnější lidi, co tě naštvou ničím.“ Štěpka byla o této věci opravdu schopna podat zasvěcený výklad. Měla to promyšlené. „Nemusejí nic dělat. Prostě jsou takoví. U těch milých poznáš vždycky, čím jsou protivný. Když zrovna jsou. Protože jsou jinak milí. Ale u těch hrozně protivných se to nedá poznat. Ať dělají, co chtějí –“

„A co třeba dělá?“

„Bude se vdávat,“ řekla Štěpka, jako by jenom namátkou jmenovala jeden z hrozných přečinů Danovy mámy.

„No víš, to samo o sobě není nic tak zavrženíhodného. I když jde o starou osobu.“

Máma se na ni nenápadně podívala.

„Já vím, že ne,“ řekla Štěpka důstojně.

Neměla ráda, když se jí někdo posmíval. A teď neřekla vůbec nic směšného. Ale máma ji nechtěla rozzlobit. Tajně doufala, že snad taky patří k těm, na kterých se pozná, když jsou protivní. A když už nejsou.

„Je rozvedená?“ zeptala se rychle. Aby bylo jasné, že ji to vážně zajímá. „Nebo jim táta umřel?“

„Nevím. Žádný se tam nevyskytuje.“

Štěpka opravdu hned poznala, že máma už zas není protivná, a chtělo se jí povídat dál.

„Jenže ona ho stejně nechce,“ řekla.

„Koho nechce?“ podivila se máma.

„No toho. Co se s ním bude vdávat.“

„Ty ho znáš?“

„Jeho ne.“

„Tak koho?“

„Aha,“ řekla máma, ale pak se přece jen zeptala: „Jak to můžeš tak jistě vědět?“

„Vím,“ řekla Štěpka. „Vůbec o něj nestojí. Neví, jak se to dělá.“

„Hm.“ Máma se podívala na tu úplně vyrostlou Štěpku, jako by měla strach, že jí teď hned před očima zmizí. „Můžeš mít pravdu. Třeba teď už jenom ví, jak se stojí o Dana, ne?“

„Ne,“ řekla Štěpka tak důrazně, že přitom shodila knihu ze stolu. „To neví. Ani náhodou. Jak můžeš o někoho stát, když vůbec nevíš, kdo to je. Nemá o něm ani ponětí, protože –“ Sehnula se pod stůl.

Zdálo se jí, že to vysvětlila trochu zmateně. A přesto o dost srozumitelněji, než měla vlastně v úmyslu. Máma ji o tom taky nenechala na pochybách.

„Víš co, já ho ukradnu pro tebe.“

„To ne.“ Tentokrát to znělo ještě mnohem důrazněji než poprvé.

„Jasně že ne.“ Máma našťstí patřila taky k lidem, kteří dokážou poznat, že řekli něco nevhodného, a okamžitě to odvolala. „Krásť budem zásadně každá pro sebe. A uvaříme si k tomu čaj s rumem, co říkáš?“

„Tak jo.“

Uvařily si ho. Rumu tam dala máma tolik, že by se tím nedokázalo opít ani kuře, ale Štěpce přece začalo být teplo a trochu ospale a chtělo se jí dál plánovat ty krádeže. Máma taky plánovala.

„Ukradneš ho pro sebe,“ řekla, „ale Dan si bude myslet, že ukrad on tebe, a nebude vědět, jak ráda mi s ním utečeš. To zůstane jen mezi námi.“

Štěpka trochu omámeně kývla. Znělo to tak hezky, že se jí nechtělo nic namítat. Jen doufat, že se máma neplete a umí prorokovat. I když zase Štěpka vlastně vůbec neměla v úmyslu někam utíkat. Pak ji napadla příznivá okolnost, kterou s mámou přehlédly.

„To už ho přece ty budeš mít taky ukradenýho pro sebe,“ řekla. „Tak kam bysme utíkali.“

Máma se zasmála, ale zavrtěla hlavou a neříkala nic. Štěpku tohle zlobilo ještě o hodně víc, než když se jí někdo posmíval. Neřekla přece žádný nesmysl. Máma by určitě dokázala Dana ukrást. I když krást ho není nic lehkého. Štěpka si potichu vzdychla. Jak pro koho – Ale máma by to dokázala. Jenže asi nemá smysl o tom debatovat.

„Povídáme hlouposti,“ řekla. „Asi to dělá ten rum.“

Nedělal, ale takhle to znělo líp. Jenže máma taky věděla, že rum za nic nemůže.

„Proč hlouposti?“ zeptala se.

„Protože Dan teď stejně nemůže nikam utíkat. A ani nechce. Se mnou.“

To poslední řekla Štěpka tak potichu, že to skoro vůbec nebylo slyšet. Máma taky dělala, že to přeslechla.

„Na takovýhle druh útěku nepotřebuje nikdo zdravé nohy,“ podotkla jenom.

„To nepotřebuje,“ souhlasila Štěpka okamžitě. „Stačily by nám oběma moje.“

„Tak vidíš.“

„Jenže von –,“ začala Štěpka a pak zase přestala, protože si nebyla jistá, jestli chce pokračovat. Máma se na ni nedívala, jen si soustředěně míchala čaj a pak ji slyšela říkat: „– vůbec nepotřebuje žádný nohy. Totiž naše. Aby za ním chodily. Kvůli němu by si klidně mohly zůstat doma.“

„Čí nohy?“ zeptala se máma věcně.

„Martinovy. A moje. Ty moje víc.“

„Co tvoje víc?“

„By si mohly zůstat doma.“

Máma se na ni podívala.

„A nepleteš se?“

„Ne.“

„Jak to víš?“

„To se pozná.“

„Hm.“ Máma se na okamžik zamyslela. „Jenže to máš s nima tak,“ řekla potom. „Já si myslím, že je táta pořád docela rád, že ty moje nohy došly sem k nám. A přitom má dny, kdy nevidí, že už na nich sotva stojím. Nevšiml by si ani, kdybych třeba u škopku s nádobím usnula.“

„Já vím,“ řekla Štěpka.

„Ale kdybych se v tom škopku utopila, tak by mu to přece jen vadilo.“

Štěpka důrazně kývla. Tohle bylo jasné. Co by si bez mámy počal.

„Prosím tě, radši se v tom škopku neutop.“

„Neutopím,“ ujistila ji máma. „Ty bys mě vytáhla.“

Podívaly se na sebe.

„Tak ale na co nám jsou?“ zeptala se Štěpka.

Máma se zasmála.

„Já nevím. Ale taky bych nechtěla, aby se táta utopil ve škopku.“

„No jo,“ řekla Štěpka. Věděla to. „Jenže –“

„– jenže se mu prostě někdy nevejdeme najednou do hlavy já a lanová konstrukce nebo něco takového a já si myslím, že ta Danova archeologie není o nic skladnější. Hlavně teď, když ví, že by to s ní nemuselo vyjít. Plánovali to s Martinem a vy jste u něho vždycky spolu, vid'. Takže má hlavu plnou těch věcí, co Martinovi třeba vyjdou a jemu ne. Víc se mu do ní nesloží. Možná že když odejdete, tak ho mrzí, že tam ještě nezůstala. Jenže ho to napadne pokaždé,

když už je pozdě. Já nevím. Ale to se pozná. Časem. Jenom musíš být u toho. A já ho radši ukradnu až potom. Věci se mají dělat ve správném pořádku, víš. Teď jsi na řadě ty. A co je vůbec s Pepkem?”

Znělo to, jako by si máma myslela, že už toho řekla dost. Zřejmě neměla v úmyslu pokračovat, možná proto, že chtěla, aby její dlouhá řeč správně vyzněla. Jako by teď schválně chtěla mluvit o něčem jiném. Tedy o Pepkovi.

„Už jsem ho nějak dlouho neviděla. Když jsem se u nich naposled stavila, nebyl doma. A Majka by nutně potřebovala pomoci s úklidem. Nevím proč, ale nějak to už zase nemůže stačit. Ještě že jí teď nehrozí žádná kontrola.“

Nehrozí –, myslela si Štěpka. Jo. Ale i když jsou věci, které máma neví, do hlavy se jí toho v každém případě vejde spousta. To všechno, o čem mluvily, a Pepek s Majkou k tomu. Jenže ji stejně mrzelo, že tak najednou změnila předmět hovoru. Protože Štěpce se teď vůbec nechtělo mluvit o Pepkovi. I když se za to styděla.

„Myslíš,“ zeptala se nejistě, „že každý myslí pořád jen na sebe? Nebo to dělá jen někdo?“

Máma se nezeptala, jak to souvisí s Pepkem.

„Myslím,“ řekla, „že nikdo na sebe nemůže zapomenout. Má se nejbliž. Vždycky stojí uprostřed a vesmír se točí kolem něho. Já mám dojem, že to takhle dělá docela rád a že by ho to jinak ani nebavilo. Proč by se točil, kdyby neměl kolem koho. Jen by měl každý vědět, že to neprovozuje výhradně kvůli němu. Dělá to kvůli každému, kdo je. V tuhle chvíli kolem nás. Ale kolem těch druhých taky. Takže určitě existuje například i pepkocentrický vesmír.“

Mrkla na Štěpku. Zdálo se, že proti její teorii nemá námitek, a tak už jen dodala:

„A že se točí kolem Dana, to ani není třeba připomínat, vid’ –“

13

Váva se shledá se starými přáteli

„Tak si to představ,“ řekla babička.

„Už si to představuju,“ poznamenal Dan. „Jen bych potřeboval vědět co.“

Babička opřela tašku s nákupem o skříň a kabát hodila přes židli. Takhle to určitě dělá Štěpka, když přijde domů, napadlo Dana. Najednou věděl, jak babička vypadala dřív. Nebo vlastně jak pořád ještě vypadá. Jenže to není vždycky vidět.

„Já už vím, proč to schovali k ní,“ oznámila mu.

Dan zůstal stát na jedné noze, jak se zrovna chystal přisednout si z postele do křesla.

„Jak to víš?“ Odkášlal si a pak se zeptal: „Štěpka ti to řekla?“

„Štěpka ne,“ zamumlala babička.

Pomohla Danovi do toho křesla a sedla si proti němu.

„Víš, tohle schovávali přede mnou. Asi tak před čtyřiceti lety.“

Dan na ni chvíli koukal.

„Aha,“ řekl pak s úlevou. Vzpomněl si, že mu babička jednou něco takového povídala. A taky o starém pánovi, který vedl smutné řeči. „A ten starej pán byl vedle, když ti říkal, že už se to nedovíš.“

„Starý pán –,“ Babička vypadala okamžik zmateně a pak se rozzářila, jako by byla právě dostala další dobrou zprávu. „Vidíš, na něj jsem si teď nevzpomněla. A máš pravdu. To jen dokazuje, že se moh taky někdy splést. Já to věděla.“

„I když byl jinak strašně chytřej,“ připomněl jí Dan.

„I když,“ souhlasila babička spokojeně. Jako by si z toho starého pána chtěla ještě teď utahovat. „Jenže já jsem věděla, že mám pravdu. A i tohle jsem se ještě dověděla,“ oznámila jemu i Danovi.

„Babi,“ zeptal se Dan, „co to vlastně schovávali, že je to pořád ještě důležitý po – po takový spoustě let?“

„Vůbec to už není důležité,“ řekla babička. „A ani nikdy nebylo. Teda pro mě,“ dodala trochu zahanbeně. „Víš, člověk je vždycky větší sobec, než si sám o sobě myslí. Nebo aspoň já. Pro mě bylo důležité jen to, že tu věc schovali sami a chtěli to přede mnou utajit.“

Samo, myslel si Dan. Co jiného by taky člověka mohlo na nějaké věci zajímat –

„Kdo to před tebou schovával?“ zeptal se. „Holky?“

„Vendula s tímhle neměla nic společného. Jen Tonka. A Honza.“

Babička před vyslovením toho druhého, docela obyčejného jména okamžik zaváhala. Jako by se musela nadechnout, než řekne něco zvlášť významného. A docela neobyčejného. „Víš co, já ti napřed asi přece jen povím, co schovávali,“ dodala rychle.

Dan kývl. Každá důležitá řeč se začíná nejlíp tím nedůležitým.

„A proč to tak nutně potřebovali schovat?“ zeptal se. „Bylo to kradený?“

Babička se zasmála.

„Kradené to nebylo určitě. Byla to naprosto původní práce doktora Navrátila. Ale bojím se, že ji nikdo nutně nepotřeboval. Důležitá byla jen pro něj. Jenže on si myslel, že je důležitá tak – vůbec. Tohle se někdy může stát každému. I těm nejlepším.“

„Ten doktor Navrátil k nim patřil? K těm nejlepším?“ chtěl vědět Dan.

„Bez debaty,“ řekla babička tak rázně, jako by to chtěl někdo popírat. „On i jeho žena. Všichni.“

Všichni. Hm, myslel si Dan, ale tentokrát se na nic nezeptal. Babička taky hned pokračovala.

„Zapomněla jsem ti říct, že to bylo za války, a Navrátilovi měli na venkově příbuzné, kteří jim občas vozili něco k jídlu. Když přijeli, věděli jsme to vždycky hned druhý den, protože paní Navrátilová okamžitě pověřila Honzu, aby nás všechny pozval. Vendulu, Tonku

i mě, a pak nás krmila. Měli jsme bílou kávu a buchty, které hned upekla, nebo krajíce chleba s něčím, a tak. Samozřejmě jsme se na to tenkrát všechny ohromně těšily, ale byly bychom se k nim hnaly, i kdyby nám byli dávali náhražkové kafe bez ničeho. Znáš to – jsou prostě některé byty, na kterých není nic zvláštního, nejvýš je tam někdy trochu větší nepořádek než jinde, ale jak tam vlezeš, tak bys tam nejradši už zůstal.“

„Jasně,“ zamumlal Dan. „A zase jsou byty, na kterých taky není nic zvláštního, nejvejš je tam vždycky vzorně uklizeno a člověk ani neví, že tam vlastně není moc rád – jenže ten byt za to asi ani nemůže. Protože se tam nemusí nic změnit, a najednou se v něm dá bydlet.“

Mrkl roztržitě na babičku a pak na její tašku opřenou o skříň. Babička se tam taky podívala.

„Měla bych ji uklidit –“

„Ani ne.“ Dan to vyslovil s hlubokým přesvědčením, ale pak se hned bez přechodu zeptal: „Ten pan Navrátil s váma taky jed buchty?“

„Jed. Nebo s námi vždycky aspoň chvílku poseděl. Rád si povídal. Ale ne s každým,“ dodala babička hrdě.

Dan se zasmál.

„Jen s chytrýma holkama, vid’“

„Právě,“ souhlasila babička. „Ale vážně, sám něco věděl, víš. Byl historik a před válkou vydal pár moc zajímavých knížek.“

„A za války napsal jednu tajně,“ hádal Dan. „Takovou, co se tenkrát nemohla vydat.“

Babička trochu rozpačitě zavrtěla hlavou.

„Ona to nebyla historická práce, víš,“ řekla. „Scházelo se u něho pár lidí a sepsali takovou věc – tedy napsal ji jistě hlavně on –“

„Jakou věc?“

„Já jsem to celé nečetla,“ přiznala babička. „Ale bylo to něco o reorganizaci školství po válce.“

„A kdyby to byli Němci u něho našli, tak z toho byl průšvih?“

„To ano. Nikdo si samozřejmě nesměl představovat, že se jich jednou zbavíme, a plánovat, jak si to potom zařídíme. Takže průšvih z toho mohl být ohromný. Jenže víš – nebyl by vůbec stál za to.“

„Pan Navrátil se ve školství moc nevyznal?“

„Ne že by se v něm nevyznal moc. Nevyznal se v něm vůbec. Taky to na něm nikdo nechtěl. Přednášel dějepis a psal ty knížky, a to uměl. Ale ten jeho spis – no, byla to taková utopie.“

„Utopie –?“

„Sen, víš,“ vysvětlila mu babička. „Moc krásný sen o školách, které vlastně ani žádnou organizaci nebudou potřebovat, protože se v nich budou vyskytovat výhradně děti dychtící po vzdělání a pouze inteligentní, vzdělaní a charakterní učitelé, jejichž ušlechtilému snažení už nikdy nic nebude stát v cestě. Prostě školství ve zlatém věku, který nastane přesně v tu chvíli, kdy Němci odtáhnou. Vlastně jsme si to všichni tak nějak představovali, ale když jsem si to tenkrát četla, přece jen mě napadlo, že to možná přesně takhle nebude. Doktora Navrátila to nenapadlo a ten spis mu dělal strašné starosti. Ne to, co by mu Němci udělali, kdyby to u něho našli, ale že by tu práci zničili.“ Babička se usmála. Jako když člověk vidí rozmazanou sazi na nose někoho, koho má rád. „Napsal spoustu vynikajících věcí, ale na téhle mu hrozně záleželo. To se tak stává. A Honza to věděl.“

„Že mu na tom hrozně záleží? Nebo že to nestojí za to?“ zeptal se Dan.

Babička okamžik přemýšlela.

„To nevím,“ řekla pak. „Možná že o tom takhle ani neuvažoval. Věděl jenom, že s tím má táta starosti.“

„Proč si mysleli, že budou Němci zrovna u nich něco hledat?“

„Protože se to tenkrát prostě mohlo stát. A navíc bylo jméno doktora Navrátila známé a jeho smýšlení taky. A kromě toho u nich bývaly ty tajné schůzky – o tom jsem skoro nic nevěděla, ale umím si představit, proč se odbývaly zrovna u nich. Víš, každý z nás si tehdy jaksi neurčitě myslel, že by se něco mělo dělat, jenže Navrátilovi

uvažovali jinak. Vůbec ne neurčitě. Nepřemýšleli, kdo by to něco měl dělat. Bylo jim jasné, že všichni. A k těm se počítali. Tak to něco dělali – Dějiny nejsou takovými lidmi zrovna přecpané, ale v každé době se jich pár najde. A většinou se jim moc dobře nedaří.“

„A myslíš, že na to ten pan Navrátil zapomněl? I když byl historik?“
Babička zavrtěla hlavou.

„Ne. Na tohle ne. Věděl, jak to asi dopadne.“

„A dopadlo?“

„Dopadlo,“ řekla babička.

„S oběma?“

Babička kývla.

„Věděli to předem,“ řekla za chvíli. „I když – asi ne všechno.“

„A jejich máma to nevěděla?“ zeptal se Dan.

„Spíš věděla.“

Jo –, myslel si Dan. „Muselo jim být veselo,“ zabručel.

„Bylo,“ řekla babička. „Ale víš, když člověk dělá takovou věc, není mu možná jenom neveselo. Jenže já jsem u toho nebyla.“ Jako by neměla právo o tom mluvit – a taky se v tom vyprávění rychle vrátila o kousek zpátky. „A u těch buchet, víš, Honza jednou povídal, že má táta starosti s tím spisem. Náhodou s námi zrovna neseseděl, takže vznikla taková chvíle –“

Dan kývl.

„Tátovi dělal starosti ten spis a Honzovi táta. A tobě Honza. Takže jsi chtěla ty papíry vzít k sobě.“

Tahle situace mu byla jasná. Babička to taky potvrdila. Do jisté míry.

„Chtěla,“ řekla. „Jenže nic takového jsem tam ovšem neřekla.“

Tomuhle Dan nerozuměl.

„Neřekla?“

„To víš, že ne. Protože Tonka by to byla okamžitě navrhla taky.“

Dan kývl. Teď už rozuměl.

„Ale – takhle to nenavrhla?“

„Ne. Nic neřekla. Přesně jako já.“

„A co Vendula?“ napadlo Dana. „Ta tam nebyla?“

„Byla. – Ale Venduly se tohle netýkalo.“

„Jo tak,“ řekl Dan. „Ten spis zajímal nejvíc tebe. A Tonku.“

Babička se na něj podívala a kývla.

„Protože jenom Tonka a ty jste měly zájem o – tu reorganizaci školství.“

„Právě,“ řekla babička spokojeně. „S někým, kdo hned pozná, co je podstatné, se vždycky prima povídá.“

„Tak povídej. Co bylo dál?“

„Dál jsem asi tak čtyřiaadvacet hodin bez přestání přemýšlela, jak to zařídit, abych se s ním náhodou někde sama sešla.“

„A proč jsi nešla k nim?“ podivil se Dan.

„Víš, věděla jsem, že Navrátilovi nebudou doma. Odjeli k těm příbuzným na venkov.“

„I s Honzou?“

„Bez Honzy.“

„Tak se to zrovna bezvadně hodilo, ne?“

„Moc ne. Víš, říkali nám, že se to nedělá. Aby šla holka navštívit pána, když je v bytě sám.“

„Pána – to jako Honzu?“ užasl Dan.

„Pitomost, samozřejmě,“ souhlasila babička. „Jenže já jsem si taky neuměla vymyslet, co mu řeknu, až přijde otevřít. Měla jsem zničehonic začít, že si jdu pro ty papíry, nebo mu napřed povídat, že je venku hezky –? Tak jsem se strašně nenápadně procházela, nevím jak dlouho, v ulicích blízko jejich bytu a doufala, že ho potkám – a potkala jsem Tonku. Totiž potkala – zahlédla jsem ji z dost velké dálky a koukala jsem, aby se ta vzdálenost mezi námi nezmenšovala.“

„Aha,“ poznamenal Dan nepřítomně a pak se zeptal, jako by byl dobře neslyšel. „Tys za ní neutíkala, že ne?“

„Ne,“ řekla babička trochu udiveně. „Vůbec jsem neutíkala. To ti právě povídám.“

Dan kývl.

„Já vím,“ ujistil ji rychle a dodal, aby ji nenapadlo na něco se ptát: „Prostě jsi za ní jenom nenápadně šla. Jako detektiv, když šlape něčí stín.“

„Přesně,“ souhlasila babička. „Jako Archie Goodwin.“

Takže teď se podivil Dan.

„Ty znáš Nera Wolfa?“ zeptal se. Jako by ten chytrý tlustý detektiv a šéf zmíněného Archieho byl jeho osobní známý.

Babička odpověděla přesně stejně.

„Aby ne. Co bych si byla bez něho občas počala.“

Hm, myslel si Dan. Starý Wolfe je prima. Ale jako jediný společník –

„A neztratila se ti?“ zeptal se nahlas.

„Ne,“ řekla babička. „Jak by se mi byla mohla ztratit, když jsem věděla, kam jde.“

„A šla tam?“

„Jasně.“

„A dál?“

„A dál – byla tam sedumačtyřicet minut.“

„A ty?“

„Já jsem stála před domem“

„A co ti potom řekla?“

„Nic. Když vyšla z domu, to už jsem tam nestála.“

„Tak jak víš, kdy to bylo?“

„Dá se stát taky za rohem,“ řekla babička. „Umíš si takové blbnutí představit?“

„Samo,“ odpověděl Dan stručně. „A nesla to?“

„Nesla aktovku.“

„Tak jak víš tak jistě, co v ní měla?“

„Protože pak už o tom nikdy nemluvili. Tonka ani Honza. Takže bylo jasné, že mu to přestalo dělat starosti.“

„Ale tobě ne,“ podotkl Dan.

„Mně dělalo starosti těch sedumačtyřicet minut,“ zamumlala babička.

„Sedumačtyřicet minut, přesně,“ zabručel Dan. Babička kývla.

„To člověku klidně vydrží vrtat hlavou čtyřicet let,“ řekla.

„A zrovna tak dlouho klidně vydrží se na to Tonky nezeptat,“ doplnil Dan. „Teda klidně ne, ale vydrží to.“

„Vydrží,“ souhlasila babička. „A jak se tak na to neptá, zapomene, že čas utíká a že je z něho baba. A jde s holkama, z kterých jsou taky baby, na kafe jako každou středu. Jenže jednu z nich zrovna tu středu rozbolí zub a místo na kafe jde k zubaři.“

„Počkej,“ přerušil ji Dan. „Já jsem ti zapomněl říct, že ti sem jedna z nich včera volala. Jenže nevím která.“

Babička kývla.

„Vendula,“ řekla. „Asi se vrátila od zubaře a myslela, že už budu doma. Jenže my jsme se včera s Tonkou zapovídaly.“

„Ty ses jí na to zeptala.“ Neznělo to jako otázka, spíš jako by to Danovi bylo jasné. A jako by za to babičku předem omlouval.

„Nezeptala.“

„Nezeptala,“ opakoval Dan spokojeně. Takhle mu to bylo ještě jasnější. „A co bylo dál? Myslím tenkrát.“ Chtěl to teď slyšet po pořádku. Na Tonku u včerejšího kafe bylo zatím dost času.

„Dál už toho moc nebylo. Tedy – pro mě. Pro ně –“ Babička chvíli mlčela. „Ještě jsme se párkrát s Honzou viděli,“ řekla pak. „Nic neříkal, víš,“ Dan kývl a babička tedy hned pokračovala, „a já jsem myslela, že se schází s Tonkou. A potom už byl konec.“

Jako by o tom nic víc nevěděla. Nebo nechtěla, aby o tom o moc víc věděl Dan. Konec. A všechno to, co může předcházet. Věci, které si člověk vůbec neumí představit. Nebo možná umí. Kolikrát si to asi představovala ona –? Za čtyřicet let se to dá stačit dostkrát.

„No a včera,“ řekla babička, „Vendulu bolel ten zub.“

Dan na ni zůstal chvíli bez řeči koukat. Než si to stačil srovnat v hlavě. Před čtyřiceti lety sebrali Honzu. A včera Vendulu rozbolel zub.

„Aha,“ řekl pak.

Babička kývla. Asi poznala, že už to stačil, a tak pokračovala.

„Takže jsme byly s Tonkou na tom kafi samy, víš. A Tonka povídala, že už měla párkrát v úmyslu něco mi říct, jenže se nějak nenaskytla příležitost. Ale když jsme tu teď náhodou takhle ve dvou, že by mi chtěla vysvětlit, jak to bylo tuhle s tou její návštěvou u Honzy, protože má takový pocit, že jsem si to špatně vyložila.“

„Jak věděla, že o tom víš?“

Babičku to očividně zarazilo.

„Vidíš, to nevím.“

„Možná že jsi nebyla tak vynikající detektiv, jak sis myslela, a sledovaná osoba si tě všimla,“ poznamenal Dan. „Ale na tom už teď vlastně moc nezáleží, ne?“ Když to bylo tuhle, napadlo ho.

„Máš pravdu. Na tom ne.“

„Vlastně to bylo dobře,“ usoudil Dan. „Jinak by Tonku nemohlo napadnout, že sis tu její návštěvu špatně vyložila. Řekla ti taky jak špatně?“

„Řekla.“

Dan se na babičku podíval. Všiml si, že se docela zřetelně začervenala.

„Řekla ti, o čem s Honzou mluvili?“ zeptal se.

„O mně.“

„Prima.“ Dana to potěšilo, taky proto, že to už chvíli tušil. „A co si povídali?“

„No, Tonka chtěla, aby jí dal ty papíry.“

„To jsem si moh myslet,“ zabručel Dan.

„Počkej. Tonka to vlastně neřekla takhle. Povídala, že chtěla, aby je dal jí, a ne mně.“

„Právě.“

„Já zase chtěla, aby je dal mně, a ne jí,“ připomněla babička.

„Hm,“ připustil neochotně Dan, kterému se to jaksi nezdálo stejné. „A co Honza?“

„Dal jí je. A děkoval tak moc, až to bylo Tonce divné. Protože nikdy moc nemluvil.“

„Takže jí to bezvadně vyšlo.“

Babička zavrtěla hlavou.

„Honza jí vysvětlil, proč tak moc děkuje. Povídal, že se takhle nebude muset bát, ať už to jinak dopadne, jak chce –“

„O ten uhozenej spis?“ podivil se Dan. „Já myslel, že taky věděl –“
Babička se na něj podívala.

„O tebe,“ řekl Dan rychle. Chudák Tonka, napadlo ho. Tohle jí tedy opravdu moc nevyšlo. Ale stejně je to dobře. Protože to vyšlo bezvadně na druhou stranu. I když vlastně – trochu pozdě.

„Víš,“ řekla babička, „třeba se ti to nezdá, ale záleží na tom, abys věděl, jak věci byly. Takhle je všechno jinak. Vlastně jsem ani nebyla moc sama. Měla jsem Honzu, i když jsem o tom nevěděla, a Tonku, víc, než jsem věděla.“

Dan se na ní podíval s jistou pochybností.

„Nerozumíš?“ zeptala se babička udiveně. „Celou tu dobu mi přece chtěla říct, jak to doopravdy bylo. A taky mi to řekla. Hned, jak Vendulu rozbolel zub.“

„To je pravda,“ řekl Dan pomalu.

„Je,“ ujistila ho babička. „Někdy by asi bylo lepší, kdyby si lidi řekli věci dřív. Ale kdo ví –“

„Lidi se na některý věci nemůžou ptát,“ zabručel Dan.

„Můžou. Někdo by to určitě udělal. A že my dva děláme něco stejně, nemusí nutně znamenat, že to děláme dobře. Třeba zrovna naopak, víš.“

„Nevím,“ řekl Dan.

Babička se nehádala.

„A co se stalo s tím spisem?“

„Vidíš, to nevím zas já,“ řekla babička. „Asi se někde ztratil. Ale stejně záleželo vřdycky jenom na Honzovi. A na jeho tátovi – a pořád na nich záleží. Na těch papírech ne. O to, co schovávají u Štěpky, taky vlastně nejde, vid,“ dodala nečekaně.

Dan kývl. Babička to stejně ví. Tohle, a co ještě –?

„Ty jsi dávno věděl, že je to u ní, vid’!“ poznamenala. „Proč to vůbec musíte schovávat?“

„Kvůli Pepkovi. Protože Luboš, co s ním byl v domově, to ukrad a pak mu to strčil. Aby to našli u Pepka, kdyby něco, a ne u něho. A taky aby se Pepek bál. Luboš je prostě takovej.“

Babička se na nic neptala. Jen kývla. Věděla, že jsou lidi, co jsou takoví.

„Ale Pepek s tím jinak neměl nic společného,“ řekla. Ani tohle nebyla otázka, takže Dan nemusel nic vysvětlovat. Ale něco jí přece jen nebylo jasné. „Nemohli jste to vrátit?“

„Nemohli. Nevíme komu.“

Babička zavrtěla hlavou. Nad svou vlastní nechápavostí.

„No jasně,“ řekla. „S tím se vám Luboš asi nesvěřil. A vy jste v tom nemohli Pepka nechat. Jenže oni se tě nezeptali a dali to rovnou ke Štěpce.“

Dan si odkašlal.

„Nejdřív si to vzal Martin.“

„Aha. A teď to má Štěpka. Nechtěla, abys o tom věděl, ale tys na to stejně přišel. Jak?“

„Jako ty,“ zabručel Dan.

Babička kývla.

„Štěpka si pro to došla k Martinovi. A tys ji viděl.“

Dan zavrtěl hlavou.

„Úplně takhle stejný to nebylo.“

„Tak jak?“ zeptala se babička.

„Dal jí to na ulici.“

„A nevěděl, že jsi šel za nimi.“

Dan zase zavrtěl hlavou.

„Já jsem tam byl náhodou. A – chtěl jsem je dohonit.“

Mrkl na babičku, protože nic neříkala. Dívala se na něj. Dan si najednou uvědomil, že slyší jakýsi podivný zvuk. Pak si všiml, že sklenice na stolku, o který se babička opírá, klepe o vázu.

„Byli – byli na druhé straně té ulice, vid'. Na protějším chodníku,“ zašeptala.

Opřela se pevně o stůl a ten zvuk přestal.

„Tys o tom nikdy nikomu nepověděl?“

„Ne. Teda – až teďka. Tobě.“ Všiml si, jak babička vypadá, a zamumlal: „Neměl jsem –“

„Měl.“

Tohle neznělo vůbec roztřeseně. Babička to naopak řekla s takovým důrazem, že se s ní Dan radši nehádal. Naopak kývl.

„Měl,“ řekl. „Ale nikomu jinému to nejde.“

Babička se taky nehádala. Neříkala nic. Až za chvíli, a pak to znělo tak trochu, jako by končila dlouhou úvahu.

„Asi máš pravdu.“ A pak se ještě na něco zeptala: „Jak jsi věděl, že to nejde, Dane?“

Dan okamžik poctivě přemýšlel, než odpověděl: „Nevím.“

Babička kývla.

„Takhle to občas funguje. Ty nejdůležitější věci dělá člověk někdy, jako by za něj rozhodoval někdo jiný. Někdo, kdo v něm bydlí, ale vůbec se s ním neradí. Na toho svého spolubydlícího se můžeš spolehnout, Dane. Chtěla bych, aby mi aspoň prozradil –“

„Mysleli by si, že za to můžou. A chodili by sem, protože by museli. Když za to můžou,“ zamumlal Dan.

Babička zavrtěla hlavou.

„To ne. Chodili by za tebou, protože chtějí. Ale museli by na to pořád myslet. A to už by nebylo ono. Lidi mají vidět jeden druhého, když na sebe koukají, a nic jiného. Takže máš pravdu. Tohle si nevyšvětlíte. Ani kdyby někoho za padesát let rozbolel zub. Protože na tomhle se ani za padesát let nic nezmění.“

Dan kývl. Věděl to.

Babička se zhluboka nadechla a najednou se na něj usmála.

„Ale vysvětlíte si něco jiného.“

Dan se na ni udiveně podíval.

„A co například?“

„To, co vědí oni. Hlavně Štěpka.“

„Já se jich ptát nebudu,“ zabručel Dan.

„To ani nemusíš. Já to vím taky.“

„Co víš?“

„Proč si to vzala Štěpka k sobě. Nezdá se ti, že tohle bylo dost podobné jako –“

„Jako s Honzou?“ zamumlal Dan. „Asi jo. Štěpka – Štěpka taky nechtěla, aby si s tím Martin dělal starosti.“

„Ale jdi ty,“ řekla babička. „U Martina to nemohlo zůstat, to před tebou nemuseli tajit. Ale věděli, že bys nechtěl, aby si to vzala Štěpka. A Štěpka nechtěla, abys s tím měl starosti ty. Věděla, že jich máš i tak dost.“

„Jenže tys zapoměla, že tohle bylo předtím.“

„Zapoměla – Ne, nezapoměla. Já vím, že to bylo předtím. A předtím jsi neměl žádné starosti?“

Dan se zadíval na tu prázdnou sklenici. Starosti –? Tamhle u toho stolku si psal úkol – a pak tam jen tak seděl. Napadlo ho, že by chtěl vědět, jak podrobná je asi ta Martinova mapa a jaká je to smůla, že musel právě dnes na angličtinu a že Štěpka zrovna doma uklízí. Kdyby teď někdo z nich zazvonil – jenže jsou zkrátka někde jinde. Kolik může být hodin? Kdyby byla šla máma z práce rovnou domů, už by tu musela být. Takže asi nešla. Je to trochu otravné, sedět tu takhle sám. Ale bude to ještě mnohem otravnější, až tu budou bydlet tři –

„Tak vidíš,“ řekla babička. „Štěpka věděla, že máš starosti.“

Dan sebou trhl.

„Jak mohla vědět –“

„A jak to mohla nevědět? Máma z toho přece nedělala žádné tajemství, že ji občas někdo doprovází domů, a proč by taky dělala. Jenže lidi si takovéhle věci vždycky povídají. Jen tak. Ani na to nemyslí. Štěpka nějaké ty řeči jistě taky slyšela. A myslí.“

„Jo?“ zamumlal Dan trochu omámeně.

„A ty sis nevšiml?“ zeptala se babička. „Nemusíš se jí na to ptát,“ dodala. „Ale jednou jí budeš muset dát příležitost, aby ti to vysvětlila. A mělo by to být o trochu dřív než za padesát let.“

„Za čtyřicet,“ opravil ji Dan. „Vendule to trvalo čtyřicet let, než ji rozbolel ten zub, ne?“

Babička kývla.

„Ale i to je trochu dlouhá doba. Když jsou lidi živí,“ řekla.

„A když nejsou?“

„Taky. Ale trochu to mění situaci.“

Situaci – Dan si ji najednou jasně představil. Hezky zařízený byt a narozeninový dort na stole. – Odpust', trochu jsme se opozdili, říkala máma. Pokaždé. – To nevádí, odpovídala babička vlídně. – Dort nevystydne a trochu jsem si zatím četla. Opravdu to asi nevádílo. Jestli si člověk čte rok a hodinu, nebo rok bez hodiny. Na stolku v rohu ležela vždycky otevřená kniha.

„Četla jsi pořád toho Nera Wolfa?“

Babička se na něj podívala trochu udiveně. Pak se zasmála.

„To ne. Je prima, ale pořád – Dají se číst i jiné věci. Nebo dělat.“

„A co jsi dělala?“

„No, dřív jsem přece chodila do práce. A potom –“

A potom hezky zařízený byt. A tichý. Nic tam člověka neruší. Ani zvonek na dveřích. Když nikdo nezvoní. Všichni jsou jinde. A tam jinde náhodou taky nikdo nezvoní.

„Babi, vážně, proč jsme k tobě nechodili? A ty k nám?“

„Asi proto, že tvoje máma nemá ve zvyku lhát. Nebo povídat, když není o čem. Měly jsme se spolu dobře, víš. Když byla malá – a potom taky. Scházely jsme se kvečeru, ale pak už jsme dělaly všechno spolu, protože jsme při tom chtěly povídat. Jenže jsme někdy ani nemusely mluvit. Často se stalo, že jsme věděly předem, co chtěla ta druhá říct. Takže jsme si vlastně ani nemohly lhát. A na tvou mámu se dalo od malička spoléhat.“

„To teda jo,“ řekl Dan. „Když to takhle dopadlo.“

Babička zavrtěla hlavou.

„Dalo. A dá,“ vysvětlila mu. „Koukej, nelíbilo by se mi, kdyby za mnou chodila, protože by si myslela, že se to má. Ale mohla jsem se vždycky spolehnout, že přijde, jen když bude chtít. Věděla, že je mi to tak milejší.“

Dan tu poslední větu nevzal na vědomí.

„A proč to takhle chtěla?“ zeptal se.

„Myslela, že už si stejně nemáme co povídat. Když se mi nelíbí, jak to dopadlo s ní a s tvým tátou.“

„Jak to máma dopadla, vid'. A tys jí to řekla?“

„To jsem nemusela. Věděla to. Ale já jsem zase věděla, že by přišla, kdybych ji opravdu potřebovala.“

Dan se na ni podíval.

„To jako kdyby ses topila nebo padala z okna, vid'.“

„No,“ řekla babička. „Ale klidně to mohlo nastat i o něco dřív. A netopila jsem se. Víš, lidem se někdy dějou věci – a já jsem se vždycky měla dobře. Petr –“

Dan si v prvním okamžiku nemohl vzpomenout, o kom je řeč.

„– ten věděl, co všechno se na světě může stát. Jenže o tom nemluvil.“

Jasně. Dědeček, kterému nebylo nikdy víc než devětadvacet.

„Ale stejně jsem se o tom něco dověděla. Od Anduly. Byla tam taky. Víš, chodila s námi jeden čas do školy, ale přišla z venkova. Byla zvyklá dřít a moc se nelitovat. Taky mi neřekla všechno. Neměla ve zvyku vytahovat se ani lidi děsit. Byla to moc prima holka a určitě si toho dost nechala pro sebe. Ale vykládala mi, jak si to zařídila, když jednou strávila půl roku na samotce. Za celou tu dobu neviděla nikoho než bachařku, která nosila jídlo. A nebyl na ni příjemný pohled. Ale Andula říkala, že si tam člověk musel nějak rozdělit čas. Tak ho počítala od bachařky do bachařky. Někdy si představovala, že musí za tu dobu stačit velký úklid, a začínala vždycky mytím

oken a nábytku v kuchyni. Dávala při tom pozor, aby nezapomněla na žádnou polici ani nohu od stolu, a končila drhnutím podlahy. Nebo šla na nákup z jejich chalupy až do města, nebo si opakovala francouzská slovíčka, punské války nebo Přemyslovce. Tak jsem to dělala taky tak.“

„Počkej, babi,“ řekl Dan zmateně. „Tys byla taky zavřená? Nikdy jsi –“

„Právě že nebyla. Byla jsem jenom sama doma. A nic se mi nedělo. Nebylo proč brečet. Nikdo mě netloukl. Nikdo mi nevyhrožoval. Nebyla mi zima a měla jsem co jíst. Ale vyzkoušela jsem ten Andulin recept. Jen tak. Víš, naše mlíkařka zavírá v jedenáct. Takže do té doby jsem tam musela být, když jsem nechtěla zůstat bez mlíka a rohlíků. Tak jsem si rozdělila den do paní Černé a po ní. I když i tohle jsem měla lepší než Andula. Ta paní Černá je milá ženská. A kromě toho jsem mohla dopoledne opravdu uklízet a odpoledne si opravdu číst francouzsky a opravdovou tužkou si vypisovat slovíčka. Nesměj se. Já vím, že jsem se ve skutečnosti měla bezvadně.“

Dan nevypadal, jako by se chtěl zrovna začít smát.

„A takhle jsi to dělala celýho půl roku?“ zeptal se.

„Trochu delšího půl roku,“ řekla babička neurčitě.

„A viděla ses potom ještě s tou Andulou?“

„Moc často ne. Víš, potom se vdala a žila s mužem tam někde u nich. Napsal mi, když umřela. Tak jsem pak měla pocit, že už jsme si to odseděly.“

„Kdo umře, je z kriminálu venku,“ zamumlal Dan.

„Právě. Jenže já jsem pořád ještě seděla doma v teple. Ale to máš tak – třeba pleteš a pouštíš si muziku –,“ Dan si najednou představil všechny ty svetry s rolákem i s věčkem, malé a pořád větší, jak rostl, „– a najednou tě napadne, žes nikdy nežil na venkově jako Andula, nebo žes jakživ neviděl moře a –“

„Já vím,“ zamumlal Dan. „Já ho taky nevidím. Neušel bych ani na –“
Babička zavrtěla hlavou.

„To je právě ono. Nemá to co dělat s tím, co ujdeš. Já jsem si dřív taky myslela, že záleží na tom, dostat se odněkud někam jinam. Jenže v tom to není. Můžeš pást krávu na jedné louce, nebo lovit ryby na stejném břehu, nebo vařit pořád v jedné kuchyni. Stejně to všechno ujdeš.“

„Co všechno?“

„To,“ řekla babička. „Život. Od začátku do konce. Jak ho jednou začneš, přejdeš ho celý. Každý si udělá svou cestu kolem světa, víš. I když ne zrovna za osmdesát dní. Někomu to trvá osmdesát let. Někdo to stačí rychleji. Ale udělá ji každý, kdo se tu jednou octl. Jen by to neměl přehlédnout.“

„Cože by neměl přehlédnout?“ zeptal se Dan.

„Že ji podniká,“ vysvětlila mu babička. „A možná ještě taky to, že má nějaké spolucestující.“

„A mělas je?“

„Někdy víc a někdy míň,“ zamumlala babička. „Ale vždycky jsem aspoň chodila s chlapama na grog.“

Dan užasl.

„S chlapama –“

Babička se zarazila.

„S chlapama ne,“ řekla pak. „A vlastně jsem ti to už povídala.“

„To jsi mi teda nepovídala.“

„Zrovna jsem začala, jenže teď nevím, kde jsem přestala. Aha, u toho, jak sedíš doma a pleteš. No a najednou je ti jasné, že s tím mořem je to nesmysl. Nejde o to, kdes byl nebo nebyl. Jenom ti najednou připadá nepochopitelné, že máš prožít jen tenhle jeden život, když je jich taková spousta. Chodíš do školy. A potom do práce. A pak už zas nechodíš. Někde máš holku. A taky kluka –“

Hm, myslel si Dan. Babička se na něj usmála.

„To je prima,“ řekla. „Ale chodil jsi pořád do jedné kanceláře. Uklízel jeden byt. A nikdy jsi nebyl – no, třeba hospodyní ve venkovské chalupě. Nebo rybářem.“

„A jsme zas u moře,“ podotkl Dan.

„Nejsme,“ řekla babička. „Nebo jsme, ale teď nejde o to, že nejsi někde jinde, ale že nejsi někdo jiný, víš.“

„A tys byla tím rybářem. Když ses dostala z kriminálu.“ Dan to najednou věděl s naprostou jistotou. „Proto jsi chodila na grog. A měla jsi chalupu u moře a sítě a kutr uvázaný u břehu.“

„Kutr?“ zeptala se babička.

„Měla jsi přece člun, ne?“

Babička kývla.

„Ale teď jsi ho doufám vytáhla na břeh.“

„Jasně.“

Babička nevěděla, že měla kutr, ale že ho nemůže nechat na vodě, když dlouho nevyjíždí, to věděla.

„A měla jsi vysoké holínky a rybářský klobouk –“

„Gumový kabát s kapucou,“ zamumlala babička.

„A rybářku a děti, taky v holínkách a v kabátech s kapucama.“

„To ne.“

„Proč ne?“

„Protože tohle nešlo. To je právě to. I rybáři stárnou, víš.“

„A holka z té chalupy zmizela. I se svým klukem,“ zabručel Dan.

„Tak to chodí,“ řekla babička.

„A ten rybář byl každou středu s chlapama v hospodě. Protože s babama by nechodil. Ale jinak to měl všechno dost stejný.“

„Právě,“ řekla babička. „Tys na to přišel hned. Jemu to chvíli trvalo. Než přišel na to, že těch životů nemůže být pro jednoho víc. Ale pro každého je jeden celý.“

„A co s ním bylo dál?“

„Zazvonil mu tam telefon.“

Dan okamžik mlčel.

„Jasný,“ řekl pak. „A teď mu ta chalupa spadne. Protože –“

„Protože,“ souhlasila babička. „Ale ta chalupa nespadne. Takováhle chalupy něco vydrží.“

„Tak ať stojí. Ale stejně tam teď nemůžem. Je to daleko a –“
„– a ty máš co dělat tady,“ řekla babička. „Když už jsi zase v pořádku, nemůžeš to všechno nechat jen na nich. S tím Lubošem se musí něco stát. A ta věc taky nemůže zůstat věčně u Štěpky. Mimochodem, co to vlastně je?“

Dan si vzpomněl na ten spis.

„Taky blbost,“ řekl. „Zlatej náramek.“

14

Neklidný spánek tuleňů

„A hele,“ řekla Štěpka. Znělo to spokojeně, což nebylo nijak zdvořilé, protože to poznamenala při pohledu na Lubošův nos, zcela zřetelně oteklý. A jak se na něj Štěpka dívala, zdálo se jí, že jeví tendenci v tom otékání pokračovat.

„Trhni si nohou,“ odpověděl Luboš.

Podivný tvar jeho nosu musel vzniknout nedávno, protože ráno vypadal Luboš ještě zcela nepoškozeně. Stáli proti sobě na konci chodby, kde si chtěla Štěpka sníst v klidu rohlík, než zazvoní. Ale teď už nějak o klid nestála.

„Pral ses?“ zeptala se vlídně.

Luboš udělal jeden hrozivý krok dopředu. Štěpka se opřela zády o zeď. Neměla by samozřejmě žádnou šanci, kdyby se teď chtěl prát s ní. Ale stejně se nechystala utéct. Bylo jí jasné, že by tím zničila výsledek práce, kterou si někdo s Lubošem dal. Očividně si teď potřeboval spravit sebevědomí, a k tomu nehodlala přispět. Přendala si ten rohlík z pravé ruky do levé. Luboš zase o krok couvl. Přece jen by se nepral s holkou, napadlo ji, ale v tu chvíli věděla, že tak to není. Luboš už dneska dostal od někoho, od koho to vůbec nečekal, a teď se mu nechtělo začínat si znovu. Ani s holkou. Od koho –, myslela si.

Luboš ještě o půl kroku couvl.

„Na tvém místě bych to koukal navalit. Radši dřív než pozdějc. Radši vo hodně dřív.“

Znělo to výhrůžně, ale dost potichu. Přesto, že byl na chodbě rámus a nikdo nebyl tak blízko, aby je mohl slyšet.

„Nejsem tak padlej na hlavu, jak si vy chytrý myslíte. Jestli to nemá von, tak to má jeden z vás. Protože máte vo něj náramnou

starost. Aby se mu náhodou nestala nějaká křivda. A aby mu někdo nešláp na kuří voko. Jenže s tím stejně nemůžete nic dělat. Nebo jo. – vlastně můžete. Namočit se do toho taky. To si klidně poslužte. Já už sem si poradil s jinejma. Takový fajnovky jako vy sou na mě krátký. Dyž chcete průšvih, stačí říct. Vochotně posloužím.“

„Tak hele –“ Štěpka se zhluboka nadechla. Protože právě začínala delší řeč.

„Hájek k tabuli,“ řekla paní učitelka Chytrá. „Tak rychle, jestli si chceš opravit tu čtyřku.“ Podívala se do třídy. „Chybí?“

„Nechybí,“ řekl Milan, který seděl vedle něho. „Vlastně –“

„Tak co je s ním?“ zeptala se paní učitelka netrpělivě.

„Já nevím. Při matice tu seděl.“ Milan se podíval na místo vedle sebe, jako by při bližším ohledání musel Pepka objevit. „Tašku tu má,“ oznámil.

Taška tam byla. Pepek nebyl.

„Tak dobrou noc. Dobře se vyspi.“

„Ty taky.“

Babička se ještě mezi dveřmi zastavila.

„Máma dnes přijde později, vid,“ řekla. „Povídala, že si po divadle půjdou možná ještě na chvíli někam sednout. Tak já ti třeba potom ještě zavolám. Vždycky si doma vzpomenu na něco, co jsem ti zapomněla říct.“

„Tak si nezapomeň vzpomenout.“

Dan měl rozečtené Mušketýry, ale člověku se líp čte, když ví, že ho někdo vyruší.

– Tasil jsem a při prvním výpadu jsem ho zabil, řekl Aramis, když se ozvalo zazvonění. Dan sáhl po telefonu, ale pak si uvědomil, že to, co slyšel, byl zvonek na dveřích. Podíval se na hodinky. Bylo skoro půl desáté. Babička postavila křeslo tak, aby se mohl držet opěradla, než dosáhne na kliku, a v předsíni byly dvě židle. Dostal

se ke dveřím brzy, ale zvonek se už stejně ozval podruhé. Napadlo ho, že by se měl zeptat, kdo to je, ale pak to neudělal. Vypadalo by to, jako by se tu sám bál, nebo co – Když se držel jednou rukou té židle, dosáhl druhou na dveře. Otevřel je. Na schodišti byla tma, takže hned neviděl, kdo tam stojí.

„Seš doma sám?“

Nač tohle potřebuje někdo vědět –? Ale než se stačil leknout, už ten hlas poznal. I když se mu zdál nějak změněný.

„Pepku –“

„Seš tam sám?“

„Jsem.“

Dalo to trochu práce, ustoupit od těch dveří tak, aby Pepek dokázal vejít.

„Jak jsi mohl vědět, že tu budu sám?“

„To je to, že sem nemoh. Ale kdybys nebyl, tak bych – Já nevím.“

Pepek trochu nešikovně natáhl ruku.

„Já ti zas pomůžu do postele, jo.“

Dan kývl a opřel se o něho.

„Já sem nevěděl, jestli tu budeš sám. A jestli jo, tak jak se dostaneš ke dveřím. Ale už ti to de, vid?“

Dan zase kývl. Seděl teď na posteli a Pepek nad ním bezradně postával.

„Tak si sedni. To je prima, žes přišel. Ale jak to, že zrovna teď –?“

Na té cestě ode dveří k posteli měl dost co dělat, takže se vlastně až teď na Pepka podíval. Naskytl se mu dost divný pohled, který mu však okamžitě osvětlil, proč zněl ten hlas jaksi divně. Pepek měl totiž pusu oteklou tak, že ji sotva otvíral, a na tváři modřinu.

„Hele, ty ses pral, vid?“ řekl Dan. Jak se na Pepka díval, taky se mu nějak těžko mluvilo. Jako by ta oteklá pusa patřila jemu. „S kým?“

„S ním,“ odpověděl Pepek stručně.

Dan kývl. Tohle nepotřebovalo další vysvětlení, takže tu informaci jenom sám doplnil:

„Začínal si.“

Pepkův legrační obličej se najednou rozzářil.

„Já sem si začal.“

„Tys ho první praštil?“

„Jo. A von vypadá taky takhle. Teda zase jinak. Já myslím, že mu votek nos.“

„Prima,“ řekl Dan.

Jen to. Ale Pepkovi nějak připadalo, že ho to slyšel říct aspoň třikrát. Pokaždé trochu jinak. S obdivem. Omluvně. Že to nechali jen na něm. A trošku závistivě.

„A proč sis začínal? Teda já myslím proč zrovna dneska.“

„Jo, to je divný. Von už byl ve škole včera. Tak sem pořád čekal, kdy začne. A von nic. Ani vo jedný přestávce. Ani po škole. Víš, že mě jednu chvíli taky napadlo, že třeba dá pokoj? Ale byl sem vůl. Začal dneska. Asi aby to bylo jinak. Taky už sis všim, že je dycky všechno jinak?“

Dan kývl.

„Ale ne moc jinak,“ ujistil ho Pepek. „Stejně sem měl pravdu, že nepřestane. Tohle je nafurt.“

Dan měl zase pocit, že Pepek teď nemluví o jednom určitém Lubošovi, ale tak – o tom, jak se svět točí.

„Čekal na mě po matice. A řek, abych to navalil. Hned dneska.“

Dan si všiml, že se Pepek třese. Ale strčil si ruce do kapes a přešlo to.

„Ale víš, co je divný?“ zeptal se. „Já mu řek, že nenavalím. Ať si trhne nohou. A to sem mu to furt chtěl dát. Jenom vy ste říkali, že to nejde. Ale von se děsně tahal. Na mě a –“ Pepek se na okamžik zarazil a pak dodal stručně: „– vůbec. Tak sem mu řek, že sem to ztratil. A ať to zkusí ze mě vyrazit.“

„Bezva,“ řekl Dan s obdivem. „Ale měl jsi mu říct, že to máme my. A ať to zkusí s náma.“

„Tak tohle zas já vím, že to nejde.“

Na Pepka to znělo nezvykle rázně. „Ale von stejně věděl, že kecám. Povídal, že neni padlej na hlavu. Že je to u Martina nebo u tý zrzky. Nebo –“ Pepek se zase zarazil. Nebo u toho chromajzla, vyjádřil se Luboš. „Nebo u tebe. A že dyž to nenavalíte, tak vás do toho namočí. Protože každému musí bejt jasný, že ste zloději, dyž to máte takovou dobu u sebe. A že moc rád uvidí, co potom uděláte. Povídal, že sem eště větší vůl, než si myslel. I dyž dycky věděl, že sem hodně velkej. Ale že sem větší, dyž sem si našel kámoše, jako ste vy. A že budu čumět, jak mě v tom necháte. Protože takový fajnovky sou dycky největší podrazníci.“

„A pak?“ zeptal se Dan.

„Pak mu votek nos.“ Pepek se na okamžik zářivě usmál, přestože ho to muselo bolet. „A mně huba,“ dodal. „Ale von vodešel dřív. Dost rychle. A už nic neřek.“

„Bezvadný,“ řekl Dan.

Pepek zavrtěl hlavou.

„Vono je to fuk, víš. Stejně platí, co sem vám povídal už předtím. Že vás do toho namočí. Ale dybyste mu to dali, tak by třeba dal pokoj –“ Neznělo to, jako by tomu sám moc věřil, ale přesto ještě dodal: „Vám možná jo. Tak sem ti to přišel říct.“

Podíval se na Dana, jako by ho zajímalo, jestli bude teď přece jen o jeho návrhu uvažovat.

Neuvažoval.

„Ať si trhne nohou,“ řekl. „Někde – nějak se toho budem teď muset zbavit. Ale to jsme stejně měli udělat už dávno.“

„Tys nemoh,“ zabručel Pepek. „Ale víš, že von bude vážně možná radši, když to nevrátíte? Chce za to prachy, ale navízt vás do toho by chtěl eště vo něco víc.“

„Jak by moh?“ namítl Dan. „Musel by napřed říct, že to ukrad.“

„Proč by musel?“ zeptal se Pepek unaveně. Vysvětlovat něco těm třem byla holá beznaděj. „Co by musel, dyž může říct, že sem to ukrad já. Bude povídat, že to věděl, ale že to na mě nechtěl říct. Chytrý se to bude líbit,“ dodal s neotřesitelnou jistotou.

Dal se taky na prorokování, napadlo Dana. Měl nepříjemný pocit, že Pepkovo proroctví nezní ani tak nepravděpodobně, ale stejně zavrtěl hlavou.

„Nás je víc. A víme, jak to bylo.“

„Víte to vode mě. Na vlastní voči ste to neviděli. A Luboš ví, jak se to musí. Každěj dycky věřil jemu. Vo tomhle vy nic nevíte. A já už toho mám dost.“

Dan se na něj pozorně podíval. Poprvé si jasně uvědomil, že toho má Pepek opravdu dost.

„Vono je taky úplně fuk, jestli budou věřit jemu nebo mně. Jak to začnou řešit –“ Pepek se beznadějně ušklíbl. S tou modřinou a otekrou pusou to vypadalo působivě. Jako pohrdlivý škleb na tváři zvlášť otrlého lupiče. „Někdo tam určitě řekne, že citově narušená mládež potřebuje zvýšenou péči. Citově narušená mládež sem já. Protože sem byl v domově,“ vysvětlil Danovi. „A někdo jinej bude povídat, že matka takovou péči zřejmě nedokáže zaručit, takže v tomto případě by dětskej domov pravděpodobně poskytl větší předpoklady –“

Pepek předvedl celou komisi tak přesvědčivě, že se Dana najednou zmocnil pocit, že před ní sám stojí. Slyšel jeho dodatek jakoby odněkud zdálky.

„– a já nechci, aby máma musela todleto eště jednou poslouchat.“

Máma – Na Pepkovu mámu si Dan jaksi vůbec nevzpomněl.

„Myslel sem si, jak se budeme mít prima, až se vyučím. Chtěl sem koupit –“ Pepek jen beznadějně mávl rukou. „A nikdo by nám už jakživ nemoh do ničeho kecat,“ dodal ještě, ale pak se na okamžik zarazil. „Teda nikdo, koho bysme sami nechtěli. Jenže dyž je to takhle, tak sem utek. Protože tohohle už máme dost.“

Utek – Dana poprvé napadlo, že je vlastně strašně pozdě. Mrkl na hodinky. Deset pryč. A Pepek v tuhle hodinu není doma. Je tady.

„Tys utek?“ zeptal se opatrně. „A kdy?“

„Po matice. Teda po tom, jak sme si dali do huby. Jenže to nebylo kvůli tomu. Ale zpátky do domova už nepudu. Mámě to může bejt

fuk, jestli sem v domově, nebo někde jinde. Stejně bych jí už nebyl nic platnej. Potřebovala by pomoct – ale já už jí teďka nebyl nic platnej. Dyž sem musel furt myslet na to, že tam nebudu. Tak sem šel pryč radši hned.“

„Počkej. Kam pryč?“

„No – tak. Já sem si myslel, že to eště řeknu Štěpce, jenže tam mě bude máma hledat nejdřív. Tak sem jen tak chodil. A pak mě napadlo, že tu někdy večer bejváš sám – ale teď už zas musím jít.“

„Někam pryč?“

„Jo. Tam.“

Pepek sebou trhl, když zazvonil telefon.

„Ahoj babi. Nečtu. Je tu Pepek.“

„Pepek? Tak to je prima.“ Nastala krátká pauza, protože babičku asi taky napadlo mrknout na hodiny. „Počkej. Takhle pozdě? Stalo se něco?“

Dan se díval na Pepka, který předváděl pantomimu vyjadřující žádost, aby mlčel.

„No –“

„Co kdybych přišla?“

„Tak jo,“ řekl Dan s úlevou.

Pepek mu vzal sluchátko z ruky a zavěsil.

„Du,“ prohlásil.

„Pryč?“ zeptal se Dan. „Proč bys tam chodil. Tady je přece taky pryč, ne?“

„Co se stalo?“ zeptala se Štěpka místo pozdravu.

Majka se u nich často stavila v kteroukoliv dobu, takže na tom, že teď přišla takhle pozdě, nebylo vlastně nic divného. Jenže bylo, jak Štěpka okamžitě věděla.

„Je máma doma?“

Majka si odkašlala a pak se zeptala podruhé. Taky ji poprvé nebylo vůbec slyšet.

„Je,“ řekla Štěpka. I ona si musela napřed odkašlat. „Pojď dál, teto.“

„Co je, Majko?“

Máma myla v kuchyni nádobí, ale najednou tu stála s nimi. Jako by těmi zavřenými dveřmi taky poznala, že něco není v pořádku.

„Pepek nepřišel domů.“

„Počkej. Odkud? A pojď si sednout.“

Majka zůstala stát.

„Ze školy,“ řekla.

Máma se podívala na hodinky. Jenže je neměla, protože si je před tím mytím nádobí sundala. Ale vlastně to bylo jedno. Stejně věděla, že víc než osm hodin Pepek na cestu ze školy normálně nepotřeboval.

„Šli jste spolu?“ obrátila se na Štěpku.

Štěpka zavrtěla hlavou. Máma se na ni podívala.

„Byl vůbec ve škole?“

„Byl. Ale –“

„Ale –?“

„Jen první dvě hodiny. Pak šel pryč.“

„Proč? Udělalo se mu špatně?“

Máma se teď radši na Majku nedívala.

„Ne,“ řekla Štěpka. Na okamžik se zarazila. „Teda – já nevím.“

„Jak to, že nevíš, Štěpko? Přece se musel dovolit, než odešel, ne? A říct nějaký důvod.“

Štěpka zavrtěla hlavou.

„To se jen tak sebral, vzal si tašku a šel?“

„Nevzal si tašku,“ zabručela Štěpka.

„Stalo se něco ve škole?“

„Nestalo,“ zamumlala Majka. „Jenže já jsem vždycky věděla, že se stane tohle.“

„Co tohle?“

„Že bude chtít jít pryč. Protože mu dojde, co jsem –“

„Majko,“ začala máma, ale Štěpka jí skočila do řeči.

„Tak to vůbec není, teto. Pepek se na tebe nezlobil. Jenom – já myslím, že se o tebe bál. –“

„Bál? O mě –?“

Štěpce najednou připomněla tu dávnou Majku, které kdysi pomáhaly s mámou věšet záclony. Tenkrát jí taky připadala hrozně malá. Nějak se nezdálo možné, že má někde nějakého Pepka. Pak asi nějak vyrostla. A teď se zase zmenšila. A vypadala strašně špatně.

„Von měl Pepek starosti,“ řekla rychle. „Ale dělal si je zbytečně. Totiž – teď už si je dělá zbytečně. Jenže to ještě neví.“

Máma si uvědomila, že Majka teď už asi moc podobného vysvětlování nevydrží.

„Nejdřív ho musíme najít,“ řekla. Snažila se, aby to znělo klidně, jenže měla sama pocit, že to moc nevyšlo. „Kde všude už jsi byla? Myslím, co jsi dělala –“

„Čekala,“ řekla Majka.

Po tomto vyčerpávajícím popisu své činnosti se odmlčela.

„Kde?“ zeptala se máma.

„Doma. Já jsem stejně věděla, že nepřijde.“ Pak si Majka přece jen ještě na něco vzpomněla. „Taky jsem chodila venku. Tam nebyl.“

Máma se obrátila na Štěpku.

„A ty?“

Štěpka se zavrtěla na židli. Věděla, co si máma myslí o metodě, jakou při tom hledání použila Majka. A ona přece taky věděla, že Pepek zmizel. Dokonce o dost dřív.

„Já sem se byla u nich podívat,“ řekla. Pak udělala kratší pauzu. Věděla, že toho nemá moc co povídat, a chtěla, aby se toho zdálo víc. „Zvonila sem, ale nikdo mi nepřišel otevřít.“

„To jsem asi byla tam. Venku,“ zamumlala Majka.

Štěpka kývla.

„Tak jsem si myslela, že ste asi někde spolu. A že je to dobrý.“ Podívala se na mámu a rychle dodala: „Pak sem šla pro jistotu ještě

za Martinem, ale u nich mi řekli, že má basket. Byla sem tam za ním, jenže povídal, že Pepka neviděl, a já sem pak ještě něco musela –“

Máma se na ni podívala. Štěpka jí před chvílí vysvětlila, že přišla dnes tak pozdě, protože byla na košíkové. Ted' se zeptá – ale máma se nezeptala. Řekla jenom:

„Takže Martin o něm neví.“ Vypadala zamyšleně. Pak se najednou obrátila ke Štěpce. „Víš co, zkusíme zavolat Danovi.“

„Danovi?“

Pepek tam s nimi vlastně moc často nechodil. A asi si tam ani nepřipadal nejlíp – Štěpka musela zakašlat, protože měla najednou nepříjemný pocit v krku.

„Já myslím, že by Pepka nenapadlo jít zrovna k nim.“

Majka neříkala nic. Vypadala, jako by ani nevnímala, co si povídají. Stejně to nemělo smysl.

„Zkusíme to,“ rozhodla máma. Kývla na Štěpku. „Jaké mají číslo?“

Ví, že ho nebudu muset hledat v seznamu, napadlo Štěpku.

„Ne tak rychle,“ řekla máma. „Nedokážu si pamatovat šest čísel najednou.“

„Počkejte chvílku,“ zavolala babička z předsíně. „Postavím napřed na čaj.“

A než se uvaří, tak Pepek uteče, myslel si Dan.

Ale kupodivu se nezdálo, že by zmínka o čaji uvedla Pepka do pohybu. Naopak se usadil jaksi pohodlněji na židli. Babičce to taky naštěstí netrvalo moc dlouho. Postavila na stůl tři hrnečky čaje a talíř s namazanými chleby. Dan si teprve ted' uvědomil, že musel mít Pepek strašný hlad. Zřejmě mu taky vůbec nevadilo, že ho babička ted' nechala na pokoji a obrátila se nejdřív na Dana.

„Tak jaký průšvih to vlastně Pepek má?“

„No – chce jít pryč, aby nemusel zpátky do domova. A aby žádná komise už nemohla vychovávat jeho mámu. Když to ted' Luboš na něj chce shodit.“

Babička kývla, jako by byla právě vyslechla tak obsáhlé vysvětlení celého případu, že už nemusela klást žádné doplňující otázky. Nalila Pepkovi znovu čaj a přistrčila k němu blíž talíř s těmi chleby.

„Víš, co dělám, když je na obzoru nějaký průšvih?“ zeptala se ho, jako by spolu byli strávili celý večer a už dlouho si takhle povídali. „Snažím se představit si, co se stane, když to dopadne nejhůř.“

Pepek neodpověděl, asi proto, že měl plnou pusou. A taky začal vypadat strašně ospale.

„Koukej, kdyby se tomu Lubošovi opravdu podařilo někoho přesvědčit, žes to ukradl ty – ono se mu to nepovede, ale kdyby – bylo by přece pro mámu úplně nejhorší, kdybys ještě ke všemu zmizel, ne?“

Pepek byl asi už moc ospalý na to, aby se podivil, jak hlubokou znalost jeho případu se babičce podařilo získat ze stručné Danovy informace.

„Umíš si představit ty řeči, které by musela vyslechnout? Že na tebe byla slabá, nebo že ti nevěnovala dostatečnou péči, když ses jí mohl ztratit, a že by tedy bylo lepší –“

Pepkovi se zavíraly oči, ale teď je najednou otevřel.

„Jak tohle víte?“ zeptal se.

„A ty to nevíš?“

„J-já jo. Ale myslel sem, že bych t-tomu utek, dybych zmizel. A máma taky. J-jenže –“

„Jenže,“ řekla babička. „Už chápeš? A kromě toho – nezdá se ti, že když se vyskytnou nějaké těžkosti, měli byste být na ně dva? Jestli se dá něco říct ve prospěch průšvihů, tak určitě tohle – že je lidi můžou táhnout spolu. To vím jistě. A ještě jednu věc – že se teď máma o tebe hrozně bojí.“

Pepek zamrkal. Vypadal, jako by se probouzel.

Zazvonil telefon a babička zvedla sluchátko.

„U telefonu,“ řekla. „Je tady. Nebojte se, je úplně v pořádku.“ Mrkla na Pepka a na okamžik se zarazila. Ale nijak své tvrzení neopravila.

„Mohla byste to hned říct jeho – Jdete sem spolu? To je dobře. Tak se na vás těšíme.“

„Teta Andula. A máma je tam s ní, že jo?“ zamumlal Pepek. Se slyšitelnou úlevou.

Babička se na něj usmála.

„A průšvih nebude, uvidíš. Je nás na něj tolik, že se určitě lekne.“

Luboš, nebo ten průšvih, myslel si Dan. Z té poslední věty se to nedalo poznat. Ale vlastně to bylo jedno.

„Ty sis tu pěkně užil, vid’“, řekla babička, když za jejich návštěvníky zaklaply dveře. „Ale stejně bylo štěstí, že ho napadlo přijít za tebou.“

„A že tys to sem stihla tak rychle. Myslel jsem, že zmizí, než přijdeš.“

„Kam chtěl vlastně zmizet?“

„Já nevím.“

„Nechtěl ti to říct?“

„Nemoh,“ vysvětlil jí Dan. „Taky to nevěděl. Povídal, že jde pryč.“

„Aha,“ řekla babička. „Ale víš co, Dane –?“

„Vím.“

Babička kývla.

„Už se to nedá nechat. Nebude vypadat moc dobře, že jste to měli tak dlouho – ale na to by snad ani nemusela přijít řeč. Zkrátka to musíte vrátit. Hned.“

„Jo,“ řekl Dan. „A kam?“

Babička zavrtěla hlavou.

„Tak vidíš, jak mi to nemyslí. Už jsem zase zapoměla, že vám Luboš neoznámil, kde to ukrad. A když s tím půjdete na Bezpečnost, mohli by se tam zajímat o nějaké podrobnosti – a nějak se mi moc nelíbí představa, že by se tam Martin nebo Štěpka museli o Lubošovi zmiňovat.“

„Mně taky ne,“ souhlasil Dan. I když měl pro to jiné důvody než babička. „Řek by, že to ukrad Pepek.“ Tohle snad už muselo být jasné.

Asi bylo, protože babička kývla a chvíli se soustředěně dívala na stůl, jako by na něm měla přehledně rozložené různé možnosti, z kterých si má vybrat.

„No jasně,“ řekla najednou. „Ztráty a nálezy.“

„Prosím?“ zeptal se Dan.

„Odevzdáte to ve Ztrátách a nálezech,“ oznámila mu babička. „A je to.“

A je to. Dan měl v první chvíli pocit, že na to opravdu přišla. A netrvalo jí to ani pět minut, zatímco oni – ale pak ho napadlo, že to má přece jen háček. Dost velký. A dávno známý.

„A ty myslíš, že tam se o žádné podrobnosti nebudou zajímat? Určitě by si chtěli aspoň zapsat jméno toho, kdo to přinesl. A adresu. A kdyby se přišlo na to, že je to kradené, tak jsme zas tam, kde jsme byli.“

„U vyšetřování a řečí,“ doplnila babička. „Já si myslím, že by se na to spíš nepřišlo, ale – Víš co, já tam ten náramek donesu sama. A bude to.“

„A dáš se zavřít jako zlodějka?“ zajímal se Dan.

„To by bylo na stará kolena docela zábavné. Dovedeš si představit, jak by se lidi divili?“

„Třeba paní Černá z vaší mlíkárně, vid'. Jenže ty už sis to na tý samotce odseděla, ne?“

Babičce trochu zčervenal nos.

„Zloděje na samotku nedávají,“ zamumlala.

Dan zavrtěl hlavou.

„To nejde.“

„Proč by to nešlo. Podívej, zloděj by ten náramek v žádném případě nešel odevzdávat. Nejvýš by ho mohl ztratit. A ten, kdo takovou věc náhodou najde, s tím přece nemá nic společného. Rozhodně by mi nemohli dokázat, že jsem to ukradla. Když jsem to náhodou neukradla. A kdyby byly nějaké dotazy – ode mne k Pepkovi nevede žádná cesta. Hned zítra řeknem Štěpce, aby to donesla. Pepek musí mít konečně jistotu, že ta věc zmizela ze světa.“

„Já nevím –,“ řekl Dan.

„Ale já vím,“ ujistila ho babička. „A Pepek to ví taky. Protože je mu jasné, že lidi, co mají v úmyslu někoho podrazit, nebývají nijak váhaví. Zná je. Vás už teď taky – ale možná že se dost divil, proč máte pořád dost času. Neví, že ti, kdo mají slušné úmysly, si z jakéhosi důvodu vždycky myslí, že ho mají dost, a tak poskytují Lubošům reálnou a historií doloženou naději, že budou rychlejší.“

„Myslíš, že bude?“ zeptal se Dan neklidně.

Babička zavrtěla hlavou.

„Doufám, že ne. Ale neměli bychom zaspát. Víš, co jsem nedávno četla o tuleních?“

„O tuleních?“ užasl Dan. Kde se tu teď najednou vzali tuleni?

Babička se zasmála.

„Neboj se, nedám se ve svém věku ani na krádeže šperků, ani na zoologii. Jenom mám pořád ještě ráda, když mi někdo řekne něco o životě.“

„Aha – A co ti o něm řekli tuleni?“

„Že je neklidný,“ odpověděla babička okamžitě. „Představ si, že tuleni spí ve vodě, ale neusnou nikdy na delší dobu, než asi tak na pět minut. Pak vyplavou na hladinu, nadechnou se a rozhlédnou, jestli jim odněkud něco nehrozí a –“

„– pak si zas schrupnou na celých pět minut? To si teda moc nepospí.“

„Právě. A vědí proč. Život vznikl v ledovém vesmíru – kde se v něm vlastně vzali tuleni? – a visí na vlásku. Za těch pět minut by třeba mohl zmizet vzduch – kdo ručí za vzduch nad vodou – nebo by se za nimi mohlo objevit něco, co žere tuleně. Jak by mohli klidně spát, když jsou pořád ve stavu ohrožení. Jako my.“

„Jenže na takový spaní nejsme zařízený,“ zamumlal Dan.

Najednou na něj padla strašná ospalost. A byl rád, že není tuleň.

„Nejsme,“ řekla babička. „Snad jsme přece jen zařízený na důvěru.“

Dan se na ni podíval.

„Částečně,“ doplnila to babička. „Nejsme klidnější než tuleni a bát se umíme taky. Pořád. A v každém věku. Ať je nám pět, nebo padesát. Jenže občas stačí, aby nám někdo řekl – Neboj se, máma přijde – nebo třeba jen – Dobrou noc, – a my zavřem oči, protože jsme nabrali odvalu usnout. Na mnohem delší chvíli, než je pět minut.“

„A ty si myslíš –“

„Myslím si,“ řekla babička, „že když my sami někomu řeknem – Klid, jsem tady – mělo by to něco znamenat.“ A dodala, jako by to nějak souviselo: „Řeknem si o to Štěpce. Hned zítra.“

Dan byl už tak unavený, že se mu všechno pletlo, to, že s babiččíným plánem vůbec nesouhlasí, a pocit, že se něco musí stát. Hned. Takže energicky zavrtěl hlavou a přitom zamumlal:

„Nejpozději.“

„Štěpko –“

Štěpka se na okamžik zastavila v předsíni a pak potichu vešla do pokoje. Mik seděl v postýlce a vypadal poplašeně.

„Kde je máma? Proč šla pryč?“

Zřejmě ho vzbudilo zaklapnutí dveří.

„Máma tu bude za chvíli,“ řekla Štěpka.

Mik ji chytil za ruku a Štěpka ho tou druhou zase položila a přikryla. Zůstal ležet, ale pořád se jí držel.

„Co se děje?“

„Nic moc,“ řekla Štěpka neurčitě.

Mikovi to nestačilo.

„Jak nic? A jaký moc?“

„No, máma s tetou Majkou šly pro Pepka. Když se zas našel.“

„Von byl ztracenej?“ podivil se Mik.

Štěpka kývla.

„Ale teď už to bude dobrý. Když jsem řekla Lubošovi, že jsem byla vyklízet ten byt paní Suchánkové. A že tam přišla její dcera. To poslední byla lež, ale znělo to tak líp, víš. Přesvědčivějc.“

„Lhát se nemá,“ zamumlal Mik se zavřenýma očima.

„Já vím,“ řekla Štěpka. „Ale to už je takovej osud. Von se někdy rozjede, že bys tomu nevěřil. A někdo ho musí koukat zastavit. Ty bys to udělal taky tak.“

Ale Mika teď žádný osud nezajímal. Držel Štěpku za ruku a tvrdě spal.

15

Zodpovědně připravený archeologický nález

„Sedněte si,“ řekla paní učitelka a položila na stolec sešity, které přinesla. „Než začneme opravovat ten poslední diktát, ráda bych vám něco přečetla.“ Ukázala jim ještě zalepené, trochu ušmudlané psaní. „Anebo,“ rozhlédla se po třídě, „pojď sem, Heleno. Přečti to ty.“

Roztrhla obálku a podala Heleně dopis. Nezdál se moc dlouhý. Chytrá ukázala na zpáteční adresu.

„Je to od té paní Pospíšilové, které Luboš chodí pomáhat od té doby, co –“

Luboš vyskočil.

„Dej to sem,“ zavrčel na Helenu.

„Počkej,“ řekla paní učitelka vlídně. „Čti, Heleno.“

„Vážená paní učitelko,“ Helena četla rychle, jako by se bála, že se na ni Luboš každou chvíli v návalu skromnosti vrhne, „žádám vás zdvořile, aby mi sem nadále nebyla posílána žádná mládež za účelem pomoci. Přistihla jsem Plichtu Luboše, jak se mi hrabe v zásuvce, což si nepřeji, a když byl mnou napomenut, choval se hrubě. Není-li mládež vedena k chování ke starým lidem, nepřeji si tuto ve svém soukromém bytě a budu si nadále vše potřebné obstarávat sama, nehledě k potížím pokročilého věku. S úctou Růžena Pospíšilová, bytem –“

Paní učitelka vytáhla dopis Heleně z ruky. Vypadala trochu omámeně.

„Měla jsem si to napřed sama –,“ zamumlala, „jenže – Myslela jsem, že to bude zase poděkování. Nic si z toho nedělej,“ obrátila se na Luboše. „Někteří staří lidé jsou podezíraví, ale nesmíš se tím dát odradit. K té paní Pospíšilové už ovšem nepůjdeš.“ Trochu se zamra-

čila, jako by ji bylo právě něco nepříjemného napadlo. „Doufám, že jsi na tu starou paní nebyl opravdu hrubý. I jestli se tě třeba dotkla nějakým neodůvodněným podezřením.“

Štěpka se přes uličku naklonila k Martinovi.

„Někteří staří lidé mají pořád hlavu v pořádku,“ zašeptala. „Když je sem tam napadají neodůvodněná podezření.“

Všimla si, že Luboš už zase vyskočil a dívá se na ně.

„Všichni ste tu padlí na mozek. Protože si myslíte to samý, co taková trhlá baba.“

Zařval to hlasem, který snad neohromil jenom Pepka. Paní učitelka se ho v první chvíli ani nepokusila zarazit.

„Věříte praštěný babě a ani vás nenapadne, že tady ve třídě je vopravdickej zloděj. Co čumíte na mě? Koukněte se na Pepka.“

„Prosím tě, co to povídáš?“ Paní učitelka už zase byla schopná promluvit. „Copak někdo říkal, že jsi něco ukradl? V tom dopise stojíš jenom, že ses choval nevhodně, a to děláš teď taky. A proč do toho pleteš Hájka? Ten tam přece vůbec nechodil.“

Podívala se po třídě.

„Samo že nechodil,“ řekl rychle Martin.

Několik hlasů se k němu souhlasně přidalo.

„Copak se dá krást jen u týdle baby? To von čmajznul ten náramek,“ oznámil jim Luboš.

Třída se na něj se zájmem dívala. O žádném náramku nikdo z nich jakživ neslyšel, ale když se Luboš rozhodl uspořádat představení, byla to v každém případě vítaná změna. Jenže Martin věděl, že se k tomuhle výstupu musí někdo přidat. Hned.

„Jaký náramek?“ zeptal se s mírným údivem.

Štěpka se okamžitě přidala. Jako by Martinova otázka byla současně narážkou pro ni. Zmínka o náramku ji zřetelně udivila.

„O čem je řeč?“ Zajímala se. „Kdo co ukradl? A kde?“

V jejím textu byl zřejmě předepsán mírný, ale slyšitelný důraz na posledním slově.

Paní učitelka se podívala na Pepka.

„Ty víš, o čem mluví?“

Pepek sledoval představení odehrávající se za ním a správně se přidal. Jeho výstup byl němý, ale výmluvný. Pokrčil rameny. Znamenalo to – chudák Luboš. Asi mu přeskočilo.

Paní učitelka tomu rozuměla. A v podstatě souhlasila. Hlavně když Luboš zařval:

„Ty dva vo tom vědí. To voni ten náramek skovali. Dybyste to byla u nich prohledala, tak byste se nestačila divit, co byste našla.“

Paní učitelka si představila, jak provádí domovní prohlídku v rodinách těch dvou, a lehce ji zamrazilo.

„Prosím tě, Luboši,“ řekla. „Takovéhle věci se nesmějí říkat a –“

Štěpka jí skočila do řeči. V životě nic takového neudělala. Skákat do řeči paní učitelce – ale teď ji vlastně ani nevnímala. Oslovila přímo Luboše. Docela jinak, než byla zvyklá. Pomalu, hlasitě a důrazně.

„Říkal někdo, že tys něco ukrad?“

Přesto, že tím vlastně jen zopakovala to, co už předtím říkala paní učitelka, měla její otázka nečekaný účinek. Luboš se na ni podíval, jako by dobře nerozuměl. Pořád ještě stál. A najednou už tam nestál a dveře za ním zabouchly. Paní učitelka se na ně chvíli užasle dívala a pak je rázně otevřela.

„Luboši,“ zavolala.

Ale Luboš už nebyl v dohledu.

Chytrá se vrátila do třídy. Vypadala, jako by se nutně potřebovala vrátit do vyjetých kolejí.

„To je teď u vás nová móda, odcházet ze školy uprostřed vyučování? A myslíte, že vám to jen tak projde? Mimochodem, jak to, že ty jsi včera bez omluvy odešel, Hájku?“

„Spustila se mu krev z nosu,“ řekl Martin rychle.

Paní učitelka se podívala na Pepka a pak zaostřila pohled na jeho modřinu.

„Ty ses včera uhodil? A tekla ti krev?“ zeptala se.

Peppek němě kývl.

„No dobře. Ale stejně ses měl dovolit. Takhle se ze školy neutíká.“
Jenže tím se zas vrátila k současným událostem.

„A co se týká Luboše, toho by asi měl vidět doktor,“ zamumlala pro sebe, ale Peppek to slyšel a byl by rád věděl, jestli tím myslela, že by měl někdo ošetřit jeho nos. Ale nějak se mu to nezdálo. Ostatně jak ten nos, tak Pepkova pusa do rána značně splaskly. Jen ta modřina byla ještě modřejší.

Paní učitelka opravdu nemyslela na Lubošův nos. Měla na mysli Luboše jako celek. Co to s ním je? Vždycky se přece choval slušně. Trochu až moc slušně, napadlo ji najednou. Ale normálně. Kdežto dneska – Asi ho tak rozčililo to psaní. To byla její vina. Jenže kdo mohl tušit – A možná že je navíc mimořádně přecitlivělý. Paní učitelce se vybavily poučky z psychologie. Ústavní výchova, odloučení od matky – Představila si paní Plichtovou a zavrtěla mírně hlavou. Ale snažila se i nadále nevyšímat si pochybností, které se jí záludně pokoušel našeptávat vlastní rozum, a vrátila se k poctivě nastudovaným vědomostem. To Lubošovo dnešní vystoupení určitě nebylo normální. Zdá se, že trpí chorobnými představami, pravděpodobně následkem tíživých zážitků z dětství. Asi by bylo namísto odborné psychiatrické vyšetření. Bude to muset zařídit. Co nejdřív. Bylo by zajímavé zjistit, proč ho asi pronásleduje zrovna představa náramku, myslela si.

„Já jsem myslela, že už si ani neškrtně,“ řekla Štěpka nešťastně.

„A škrtnul,“ poznamenal Martin. Kupodivu spíš vesele.

Seděli oba u Dana v pokoji, ale až u dveří, a to ještě otevřených. Dan měl totiž zvýšenou teplotu a škrábalo ho v krku, takže je babička nejdřív vůbec nechtěla k němu pustit, aby se nenakazili. Ale pak se na ně podívala, a přece jen je pustila. Po dojednání podmínek týkajících se jejich vzdálenosti od zdroje infekce. Peppek s nimi nepřišel.

„Pustili se do velkého úklidu. Stavila jsem se tam, ale Pepek zrovna odtahoval kredenc,“ oznámila jim Štěpka.

„U nich už to propuklo taky?“ zeptal se Martin. „To je snad nějaká epidemie.“

Štěpka věděla, že v tomto případě určitě nejde o vypuknutí choroby, spíš naopak, ale nic jim nevysvětlovala.

„Možná že se Pepkovi dneska ani moc nechtělo chodit pryč,“ řekla jen.

Babička spokojeně kývla.

„Musel toho mít za včerejšek dost,“ řekla.

„Za včerejšek a za dnešek,“ doplnila to Štěpka.

Babička s Danem se na sebe podívali. Proč za dnešek? Oba je napadlo totéž. Nejpozději zítra. A co když už je pozdě?

„Stalo se dnes něco?“ zeptala se babička.

Dan si připomněl, co Štěpka před chvilkou povídala.

„Jak si Luboš škrtnul? Mluvil o něčem?“

„O tom,“ řekl Martin. „Ale nebojte se.“

Dana ani babičku to sice moc neuklidnilo, ale zapomněli na strach, když poslouchali jeho referát o scéně, profesionálně sehrané před zaujatými diváky ve třídě.

„A měli jste vidět Pepka,“ končil Martin hrdě.

„Vůbec nic neříkal, jenom žasnul. Úplně bezvadně. Jako by byl z Luboše jakživ neměl strach. Rozumíte tomu?“

Dan se podíval na babičku a mírně kývl. Martin si toho nevšiml a pokračoval:

„Zato já jsem se bál. Neviděl jsem na něj a nemoh jsem vědět, co vyvede. Ale nevyved. A to ještě to nejdůležitější nevěděl,“ dodal. „Štěpka mu to předtím nestačila říct. To až potom.“

„Co mu nestačila říct?“ zeptala se babička.

„No jo, vy to vlastně taky ještě nevíte,“ řekl Martin spokojeně.

Kývl na Štěpku, jako by jí předával slovo. Zřejmě byl velice pyšný i na ni a chtěl, aby se sama předvedla.

„No,“ řekla Štěpka, kterou to očividně znervóznilo, „vona to byla jen taková náhoda, nebo takovej ten,“ podívala se na babičku, jako by doufala, že tomu bude rozumět, „osud. Nevíte, proč jsem se přihlásila na vyklízení toho bytu po paní Suchánkové? Já taky ne. No vidíte, a vona tam přišla ta Olinka, jak jsem vám vo ní povídala.“ Podívala se na babičku a na Dana, jestli se na to pamatují. Oba na jednu kývli. „Jenže já jsem vám vo ní neřekla všechno. Teďka taky nevím proč – asi jsem si myslela, že s tím budu moct něco udělat, a že by se vám to třeba nelíbilo, jenže víte, to je právě ten osud, že proti němu občas musí někdo něco udělat. I teď, nejen v tom starým Řecku.“

Babička s pochopením kývla, ale Martin s Danem se na Štěpku užasle podívali. Vykopávky ji nezajímaly, ale tohle měla promyšlené.

„No, tak ta Olinka určitě něco byla, víte,“ pokračovala Štěpka. „Myslím jako praneteř nebo prasestřenice nebo něco takovýho, protože věděla předem, že tam po paní Suchánkové nezbylo nic, co by ji zajímalo, až na jednu věc. Dokonce si myslela, že ví, kde ji má hledat. Šla rovnou k tomu výklenku v knihovně, jak sem vám povídala, a přehrabovala se v těch korálech. Jenže ty ji taky nezajímaly. Ale pamatovala si, kde měla její prateta nebo praco – takovýhle věci. Třeba si s nima směla hrát, když byla malá. Nebo se o tom u nich doma povídalo. Pak jí došlo, že tu jednu věc, co měla nějakou cenu, by paní Suchánková asi neměla jen tak v krabici na knihovně. Tak se rovnou zeptala, kde je ten tetin –“

„- náramek,“ zašeptal Dan.

„No,“ řekla Štěpka. „Jenže žádněj náramek tam nebyl a ta paní z národního výboru jí to taky řekla, a když Olinka nepřestala otravovat, tak ji vyhodila. A mně potom povídala, že tý starý paní se moc dobře nedařilo, a kdyby vůbec někdy byla měla něco cennýho, tak by to byla dávno prodala.“

„Jenže neprodala.“ Tentokrát Dan nešeptal. Řekl to s naprostou jistotou.

„Neprodala,“ souhlasila Štěpka. „Asi si myslela, že by s ní moh osud třeba zamávat ještě hůř, tak aby proti němu měla něco v záloze. Myslím, že to měla schovaný pod prádlem nebo v šupleti. A nebyla vůbec podezíravá jako paní Pospíšilová. Já si myslím, že se do toho šuplete už dávno nepodívala.“

Štěpka chvilku vypadala, jako by těmi otevřenými dveřmi, u kterých seděla, viděla mnohem dál než do předsíně.

„Asi spíš hrála na piano,“ řekla pak. „Víte, my jsme si pořád mysleli, že Luboš ten náramek ukrad v klenotnictví. Jenom proto, že tam takový věci jsou. Jenže pak mě napadlo, že ukrást náramek v obchodě určitě není jen tak. A že na nějakou moc chytrou fintu Luboš nemá. Ale sebrat něco nepodezíravý paní Suchánková –“

„To bylo pro něj jak dělaný,“ doplnil to Dan.

Štěpka kývla.

„Pamatuješ se,“ obrátila se na Martina, „jak tenkrát nechtěl, aby se čet ten první dopis? Chytrá si myslela, že je Luboš tak skromnej. A my vlastně taky,“ dodala poctivě. „I když jsme se divili. Jenže Luboš nemoh vědět, jestli po tom náramku přece jen nebude časem sháňka, a byl by asi chtěl, aby se na jeho působení v tom bytě moc nevzpomínalo. Když se to tam mělo vyklízet, dostal bolení břicha a krku. Pepek se divil, že ho nezačal otravovat hned první den, jak se pak vrátil do školy, jenže Luboš se musel napřed přesvědčit, jestli mezitím nic neprasklo, a tak s tím začal zas až potom. A Pepek mu dal do nosu,“ dodala s uspokojením.

Babička si vybavila jednu modřinu a oteklou pusou, ale stejně s radostí kývla.

„Já sem vo tom nosu napřed nevěděla,“ pokračovala Štěpka, „totiž ten nos sem viděla, jenže sem nevěděla, kdo to zařídil. Ale pak mi Luboš povídal, že to na Pepka shodí a že my s tím nemůžem nic dělat – no a já sem věděla, že mám začít. Jako něco dělat. A taky sem už věděla, komu to říct. A jak. Tak sem mu pověděla o tom vyklízení bytu a o Olince. Jenže sem mu řekla, že ta Olinka je dcera

paní Suchánkovy a že si šla pro ten náramek najisto. Že Luboš možná ani moc neudiví, že ho tam nenašla, ale s tím aby si nedělal starosti. Protože už jsme jí ho dali. Je jí jasné, že s tím byly jakési komplikace, a ví taky jaké, i když neví, kdo se o ně postaral, no, ale dala nám pro všechny případy svou adresu. Jasně že nedala, a taky by nám na nic nebyla, ale táta říká, že když už člověk něco dělá, má to udělat pořádně. Tak sem Lubošovi ještě připomněla, že ve škole vědí všichni, že do toho bytu chodil jenom on.“

„A -?“ zeptal se Dan.

„Nic,“ řekla Štěpka. „Jenom koukal. Asi musel chvíli počkat, než se mu to v hlavě poskládá. A pak šel pryč.“

„Tomuhle teda nerozumím,“ řekl Dan. „Jak to, že pak o tom vůbec ještě začínal, když – Udělalas to ohromně,“ přerušil se najednou. Jako by na chvíli obdivem zapomněl na Lubošovu záhadnou drzost.

„To je právě to, že sem si to myslela taky,“ řekla Štěpka smutně.

„Co sis myslela?“ zeptal se Dan.

„Že sem to udělala ohromně,“ vysvětlila mu Štěpka. „Jenže pak dala Chytrá omylem přečíst to psaní od paní Pospíšilové, a bylo to. A stejně si myslím,“ dodala zamyšleně, „že u ní byl Luboš nejvejš jednou. Není asi tak milá, jako ta stará paní, co umřela, ale zase když viděla Luboš, a ještě k tomu u toho šuplete, tak věděla, koho vidí. No a tak napsala do školy, aby k ní už nechodil. Chytrá by mu o tom asi byla řekla mezi čtyřma očima, kdyby byla věděla, co v tom psaní je. Jenže ho přinesla ještě zalepený a dala to hned přečíst Heleně. A Luboš vylít a začal říkat, že je Pepek zloděj.“

Dan zavrtěl hlavou.

„On týhle starý paní taky něco ukrad?“

„Ne,“ řekla Štěpka. „Bud' tam nic neměla, nebo byla bdělá a včas ho chytila.“

„Tak proč do toho začal tahat Pepka? Když nebylo do čeho?“

„Tohle neví,“ řekla Štěpka, jako by se jí ulevilo, že je taky něco, co neví. Jenže pak si přece jen ještě na něco vzpomněla. „Všim si, že

něco povídám Martinovi. Třeba si myslel, že teď chcem říct my, co na něj víme. A možná že vůbec nemyslel, jen se lek.“

„Kdyby myslel,“ poznamenal Martin, „tak by s ním bylo mnohem míň práce. Věděl by, že vůbec nemáme v úmyslu něco na něj píchnout. Totiž vlastně,“ obrátil se na Štěpku, „ty to nemáš v úmyslu. Jenže Luboš tomu stejně nerozumí – a mně se zdá, že blbnem. Víme teď, co se stalo, a taky to mužem dokázat, takže Pepkovi se už nic nemůže stát. Tak proč se vůbec s Lubošem bavíme? Sám to začal Chytrý vysvětlovat, no a my to jeho vysvětlení jenom dokončíme. Přesně o tohle si říká, ne?“

Dan se podíval na Štěpku. Zdálo se mu, že proti tomu, co Martin povídal, se nedá nic rozumného namítat, a Štěpka to asi věděla taky, protože se teď nedívala na Martina, ale na babičku. Jako by nerozumné námitky byly jejich společným oborem. Jenže v první chvíli se zdálo, že ji babička zklame, protože řekla:

„Máš pravdu, Martine. Zrovna o tohle si Luboš už dlouho říká. Jenže co pak – Tresty, víš – snad jsou někdy k něčemu dobré. A někdy taky nejsou. A Luboš si jich vlastně pěknou dávku vybral dřív, než si je vůbec mohl zasloužit. Když má někdo mámu, která ho strčí do domova – Nevím. Je to na vás, ale já bych to zkusila, jak chce Štěpka. Lidi mají hrát proti osudu – jenže hrát si na něj – A kromě toho jste to Lubošovi stejně už dnes předvedli podle jejího scénáře, a já si myslím, že by byla škoda to nedohrát. A třeba mu to nakonec přece jen dojde.“

„Třeba,“ připustil Martin. „Ale jen aby to bylo ještě v tomhle století. Než do tý jeho hlavy něco vleze –“ Zasmál se. „Chytrá si dnes myslela, že mu tam straší. Hlavně jak povídal, že to měla u nás dvou prohledat.“

Babičku to nepobavilo.

„Koukej, Štěpko,“ řekla, „provedlas to ohromně, ale teď bys měla dojít pro ten náramek. Radši hned. Žádné Olince ho dávat nebudeme, není proč, ale domluvili jsme se s Danem už včera –“

Babička zřejmě taky usoudila, že když se něco dělá, má se to udělat pořádně, bez ohledu na doslovnou pravdivost. Dan se na ni káravě podíval, protože přece věděla, že se moc nedomluvili, ale než mohl něco podotknout, skočila jí Štěpka do řeči.

„To nemůžu.“

„Co nemůžeš?“

„Jít pro něj.“

„Samozřejmě že můžeš. Už s ním bylo starostí víc než dost.“

„Právě.“

Štěpka to řekla tak, že se na ni všichni najednou podívali. I Martin.

„Co jsi s ním udělala, Štěpko?“ zeptala se babička.

Štěpka se k ní okamžitě obrátila. Jako by tohle byla správně položená otázka. Ale asi se na ni nedalo tak snadno odpovědět.

„No, víte – když včera Pepek zmizel ze školy, tak jsem věděla, že asi nešel domů. Hned mě napadlo, že je třeba ztracenej. Protože už toho měl dost. Tak jsem se nejdřív stavila u nás a –“ Štěpka se na okamžik přerušila a pak dodala: „Tam nebyl. U nich doma taky ne. A Martin o něm nevěděl.“

Martin se trochu zavrtěl na židli. Protože šel hrát tu košíkovou. Když Pepek zmizel ze školy. A byl ztracenej.

„To už jsem se hrozně bála. A měla jsem hroznej vztek. Že jsme to tak dlouho nechali.“ Podívala se na babičku. „Víte, já jsem si ten náramek předtím doma strčila do kapsy. Protože mě už vážně přestal bavit. A potom jsem na něj zase zapoměla, jak jsem hledala Pepka. Jenže jsem ho nenašla. A už jsem nevěděla, kam bych ho šla ještě hledat, a nechtěla jsem jít domů, protože jsem věděla, že tam nebude. A už byla tma. A zima. A jak sem si strčila ruku do kapsy, tak tam zase byl. Von furt někde byl. Ne Pepek,“ vysvětlila jim. „Ten náramek. A my sme ho neměli komu vrátit. Teď už vůbec ne. Myslím jako po tý Olince. Nikomu nepatřil. Jen paní Suchánková. Ta ho potřebovala, aby věděla, že ho má, kdyby něco – a taky ho vlastně měla až do konce. Protože byla prima a nenapadlo ji, že jí

ho někdo ukrad. Jenže teď už ho nepotřebuje. A potíží je v tom, že nejsme zloději. A taky nejsme padlí na hlavu, abysme ho dávali tý Olince, co byla její praněco.“

Babička kývla, ale dala si pozor, aby teď Štěpku nepřerušila.

„No – a pak sem šla po mostě. Skoro nikdo tam nechodil a lampy jsou tam daleko od sebe, ale stejně jsem se bála, aby si toho někdo nevšim. Eště že sem měla v tý kapse taky kapesník. Tak sem se koukala do vody a přitom sem se musela vysmrkat. Do toho kapesníku. A von mi tam spad.“

Chvíli nikdo nic neříkal.

Pak se Martin zasmál. Znělo to skoro tak, jako by i jeho škrábalo v krku.

„Ten musel pěkně žbluňknout, ten kapesník,“ řekl. „Víš to už Pepek?“ zeptal se pak.

Štěpka mlčky kývla. Dan měl pocit, že se radši ani nepokouší promluvit. Babička si toho zřejmě taky všimla.

„Víš, cos udělala, Štěpko?“ zeptala se.

Štěpka vypadala, jako by to chtěla nevědět. Ale babička, jak se ukázalo, neměla v úmyslu pohovořit o ničení hodnot nebo o něčem takovém.

„Víš,“ řekla pomalu, „možná že ani ta voda pod mostem věčně nepoteče. Třeba za nějakých pár tisíc let vyschne a ten náramek tam bude ležet zasypaný pískem, krásně připravený pro nějakého archeologa. Umíš si představit, jak se zaraduje, až ho vyhrabe? Možná že z něho vykouká, jak jsme žili, na co jsme mysleli a co jsme obvykle měli k snídani.“ Babička mrkla na Martina, který se podle jejího očekávání zamračil. Dan ne, protože se zrovna díval na Štěpku. A Štěpka se zasmála. „Určí stáří toho náramku,“ pokračovala babička plyně, „a napíše článek o tom, v které době se ženy takovými šperky zdobily. Jenže já si myslím, že tenhle náramek možná jakživa žádná ženská nenosila.“

„Jak to víte?“ zeptal se Martin.

„Nevím to,“ řekla babička. „Jen si to tak představuju. Víš, možná, že ta paní Suchánková byla z venkova, a třeba byla jeden rok zvlášť dobrá úroda, nebo možná někdy za války, když lidi pořád sháněli něco k jídlu a pořád víc za to platili, měl najednou její táta nebo dědeček spoustu peněz, a tak koupil něco, o čem si myslel, že to má trvalou hodnotu. Žádná ženská z rodiny ten náramek nesměla nosit, protože to byla taková cennost, jen ho jedna po druhé dědily a schovávaly ho ve skříni pod prádlem, aby jim ho někdo neukradl. Myslím si, že z toho náramku jakživ nikdo nic neměl, až na tu starou paní, která měla v hlavě jiné věci než starost o něj, a tak byla ráda, že ho má, i když už ho neměla. Ale určitě největší radost z něho máme teď my. Když zmizel.“

Štěpka vstala. Jako by si zničehonic vzpomněla, že někam strašně pospíchá. Ale v předsíni ji ten spěch najednou zase přešel. Trvalo jí tak dlouho, než si zapnula kabát, že Martin mezitím vyšel napřed na schody.

„J-je to od vás strašně hezký, že –,“ začala, ale babička jí skočila do řeči.

„Ode mě?“ řekla s údivem. „To tys to vzala všechno na sebe. Vlastně to na tobě bylo od začátku, vid'. Schovávalas ten náramek, aby s tím Martin neměl starosti. A kvůli Danovi.“

Zavřela na okamžik oči a Štěpka se lekla, že se jí udělalo špatně. Ale babička je hned zas otevřela.

„S Danem to bude dobré,“ řekla trochu nesouvisle.

„Úplně?“ zeptala se Štěpka rychle.

Babička zavrtěla hlavou.

„Ale co je to, mít jednu neohebnou nohu, když k ní má člověk navíc někoho, jako je například tahle Štěpka.“

Znělo to tak bezvadně, že se Štěpka ani nepokusila něco říct. Aby to v tom tichu, které nastalo, ještě chvíli slyšela. Takže tam stály a dívaly se jedna na druhou. Jen tak. Jako by se jim ještě nechtělo dát si dobrou noc.

„Tak pojd'te dál, paní učitelko.“

Starý doktor zavřel dveře s tabulkou Psychiatrie a ukázal jí na židli.

„To vy jste chtěla, abych toho Plichtu vyšetřil? Proč si myslíte, že má nějaké utkvělé představy?“

„Protože pořád mluvil o věcech, které si zřejmě vymyslel. Jako třeba o jakémisi náramku.“

„Ano?“ zeptal se doktor. „A co se vám na tom nezdálo? Co o něm tak divného povídal?“

„Že je kradený,“ řekla paní učitelka. „Ale je to vyložený nesmysl. Pořád tvrdil, že o tom vědí i jiné děti z mé třídy, ale nikdo z nich neměl ani zdání, o čem mluví. Víte, strávil několik let v dětském domově. Odloučený od matky a tak –“

„Hm.“ Doktor se nepřítomně podíval na nějaké papíry na svém stole. „Mám to tady,“ řekl. „Ale nic s ním není. Tedy – inteligentní je podprůměrně, ale to asi víte i beze mě. Jinak je v pořádku. Všechno v mezích normy. Ale ten náramek – poslouchajte, neztratilo se něco takového někomu ve škole? Třeba už před nějakým časem?“

Paní učitelka rozhodně zavrtěla hlavou.

„To bych o tom věděla,“ řekla. „Na rodičovských schůzkách se probírá i ztráta cvičky.“ Vzdechla.

„No ano. A v takovém případě by o tom asi nemluvil. Natolik inteligentní zase je. Aspoň myslím.“

Doktor vstal.

„Pust'te to z hlavy, paní učitelko. Bude to nějaká hloupost mezi dětmi. Nic jsem na něm nenašel. Kdyby se ovšem v jeho okolí ztratilo něco, co mělo nějakou cenu,“ dodal starý doktor nevědecky, „to bych za toho Plichtu moc nedal.“

„Já chci mluvit s ním.“

„S Danem?“ zeptala se babička. „To nemůžeš. Je nemocný. A kromě toho teď spí.“

„Tak ho zbud'te.“

Babička zavrtěla hlavou.

„Nevzbudím. A mohl bys mi říct, jak se jmenuješ. To se tak dělá, víš.“

„Plichta,“ zavrčel kluk.

Vypadal užasle a ne moc chytře. Zřejmě ho babička něčím překvapila. A hlavně se asi divil tomu, že vůbec odpověděl.

„Vy ste jeho máma, nebo co?“ zeptal se.

„Babička. A ty jsi Luboš, vid'.“

Kluk sebou trhl. Očividně se mu nelíbilo, že ho někdo neznámý takhle oslovuje. Jako by to znamenalo, že má o něm příliš důvěrné informace. Zdálo se, že ho najednou přešla chuť vůbec s někým mluvit a že se kouká ztratit.

„Pojd' dál. Prosím. Tudy,“ řekla babička.

Vedla ho do pokoje, který sousedil s Danovým, ale mrkla nejdřív nenápadně, jestli jsou dveře zavřené. Byly. Luboš šel za ní zcela proti své vůli. Neměl ponětí, proč to dělá, když měl v úmyslu zmizet. Jenže to zdvořilé pozvání ho dokonale vyvedlo z míry. Jakživo se mu nic tak podivného nepříhodilo.

„Sedni si,“ řekla babička.

Luboš se rozhlédl. Na co tu mají takovejch knih, napadlo ho. Zjistil, že sedí.

„Můžeme si třeba taky popovídat spolu,“ navrhla babička. „Já vím, proč jsi přišel.“

Luboš se ohlédl po dveřích. Ale z jakéhosi důvodu nevěděl, jak se k nim dostat. Přestože barikáda před nimi nebyla.

„Co kdyby sis třeba už dal pokoj?“ zeptala se ho babička vlídně. „Já si myslím, že by to nebyl tak špatný nápad. Stejně už je nemáš čím strašit. Jenže právě proto jsi přišel navštívit Dana, vid'. Protože sis myslel, že mu Štěpka ještě nestačila říct, co ví. A že je tu sám a nemůže se prát jako Pepek. Jenže Štěpka s Martinem tu už byli a Dan tu není sám. Tak vidíš.“

„Už tu byli – No jo. Přilftli, jako by za nima hořelo,“ zavrčel Luboš.
„To sem si moh myslet.“

„To sis mohl,“ řekla babička. „Taky se divím, proč tě to nenapadlo.“
Aspoň že taky něco neví. Se divim zas já, myslel si Luboš. Ale jak mohla tak přesně vědět všechno to ostatní?

„Ty tomu vůbec nerozumíš. Přestože ti to Štěpka docela jasně vyložila. Ten náramek už prostě není ve hře. Takže už o něm nikdo nebude mluvit. Není o čem.“

Luboš už se radši nedivil ničemu. Ani přesnosti jejích informací.

„To jistě,“ zavrčel jenom.

„Jistě,“ potvrdila babička klidně. „Když s tím nebudeš sám začínat. Copak ti pořád není jasné, že o tom teď už všechno vědí, a taky to můžou dokázat? A přesto ve škole dělali, jako by o ničem takovém, jako je náramek, jakživi neslyšeli.“

„Krejou Pepka.“

Babička zavrtěla hlavou.

„Všichni vědí, že v tom bytě nikdy nebyl. Tak koho asi kryli?“

Luboš na ni nechápavě zíral.

„Tebe,“ vysvětlila mu babička.

„To asi. Na mě kašlou. Jako každej na každýho. Už ste si toho taky mohla všimnout. Stará ste dost, ne?“

Babička kývla. Neujasnila Lubošovi, že souhlasí jen s jeho poslední větou, a nechala ho mluvit dál.

„Pepek si je uměl votočit kolem prstu,“ poučil ji, „ale nestačil by valit voči, jak by se na něj vyflákli, dyby se kvůli němu dostali do průšvihů.“ Na okamžik se zarazil, protože ho napadla jistá skutečnost. „Jenže teď,“ zamumlal, ale nechal tu větu nedokončenou. Nikomu se nechce mluvit o zklamaných nadějích.

Ale babička chtěla mluvit právě o nich.

„Jenže se do průšvihů nedostali,“ připomněla mu. „Třeba to nějak souvisí s tím, že se jeden na druhého nevykašlali, víš. Ty si myslíš, že víš, jak to na světě chodí. Jenže to na něm chodí tak i jinak. Jsou

na něm loupežnické gangy, ale každý není jejich členem. Měla jsem čas si toho všimnout. Na to jsem taky už dost stará. Jsou tu i lidi, co nemají ve zvyku se jeden na druhého vykašlat, a na toho, kdo je v průšvihy, už vůbec ne. Viděl jsi to sám. Ale víš, co na tomhle světě doopravdy neexistuje?“ Znělo to tak nevesele, že se na ni Luboš udiveně podíval. „Moc, která by někoho přiměla, aby viděl věci, které vidět nechce. I když na ně vlastníma očima kouká. Nikomu se nežije pohodlně mezi loupežníky. Ani gangsterům. A nežije se jim o nic líp, ani když si to takhle jenom představují a žádní darebáci se kolem nich ve skutečnosti zrovna nevyskytují. Ten gang je prostě kolem nich, i když je jenom vymyšlený. Ale víš, příslušnost k němu je zcela dobrovolná. Každý může vystoupit. Třeba hned teď. Stačilo by vzít na vědomí, že ten náramek už není na světě pro nikoho než pro tebe.“

„Jak to?“ zeptal se Luboš podezíravě. „Tak je, nebo není?“

„Měl bys na něj ještě chvíli myslet, víš,“ řekla babička.

„Co bych na něm teďka vymyslel, dyž mi ho sebrali.“

„To tys ho sebral té staré ženské, nezdá se ti? Pak se ti hodil na to, abys mohl děsit Pepka a dokázat mu, že jsou kolem něho samí loupežníci. A i když se ti tohle nepovedlo – nestálo by to všechno za úvahu?“

„Co bych uvažoval. Stejně to na mě prásknou, dyž teď vědí, jak to bylo.“

Což byla zřejmě jediná úvaha, která Luboše v této souvislosti napadla.

„Nic o tom neřeknou,“ řekla babička. „Ale ty mi nevěříš. Jim taky ne. Nevíš, jak se to dělá. Takže co teď –“

Chvíli se na něj dívala.

„Víš co,“ řekla potom. „Nemusíš ničemu věřit. Prostě si udělej pokus. Nemluv o tom. A uvidíš.“ Mrkla na něj. „Schválně, co to udělá.“

„Schválně,“ zabručel Luboš. „To se budete divit.“

„Ujednáno. Ty budeš mlčet a já se budu divit. Ale jestli se potom náhodou budeš divit ty, tak si občas vzpomeň, žes tuhle sázku prohrál. Platí?“

„Co by neplatilo?“ zabručel Luboš.

A jako by se po tomhle prohlášení před ním najednou otevřely zamčené dveře, vypadl, jak měl vlastně už dávno v úmyslu.

„Babi,“ řekl Dan, „tohle byl teda výkon.“

„Tys nespal?“ zeptala se babička zbytečně.

„To by taky byla hrozná škoda, kdybych byl zaspal zrovna tohle.“

„A co?“ Znělo to trochu rozpačitě. „Jenom jsem moc mluvila. A mně se to mluví.“

„Proč se ti to mluví?“ podivil se Dan.

„Tak – Protože já se mám na rozdíl od Luboše strašně dobře.“

Dan se na ni podíval.

„Já taky,“ řekl.

16

Dan se ujímá svého dědictví

Vítr za ním přirazil dveře dřív, než je stačil zavřít. Rozhlédl se. Hned na první pohled viděl, že je všechno na svém místě. Stůl a židle. Polínka srovnaná u kamen a v košíku připravené třísky. Odřený batoh v pootevřené skříni a na zemi gumové holínky. Nepromokavý kabát s kapucí se v přítmí trochu leskl. Možná že ještě nestačil oschnout po poslední cestě do vsi. Podíval se matným okýnkem ven a kývl. Loď byla vytažená na břeh jaksepatří. Vedly k ní stopy, ne moc zřetelné, asi už trochu zasypané pískem. Cesta od moře se ztrácela v lese. Dan tam dobře neviděl, ale jednu chvíli se mu zdálo, že je tam zahlédl, ty dva, a poznal je, starého Vendelína a Tonda, a dokonce mu z té dálky zamávali, jako by ho i oni viděli, ale vůbec se nesnažili přiblížit, naopak se hned ztratili. Vždycky věděli, co se patří, od těch kabátů, za kterými se krčili u věšáků ve třídě, přes tu plánovanou reorganizaci školství a neplánované bolení zubů až sem. Bylo jim jasné, že tohle je jeho dědictví. Zamávali a šli. Ahoj, Dane. Sbohem, Vávo.

Sbohem, holky. Ahoj, babi. Dobře se vyspi. Jenže to všechno nemá smysl. Takže ten starý pán měl přece jen pravdu. Nic nemá smysl.

Bylo to jasné, jenže babička s tím zřejmě ani teď nesouhlasila. Nehádala se, neměla to ve zvyku, jen řekla zase to své – Má. Má to smysl. – A nechceš mi tedy říct jaký, zeptal se jí posměšně, ale věděl, že už to řekla. Jenže teď ještě důrazněji než předtím. – Ty nejsi žádný nesmysl, Dane. A tohle vůbec nebyl slušný způsob debaty. Protože k téhle větě patřila jasně i ta druhá – ona sama taky nebyla nesmysl. Jenže takhle to bylo všechno ještě mnohem horší.

Když nic nemá smysl, tak to ve skutečnosti neexistuje. Stačí počkat, až všechno přejde. A jak by nepřešlo, když to není –

Ale babička byla.

A Dan ji navíc podezíral, že je s vývojem událostí docela spokojená. Jako by jí bylo všechno nakonec bezvadně vyšlo. Vyložila Danovi, jak se ta velká cesta podniká. Co na tom, že o holi – Ze zemí a moří, které sama neviděla, by se dala bez potíží složit mapa světa, a stejně ho přešla. Celý. – Někdy to za moc nestálo, Dane, ale bylo to. A co doopravdy je, na tom záleží. Na tobě. A na Martinovi a Pepkovi. Ted' už vám to vydrží. I když se nikdy nedovědí – Dan kývl. Co mu zbývalo. Věděl, že to vydrží. Protože nebylo kudy zmizet. Babička, která se vždycky uměla ve správnou chvíli ztratit, byla ted' najednou všude. Stála mezi ním a každým nouzovým východem. Na všech stranách. – Nemůžeš se vykašlat na Pepka, říkala. Ted' ne. – A opravdu to nejde, ted', když je konečně po všem. Nemůžou s náramkem zahodit i Pepka. – Rozumíš, Dane? – Hm. Potíž je v tom, že rozumí. Tudy se utéct nedá. S Lubošem uzavřela dlouhodobou sázku a ted' čeká od Dana, že zjistí, jak dopadla. A co Luboš udělá, až ji prohraje a dojde mu, že se člověk nemůže spoléhat už ani na to, že každý, koho potká, je podrazník. Tudy se taky nedá zmizet. A kolem Štěpky už vůbec ne. – Hlavní výhry se nevybírají až za čtyřicet let. Živí nemají tolik času na čekání. Dokonce ani mámy ho nemají. Nemůžete pořád mlčet. Řekni jí pravdu, až se tě zeptá. Máma ti taky nebude lhát.

Nelhal. – Já vím, že umřela nejvíc tobě, řekla. Neměl ani tušení, že tohle ví, a tak jí vyřídil ten vzkaz. – Zkusíme to táhnout ve třech, ale máma zavrtěla hlavou. – Ještě ne. Možná že někdy později. Když budeš chtít. Jestli budeš chtít, a Dan věděl, že to myslí vážně.

Nemohl tu zůstat. Podíval se do zrcátka na zdi a okamžik doufal, že se mu podaří uvidět v něm ten obličej, který tam byl, když starému rybáři v téhle chajdě zazvonil telefon, a on tu nechal všechno, chalupu, loď na břehu moře i starého rybáře, a šel.

Nebyl tady, a v tom zrcátku viděl Dan jen odřený batoh a nepromokavý kabát, který se pořád ještě místy leskl. Jednou sem vezme Štěpku a všechno jí tu ukáže, ale ne hned. Na to je času dost, protože jak řekla babička, takovéhle chalupy dlouho vydrží. A v tom tedy měla docela určitě pravdu. Takle vydrží.

Hana Bořkovcová
Cesta kolem světa za osmdesát let

Obálka Jakub Tesař
Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 11. 11. 2022

ISBN 978-80-274-2873-1 (epub)
ISBN 978-80-274-2874-8 (pdf)
ISBN 978-80-274-2875-5 (prc)